

6

Universitatea din București
după 1989

 Criza generală în care s-a cufundat societatea românească în anii 1980 și exemplul schimbărilor de conducere din celelalte state socialiste central- și est-europene au condus la declanșarea Revoluției din Decembrie 1989. Dat fiind că Nicolae Ceaușescu s-a cramponat de putere, iar ceilalți exponenți ai conducerii de partid și de stat nu au riscat să preia gestiunea unei tranziții a puterii, a fost nevoie de manifestații de stradă împotriva regimului Ceaușescu și s-a ajuns la momente în care forțele de represiune au acționat în forță contra manifestanților.

Începute la Timișoara, manifestațiile împotriva regimului s-au extins la București în ziua de joi 21 decembrie 1989. Cum era ziua premergătoare vacanței de iarnă, o parte dintre studenți plecaseră deja acasă. Exponenții regimului au luat totuși măsuri încercând să prevină contagiunea revoluționară în Universitate și au organizat tot felul de comandamente și un serviciu de permanență în facultăți și la rectorat. Cu toate acestea, la

demonstrațiile din centrul Bucureștiului din după-amiaza zilei de 21 decembrie au participat numeroși studenți ai Universității din București, cu atât mai mult cu cât o mare parte dintre evenimente au avut loc în imediata vecinătate a clădirii-simbol a Universității („baricada de la Inter”). Totodată, în noaptea de 21 spre 22 decembrie, atunci când forțele represive ale regimului au lichidat pungile de rezistență ale manifestațiilor, mai mulți studenți ai Universității din București au fost arestați și închiși la Jilava, unde au fost supuși umilințelor și maltratărilor ca și ceilalți revoluționari. Alți studenți ai Universității din București, precum și destule cadre didactice, s-au alăturat coloanelor formate precumpănitor din muncitori de pe marile platforme industriale de la periferia Capitalei, care au mărșăluit spre centrul Bucureștilor în dimineața zilei de vineri 22 decembrie, au ocupat clădirea Comitetului Central al P.C.R. și au determinat fuga lui Nicolae și Elena Ceaușescu.

Universitatea din București și procesul de democratizare a societății românești

Entuziasmul extraordinar ce a animat populația odată cu fuga cuplului dictatorial și cu prăbușirea regimului Ceaușescu a fost urmat de nesiguranța și haosul luptelor care s-au declanșat în după-amiaza zilei de 22 decembrie 1989. Atribuite unor „teroriști” care, până la urmă, nu au putut fi identificați mulțumitor, schimburile de focuri au cuprins și clădirile din imediata vecinătate a Universității din București. Dramatice au fost evenimentele care au afectat clădirea Bibliotecii Centrale Universitare. Întrucât se învecina cu o clădire folosită de Securitate, forțele militare care ocupaseră poziție în apărarea fostului sediu al Comitetului Central al P.C.R., unde se instalaseră unii dintre exponenții noii puteri revoluționare, au ajuns la concluzia că se trage din clădirea B.C.U. și au executat foc cu mitralierele de pe tancuri și transportoarele blindate, ceea ce a dus la incendierea bibliotecii și la pierderea celei mai mari părți a fondurilor de carte aflate în depozitele din sediul central. Această tragedie, ca și exemplele din alte părți ale orașului, au determinat pe mai mulți studenți și profesori ai Universității ca, începând cu ziua de sâmbătă 23 decembrie, să intre în clădirea Universității, să verifice faptul că în interior nu se ascund „teroriști” și să protejeze instituția de eventuale atacuri.

Totodată, în febra zilelor de final de decembrie, a început și restructurarea democratică a Universității și a facultăților. Organizațiile de partid și de tineret au încetat practic să mai existe, la fel ca în toată țara. Unele structuri reunite forțat în timpul regimului comunist s-au desfăcut fulgerător în vechile lor componente, cum a fost cazul Facultății de Istorie-Filozofie, care s-a divizat consensual în două facultăți distincte.

Facultatea de Biologie, Geografie și Geologie s-a divizat în Facultatea de Biologie, Facultatea de Geografie și Facultatea de Geologie, iar Facultatea de Filologie în Facultatea de Litere și Facultatea de Limbi și Literaturi Străine. Institutele de cercetare, care ținuseră anterior de Academia Română și fuseseră trecute începând din 1975 în cadrul Universității din București, de regulă au preferat să se întoarcă în subordinea Academiei și au ieșit din structura Universității.

Pe de altă parte, în zilele care au urmat victoriei Revoluției, în facultăți, la fel ca și la nivelul Rectoratului s-au organizat spontan comitete de salvare națională, care au încercat să-și asume conducerea instituției. Instabilitatea era însă mare, iar pentru unele aspecte practice era nevoie de exponenții vechii conduceri administrative. Iată cum relatează sociologul Ioan Mihăilescu, la acea dată tânăr lector universitar, situația din primele zile post-revoluționare:

„în zilele următoare am asistat la o succesiune de tentative de a pune mâna pe putere. Se constituieră comitetele Frontului Salvării Naționale. Dimineața se făcea un comitet, după-amiaza era dărâmat de alt grup de colegi care făceau un alt comitet. S-au făcut vreo trei-patru comitete și în momentele acelea au fost câțiva care, foarte lucizi, spuneau că acum este momentul să pui mâna pe o poziție importantă. Și unii au pus mâna și chiar au rămas un timp, nu foarte mult, dar au rămas.[...] a fost o stare de confuzie completă. [...] Era o stare de confuzie. Peste tot se făceau comitete de salvare națională, am făcut și noi. Având și mulți colegi de la Drept, ne-am pus problema că noi avem un Senat, avem un birou al Senatului, avem un rector și a căzut pe mine sarcina să îl sun pe Dodu-Bălan să vină la Rectorat. El era cam panicat, dar oamenii nu voiau să-i facă nimic. Problema era că se apropia ziua de leafă și trebuiau semnate actele de bancă. Cine le semnează? În bancă nu era semnătura

președintelui Consiliului de salvare națională, era semnătura rectorului și a prorectorului.”¹

În aceste zile, studenții au fost deseori mai coerenți și mai consecvenți decât profesorii. Astfel, în 28 decembrie 1989 a fost constituită Liga Studenților din Universitatea din București (LSUB), care a pus foarte repede pe ordinea de zi democratizarea Universității și îndepărtarea din instituție a cadrelor didactice compromise politic sau necorespunzătoare profesional. Tensiunile generate de această exigență fără precedent au fost deosebit de acute în facultăți puternic ideologizate anterior (filosofie, istorie)², fără a ocoli însă nici celelalte facultăți.

În aceste condiții, provizoratul gestionat la nivelul Universității de un Consiliu de salvare națională în frunte cu profesorul Nicolae Manolescu se cerea cât mai repede depășit. Ministerul Educației, unde ministrul Mihail Șora a fost secondat în calitate de secretar de stat pentru învățământul superior de profesorul Paul Cornea de la Facultatea de Litere a Universității din București, a decis organizarea cât mai rapidă a unor alegeri democratice care urmau să confere legitimitate și stabilitate noilor organe de conducere la nivel de facultate și universitate. Principiul a fost acela al reprezentării consistente a studenților în organele colective (Consiliul Facultății, și respectiv Senatul universitar), aceștia urmând să desemneze o treime dintre membrii acestora, în timp ce cadrele didactice urmau să aleagă (fără deosebire de rang

universitar) celelalte două treimi dintre membrii Consiliului și respectiv Senatului. Alegerile pentru consiliile facultăților au fost organizate în a doua jumătate a lunii ianuarie 1990, iar consiliile au purces apoi la alegerea dintre membrii lor a decanilor și prodecanilor, precum și a reprezentanților facultăților în Senatul universitar. În unele facultăți, alegerile au fost extrem de disputate, rolul studenților fiind decisiv, cum a fost cazul la Facultatea de Istorie unde noul decan, profesoara Zoe Petre, a fost aleasă cu 9 voturi dintr-un consiliu format din 10 cadre didactice și 5 studenți.

Zoe Petre,
decan al Facultății de Istorie

¹ Ioan Mihăilescu, Zoltán Rostán, *Dialog neterminat*, București, Editura Curtea Veche, 2007, pp. 221-222.

² Matei Gheboianu, Bogdan Murgescu, „Student Assessment of Professors in Revolutionary Context. Case-Study: The History Faculty of the University of Bucharest (1989-1990)”, *International Review of Social Research*, 8, 2018, nr.1, pp. 25-34.

Odată cu finalizarea alegerilor la nivel de facultăți, s-a trecut la constituirea Senatului și la alegerea rectorului și prorectorilor Universității. Ședința în acest sens a avut loc în ziua de joi 8 februarie 1990, la ea participând 57 de cadre didactice și studenți dintr-un total de 60 de membri. Deși studenților li s-a recunoscut dreptul de veto la alegerea rectorului, ei nu au reușit să se organizeze astfel încât să aibă un rol la fel de mare în alegerea rectorului cum avuseseră la alegerea unora dintre decani. În consecință, după ce profesorul Nicolae Manolescu a refuzat propunerea de a candida, la funcția de rector al Universității din București a candidat doar profesorul Nicolae Cristescu de la Facultatea de Matematică, care a și fost ales cu 31 voturi ale profesorilor și 9 voturi ale studenților. Născut în 1929 și profesor plin de mai mult de două decenii, noul rector era o personalitate științifică pe deplin afirmată, aflată la apogeul carierei. Echipa de prorectori a fost constituită din reprezentanți ai generației de mijloc, aflați la 40-50 de ani și având la acea dată doar titlul de conferențiar sau lector universitar, cum erau profesorii Constantin Bușe (Istorie), Emil Constantinescu (Geologie) și Lazăr Vlăsceanu (Sociologie). Ca o coincidență nu lipsită de semnificații, alegerea primei conduceri democratice a Universității din București a avut loc în aceeași zi (8 februarie 1990) cu constituirea la nivel național a Consiliului Provizoriu de Uniune Națională, organ al puterii care a reprezentat majoritatea forțelor politice legal constituite după înlăturarea regimului comunist din România.

Noile conduceri democratice alese au fost confruntate cu o multitudine de probleme. Unele dintre acestea vizau gestiunea curentă a

activității universitare, puternic marcată de frământările politice care prevalau la nivelul de ansamblu al societății românești. Altele erau generate de conflictele interne din universitate, îndeosebi de problema contestării unora dintre profesori de către studenți. Pe de altă parte, dată fiind înghețarea aproape completă a concursurilor didactice în anii 1980, o prioritate a primăverii anului 1990 a fost organizarea unor concursuri fie pentru promovarea cadrelor didactice care funcționau deja în universitate, fie pentru aducerea de noi asistenți universitari. Un alt aspect important a fost liberalizarea și deseori regândirea planurilor de învățământ, stimulată și de prelungirea studiilor universitare de la 4 la 5 ani pentru majoritatea specializărilor oferite de Universitatea din București. A avut loc astfel o amplă mișcare modernizatoare, care s-a împletit și cu democratizarea de ansamblu a funcționării instituției și cu un proces de învățare din mers a mecanismelor democratice de deliberare și decizie atât la nivelul decanatelor și al consiliilor facultăților, cât și la nivelul Rectoratului și al Senatului.

Pe de altă parte, Universitatea nu a putut evita impactul disputelor politice care au divizat societatea românească postrevoluționară începând cu ianuarie 1990. După cum era poate de așteptat, Liga Studenților s-a plasat destul de rapid în prim-planul luptei politice pentru democratizarea societății, ajungând treptat la poziții antagonice cu puterea constituită pe 22 decembrie 1989 și care îl avea în fruntea sa pe Ion Iliescu. La rândul lor, mulți dintre profesori s-au implicat și ei în organizarea noilor partide politice și în disputele dintre ele. Deși diversitatea de păreri a fost considerabilă, se poate aprecia că în interiorul Universității exista un consens destul de amplu cu privire

la sensul democratic în care trebuia să se îndrepte societatea românească, divergențele privind mai degrabă căile, metodele și oamenii care urmau să ghideze procesul de trecere la democrație și la economia de piață.

Climatul politic din România s-a tensionat continuu în primele luni ale anului 1990. Manifestațiile s-au înmulțit, în unele cazuri s-a ajuns și la confruntări fizice, iar apropierea alegerilor parlamentare și prezidențiale, la care după mai bine de 4 decenii urmau să participe reprezentanții mai multor partide politice, a contribuit și ea la polarizarea spațiului public. În ziua de duminică 22 aprilie 1990, după o demonstrație a adeptilor mai multor forțe politice aflate în opoziție, un grup de manifestanți a blocat Piața Universității și a declarat-o „Zonă liberă de neocomunism”. Demonstrația-maraton din Piața Universității a cuprins atât un nucleu dur de manifestanți care s-au instalat în corturi pe carosabilul dintre clădirea Universității și Teatrul Național, cât și un număr variabil de participanți care veneau în cursul după-amiezilor să manifesteze pentru democrație și împotriva puterii reprezentate de Ion Iliescu și de Frontul Salvării Naționale. Universitatea a fost implicată și ea, nu numai prin participarea unui număr semnificativ de studenți și de profesori, ci și prin faptul că Liga Studenților s-a alăturat demonstrației ca organizație, și împreună cu prorectorul Emil Constantinescu, a deschis balconul de la Geologie al clădirii Universității pentru oratorii ce doreau să se adreseze manifestanților. Din balconul Universității, considerat de manifestanți o veritabilă „tribună a democrației”, au rostit discursuri împotriva puterii și a lui Ion Iliescu personalități precum disidenta Doina Cornea,

scriitoarea Ana Blandiana, profesorul Petru Creția, poetul Florin Iaru, actorul Victor Rebengiuc, eseistul Stelian Tănase, actorul Ștefan Radof, preotul Constantin Galeriu.

Balconul Universității

Dincolo însă de valorile generale afirmate în aceste discursuri – democrație și libertate – prin revendicările sale centrale (aplicarea punctului opt al Proclamației de la Timișoara, adică interdicția de a candida în alegeri pentru foștii membri ai conducerii P.C.R. inclusiv pentru Ion Iliescu), manifestația din Piața Universității s-a situat în contradicție cu opțiunile politice ale majorității populației României, care la alegerile din 20 mai 1990 a votat masiv în favoarea lui Ion Iliescu (85% dintre voturi la alegerile prezidențiale) și a forței politice susținute de acesta, Frontul Salvării Naționale (peste 66% din voturi la alegerile parlamentare). Rezultatul zdrobitor al alegerilor a ridicat problema sensului continuării demonstrației, care evident nu-și atinsese scopul imediat. Cele mai multe dintre organizațiile care susținuseră demonstrația din Piața Universității, inclusiv Liga Studenților din Universitate, au declarat că încetează să participe în nume colectiv, dar un nucleu dur

de manifestații a continuat să ocupe spațiul dintre Universitate și Teatrul Național. După multe ezitări și încercări de a obține o soluție negociată, în dimineața zilei de 13 iunie 1990, Guvernul a trimis forțele de poliție să intervină în forță împotriva puținilor demonștranți care mai rămăseseră în „zona liberă de neocomunism”. Rău concepută și executată, acțiunea forțelor de ordine s-a dovedit incapabilă să prevină și cu atât mai puțin să reziste împotriva reacției unor grupuri semnificative de manifestații antiputere, care în după-amiaza zilei de 13 iunie au recucerit Piața Universității și apoi au încercat să ocupe Televiziunea. În reacție la perspectiva unei eventuale îndepărtări de la putere a lui Ion Iliescu și a Frontului Salvării Naționale a avut loc „a treia mineriadă”. Sosiți în Capitală cu trenurile în cursul nopții de 13 spre 14 iunie, minerii din Valea Jiului au ocupat în forță centrul orașului, inclusiv clădirea simbol a Universității din București, cauzând distrugerii materiale și molestând pe toți cei care li se opuneau sau doar aveau aerul de opozanți împotriva regimului. Brutalitatea intervenției minerilor, bătăile, distrugerile și arestările abuzive din ziua de 14 iunie 1990 au marcat durabil atât imaginea României în lume, cât și poziționările politice din interiorul societății românești.

Senatul Universității din București, reunit în ședință extraordinară câteva zile mai târziu pe 19 iunie 1990, după dezbateri care au relevat o remarcabilă pluralitate de opinii și de atitudini, a adoptat un protest public cu privire la mineriadă și a afirmat cu putere rolul Universității ca factor de democratizare și modernizare a României. Pe de altă parte, Senatul a stabilit și un set de reguli de utilizare a spațiului și clădirilor instituției cu scopul de a delimita clar activitatea

specifică a acesteia de manifestările cu caracter politic.

Mineriada din iunie 1990 nu a pus capăt procesului de democratizare a României, și nici implicării membrilor comunității academice în acest proces. Deși Universitatea ca instituție a încercat să evite înregimentarea partizană, mulți dintre profesori și studenți au activat fie în cadrul unor partide politice, fie în cadrul unor asociații care s-au angajat în acțiunea politică directă. Exponentul cel mai cunoscut al acestui angajament politic a fost profesorul Emil Constantinescu, prorector al Universității în anii 1990–1992 și apoi rector în mandatul 1992–1996. Geolog de formație, acesta a fost unul dintre animatorii demonstrației din Piața Universității, fondator împreună cu numeroși alți profesori al organizației Solidaritatea Universitară, care apoi a participat la întemeierea Alianței Civice (15 noiembrie 1990) și la constituirea Convenției Democratice din România (1991), fiind desemnat candidatul acesteia la alegerile prezidențiale din 1992 și 1996, și apoi președinte al României în anii 1996–2000.

Emil Constantinescu

Cadrul general al funcționării învățământului superior în România după 1990

Dacă anii 1980 au fost o perioadă de severă contractare pentru învățământul superior, prăbușirea regimului comunist a determinat o amplă reacție față de strâmbătățile impuse anterior. La fel ca celelalte țări de Europa Centrală și de Răsărit, România a cunoscut în primele două decenii care au urmat Revoluției din 1989 o impresionantă expansiune, diversificare și transformare a învățământului superior. În contextul cererii sociale susținute pentru studii universitare, a fost mărit numărul de locuri la universitățile de stat existente și au fost întemeiate instituții universitare noi, unele de stat, altele private. Cu o întârziere de 2-3 decenii față de majoritatea celorlalte state europene, România s-a angajat și ea pe calea masificării învățământului superior. Sporirea numărului de studenți a fost strâns legată de amplificarea și diversificarea ofertei didactice. Resursele umane, materiale și financiare ale sistemului învățământului superior s-au dovedit rapid insuficiente și universitățile au trebuit să improvizeze pentru a gestiona „criza de creștere”. Unele dintre soluții au vizat investiții pe termen mediu și lung (inclusiv construirea de noi spații de învățământ și de cazare pentru studenți), altele au vizat improvizații pe termen scurt pentru a asigura oferta didactică (îndeosebi prin expansiunea regimului activităților didactice la „plata cu ora”, acoperite fie de cadre didactice titulare, fie de specialiști din afara Universității). Cum resursele alocate de la buget pentru învățământul superior erau limitate și s-au dovedit insuficiente, iar sistemul plății unor taxe de studii proliferase

deja în cadrul universităților particulare, la sfârșitul anilor 1990 a avut loc și o schimbare a sistemului de finanțare a universităților de stat, prin trecerea la finanțarea în funcție de numărul de studenți și prin legiferarea posibilității ca instituțiile de stat să primească și ele studenți cu taxă. Având în vedere și extinderea duratei studiilor universitare prin introducerea studiilor aprofundate la mijlocul anilor 1990 și prin adoptarea sistemului Bologna licență-master-doctorat în 2004-2005, numărul total al studenților a crescut de la 164.507 în anul universitar 1989/1990 la 896.258 în 2007/2008.

Dat fiind că Legea Educației și Învățământului din 1978 era în foarte multe privințe inadecvată realităților de după 1989, iar adoptarea unei noi legi comprehensive nu se putea realiza peste noapte, multe dintre noile reglementări din domeniul învățământului superior au fost legiferate prin hotărâri ale guvernului sau prin ordine ale ministrului educației. Cum însă acestea au generat destule contradicții și o relativă fluiditate normativă, curând s-au înmulțit solicitările referitoare la adoptarea unei legi a educației, care să confere coerență și stabilitate sistemului de învățământ. Discuțiile referitoare la o nouă lege a educației au evidențiat însă multe deosebiri de opinii și dificultatea armonizării unor interese deseori divergente. În aceste condiții, ministrul Liviu Maior a optat mai întâi pentru adoptarea unei legi care să aducă ordine în ceea ce privește proliferarea instituțiilor de învățământ superior de stat și particulare (Legea nr. 88/1993 privind acreditarea instituțiilor de învățământ superior

și recunoasterea diplomelor), a acționat cu răbdare pentru stabilirea unui consens cât mai larg asupra proiectului legii educației și a pus în centrul părții referitoare la învățământul superior Principiul Autonomiei Universitare. Universitatea din București, care se opusese tentativelor de lege a educației din anii 1991–1993, a acționat constructiv în ceea ce privește proiectul din 1994–1995, cu toate că rectorul său, profesorul Emil Constantinescu, era președintele principalei forțe politice de opoziție din acea vreme, Convenția Democratică din România. Deși controversate nu au lipsit cu totul, mai ales în ceea ce privește învățământul în limbile minorităților naționale, predarea religiei și diminuarea reprezentării studenților în instituțiile de învățământ superior, Legea Învățământului nr. 84/1995 a fost adoptată cu o largă majoritate și a fost apoi completată prin legea nr. 128/1997 privind Statutul personalului didactic. Deși aceste trei legi adoptate în anii 1993–1997³ păreau să confere o reglementare unitară și stabilă învățământului superior din România, ele nu au putut anticipa toate evoluțiile generate de dinamica sistemului la nivel național și/sau european. De aceea, începând din 2000 ele au fost de mai multe ori amendate, îndeosebi în ceea ce privește finanțarea instituțiilor de învățământ superior și salarizarea profesorilor, dar și pentru implementarea prevederilor procesului Bologna în ceea ce privește mobilitatea studenților, asigurarea calității și implementarea sistemului licență-masterat-doctorat. Dintre reglementările relevante care s-au adăugat în primul deceniu de după 2000, menționăm

îndeosebi legea nr. 288/2004 privind organizarea studiilor universitare, care a stat la baza trecerii în 2005 la sistemul licență-masterat-doctorat cu reducerea duratei ciclului de licență de la 4 ani la 3 ani la majoritatea programelor de studii, și ordonanța de urgență nr. 75/2005 privind asigurarea calității educației (aprobată prin Legea nr. 87/2006), pe baza căreia a fost întemeiată Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS).

Unele consecințe nedorite ale masificării învățământului superior au devenit evidente de pe la mijlocul anilor 2000. De multe ori, creșterea cantitativă a fost însoțită de o diluare a standardelor calitative. Mulți dintre absolvenți nu și-au mai găsit locuri de muncă în specialitate, fie pentru că pregătirea lor era necorespunzătoare, fie pentru că pur și simplu unele debușee tradiționale au fost „saturate”. Reducerea duratei studiilor de licență odată cu generațiile de studenți înmatriculați în anul universitar 2005/2006 a creat posibilitatea unor economii bugetare, a diminuat presiunea generată în sistem de numărul mare de studenți, dar a și agravat problemele de asigurare a standardelor de calitate în cadrul învățământului universitar. Problemele sistemului au fost complicate de stoparea masificării și intrarea învățământului superior într-o fază de contracție ca urmare a impactului combinat al scăderii duratei studiilor de licență, a reducerii natalității (generațiile ajunse la vârsta de 18 ani după 2008/2009 sunt sensibil mai puțin numeroase decât cele născute înainte de 1990), a abandonului școlar și a rigorii mai mari a

³ Textele celor 3 legi menționate mai sus au fost republicate în *Antologia legilor învățământului din România*, București, Institutul de Științe ale Educației, 2004, pp. 397-455.

examenului de bacalaureat începând din 2011. Contractia a afectat mult mai puternic universitățile particulare, dintre care unele și-au încetat activitatea din lipsă de studenți, în timp ce universitățile de stat au rezistat mai bine, în principal datorită menținerii la același nivel a numărului de locuri de studii

finanțate de la bugetul de stat. Totodată, faptul că un număr crescând de absolvenți ai liceului au preferat să-și continue studiile la nivel universitar în străinătate a afectat suplimentar, calitativ chiar mai mult decât cantitativ, bazinul de recrutare al universităților din România.

Miting al sindicatului personalului didactic
din Universitatea din București, 22 aprilie 2010

În aceste condiții, s-au înmulțit semnalele de alarmă cu privire la faptul că sistemul învățământului superior nu reușea să facă față sfidărilor globalizării, integrării în Uniunea Europeană și dinamismului economiei și al societății secolului XXI. Deși principalele forțe politice ale țării au acceptat în martie 2008 să semneze Pactul național pentru educație, divergențele cu privire la aspectele concrete ale organizării sistemului și polarizarea câmpului politic au condus la acutizarea confruntărilor cu privire la proiectul noii legi a educației. Finalmente, din cauza blocajului la care se ajunsese în legislativ, la

sfârșitul anului 2010 Guvernul Boc a impus adoptarea sa prin asumarea răspunderii guvernului. În partea referitoare la învățământul superior, Legea educației naționale nr.1/2011⁴ stipula contrabalansarea principiului autonomiei universitare cu cel al răspunderii publice, introducea modificări în conducerea universităților (îndeosebi prin separarea între conducerea executivă, reprezentată în principal de un rector ales prin votul universal al cadrelor didactice și al reprezentanților studenților, și organele deliberative colective) și prevedea realizarea unei clasificări pe trei categorii a

⁴ *Monitorul Oficial al României*, partea I, nr.18 din 10 ianuarie 2011, pp. 1-63.

universităților din România și a unei ierarhizări a programelor de studii. Legislația secundară adoptată pentru aplicarea legii a vizat prevenirea conflictelor de interese, întărirea standardelor de calitate pentru ocuparea posturilor didactice și de cercetare și diferențierea finanțării universităților în funcție de rezultatele ierarhizării programelor de studii realizată în vara anului 2011. Implementarea prevederilor legii a fost îngreunată însă de efectele crizei economice mondiale și de politicile de austeritate bugetară, precum și de rezistențele din sistem, alimentate și de ostilitatea unor importante forțe politice. După schimbarea de guvern din mai 2012, ideea diferențierii universităților în trei categorii a fost practic abandonată, standardele de calitate pentru ocuparea posturilor didactice și de cercetare au fost relaxate și multe dintre prevederile legii au fost modificate prin succesive ordonanțe de urgență.

Anii 2012-2023 au fost dominați de mai multe teme litigioase. După ce în mai 2012, Ioan Mang, proaspăt numit ministru al educației, a trebuit să demisioneze pentru că plagiasse în mai multe articole științifice, în iunie 2012 a fost acuzat de plagiat în teza de

doctorat chiar prim-ministrul României, Victor Ponta⁵. Reacția puterii a fost nu doar negarea plagiatului evident, ci și blocarea tentativelor de a sancționa instituțional plagiatul (încercările penibile de a împiedica adoptarea unui verdict în ședința din 29 iunie 2012 a Consiliului General al CNATDCU) și, mai ales, schimbarea componenței consiliilor care puteau analiza acuzele de acest fel (CNE și CNATDCU), ceea ce echivala cu demantelarea sistemului instituționalizat de legea 1/2011 pentru analiza și sancționarea încălcărilor în domeniul eticii academice. Ulterior s-a dovedit că fenomenul plagiatelor era mult mai extins, atât în lumea politică, cât și în afara acesteia, și că plagiatorii au beneficiat de protecția unor persoane cu funcții de răspundere în sistemul de învățământ superior din România⁶. Adoptarea la nivel național a unor măsuri pentru contracararea acestei peste a fost posibilă doar după venirea la putere în noiembrie 2015 a unui guvern de „tehnocrați” condus de Dacian Cioloș. Prin mai multe acte normative⁷, a fost instituită obligativitatea folosirii controalelor electronice de similitudine pentru toate tezele de doctorat înainte de declanșarea procesului de susținere publică, a fost restabilită atribuția CNATDCU de a verifica tezele de

⁵ Emilia Șercan, *Cazul Ponta. Reconstituirea celui mai infam plagiat din istoria României*, București, Humanitas, 2022.

⁶ Eadem, *Fabrica de doctorate sau Cum se surpă fundamentele unei nații*, București, Humanitas, 2017.

⁷ OG nr. 2 din 19 ianuarie 2016 pentru modificarea Legii nr. 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare; OUG nr. 4 din 2 martie 2016 privind modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011; HG nr. 134 din 2 martie 2016 pentru modificarea și completarea Codului studiilor universitare de doctorat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 681/2011; OM nr. 3482 din 24 martie 2016 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare al Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare; OM nr. 3485 din 24 martie 2016 privind lista programelor recunoscute de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare și utilizate la nivelul instituțiilor de învățământ superior organizatoare de studii universitare de doctorat și al Academiei Române, în vederea stabilirii gradului de similitudine pentru lucrările științifice; OM nr. 4106 din 10 iunie 2016 privind componența nominală a Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare.

doctorat în cazul suspiciunilor de încălcare a eticii academice, a fost definită o procedură clară de analiză a sesizărilor și de sancționare a cazurilor de plagiat dovedit, inclusiv prin retragerea titlului de doctor, și a fost reconstituit CNATDCU pe baza unui sistem de selecție transparent și meritocratic. Mecanismul instituit în 2016 a permis analiza a mai mult de 100 de sesizări, dintre care unele s-au dovedit nefundamentate, iar altele (multe) s-au încheiat cu retragerea titlului de doctor; având în vedere numărul mare de plagiate în structurile legate de securitatea națională, Academia Națională de Informații și-a restructurat radical școala doctorală, iar în octombrie 2020 ministrul Monica Anisie a decis închiderea școlii doctorale a Academiei de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”⁸. În 2022, acest mecanism a fost blocat în momentul în care pe agendă a apărut analiza sesizării de plagiat la adresa tezei de doctorat a prim-ministrului în exercițiu, Nicolae Ciucă. Prin decizii ale curților de apel de la Cluj și București a fost împiedicată analiza tezei de către CNATDCU, iar apoi Curtea Constituțională a decis că Ministerul Educației nu poate retrage administrativ decât titlurile de doctor care nu au intrat în circuitul civil și nu au produs efecte juridice⁹; această decizie a fost interpretată în sensul blocării oricăror analize pentru tezele ai căror autori au primit deja titlul de doctor.

O altă problemă complicată a fost aceea a alocării resurselor financiare pentru instituțiile de învățământ superior. Deși nominal sumele alocate de la bugetul de stat au crescut considerabil în anii 2013–2023, România a rămas pe un loc codaș în Uniunea

Europeană în ceea ce privește finanțarea învățământului superior, iar creșterile bugetare au fost absorbite de sporirea obligațiilor de plată ale instituțiilor (în principal salarii, burse și utilități), astfel încât situația financiară a majorității universităților a rămas precară. În aceste condiții, presiunile asupra regulilor de alocare a fondurilor pentru diferitele universități au fost considerabile. Una dintre prioritățile Ministerului Educației din anii 2013–2015 a fost înlocuirea finanțării suplimentare bazate pe rezultatele ierarhizării programelor de studii din 2011, care favoriza marile universități care avuseseră mai multe domenii în clasa A, cu un sistem de indicatori de calitate. CNFIS, având ca președinte în mandatul 2011–2015 pe profesorul Adrian Miroiu, a rezistat în fața tentativelor de restabilire a indicatorilor paușali pe universități care fuseseră în vigoare înainte de Legea nr. 1/2011, și a propus un sistem de 15 indicatori de calitate aplicați la nivel de ramuri de știință; acest sistem, care a intrat gradual în aplicare în anii 2015–2018, a fost amendat de mai multe ori, conducând la rezultate care au diferențiat finanțarea universităților mai puțin decât mecanismul bazat pe ierarhizare din anii 2012–2014. Finanțarea suplimentară reprezintă însă doar o parte minoritară (puțin peste un sfert) din finanțarea totală de la buget, iar granturile doctorale, fondul de dezvoltare instituțională și fondul pentru situații speciale au și ele o pondere relativ mică în total. În aceste condiții, cea mai mare parte a resurselor financiare sunt împărțite prin finanțarea de bază, calculată pe baza

⁸ OM nr. 5863 din 22 octombrie 2020 pentru retragerea acreditării Școlii doctorale Drept din cadrul Academiei de Poliție „Alexandru Ioan Cuza” din București.

⁹ Decizia Curții Constituționale a României nr. 364 din 8 iunie 2022 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.170 alin. (1) lit.b) din Legea educației naționale nr.1/2011.

numărului de studenți echivalenți unitari (studenți finanțați de la bugetul de stat, cărora li se aplică anumiți coeficienți de echivalare și de cost stabiliți prin ordin de ministru). Coeficienții de cost favorizează universitățile tehnice și de medicină în raport cu universitățile comprehensive, care au un mare număr de studenți la programe subsumate științelor sociale și umaniste. Dincolo însă de sistemul coeficienților, finanțarea depinde și de modul în care Ministerul Educației repartizează universităților cifra de școlarizare aprobată la nivel național prin hotărâre de guvern. În anul 2018, ministrul Valentin Popa (PSD) a decis să reducă arbitrar numărul de locuri de studii repartizate universităților tradiționale (îndeosebi Universitatea din București, Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca și Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași) și să aloce mai multe locuri de studii universităților „prietene”; pentru aceasta el a înlocuit, în timpul mandatului Consiliul Național de Statistică și Prognoză a Învățământului Superior (CNSPIS), care

propusese o metodologie de alocare a locurilor ce nu-i convenea¹⁰. Universitatea din București a protestat public față de reducerile de locuri, iar președintele destituit al CNSPIS a atacat în contencios administrativ ordinul nr. 3330 din 14 martie 2018 prin care ministrul Valentin Popa numise un alt CNSPIS. Curtea de Apel București a admis în parte acțiunea și a dispus restabilirea prof. Bogdan Murgescu în calitate de președinte CNSPIS, act recunoscut prin OM nr. 3001 din 3 ianuarie 2019 de către ministrul Ecaterina Andronescu, care îl înlocuise pe Valentin Popa. În ceea ce privește reducerea numărului de locuri finanțate de la buget alocate marilor universități, aceasta s-a dovedit o măsură greșită, multe dintre universitățile care au primit locurile suplimentare nereușind să le ocupe din lipsă de candidați eligibili; această constatare, asociată cu protestele marilor universități, a condus la revenirea parțială în 2019 și completă în 2020 (după îndepărtarea PSD de la guvernare) la numărul de locuri de dinainte de măsurile arbitrare ale lui Valentin Popa.

Protest împotriva ministrului Valentin Popa – Universitatea persecutată

¹⁰ Bogdan Murgescu, Mihai Păunescu, Emilia Țițan, Claudiu Tufiș, „Alocarea locurilor de studii către universități – ce ar fi fost pe metodologie și ce a ieșit dintr-o pseudo-fundamentare”, „Contributors.ro. Texte cu valoare adăugată”, 23 aprilie 2018 - <http://www.contributors.ro/administratie/educatie/alocarea-locurilor-de-studii-catre-universita%C8%9Bi-%E2%80%93-ce-ar-fi-fost-pe-metodologie-%C8%99i-ce-a-ie%C8%99it-dintr-o-pseudo-fundamentare/>

Pandemia COVID-19 a afectat considerabil și învățământul superior din România, atât prin efectele directe (infectarea unui număr apreciabil de studenți, profesori și persoane din serviciile administrative ale universităților), cât și prin măsurile de prevenție și necesitatea adaptării la noi forme de desfășurare a activității. Practic, la mijlocul lunii martie 2020, universitățile și-au suspendat o mare parte a cursurilor cu prezență fizică, pe care le-au transferat în mediul virtual. Desfășurarea de cursuri online a necesitat un considerabil efort de adaptare din partea profesorilor și a studenților, dar în ansamblu poate fi considerată un succes care s-a soldat cu însușirea durabilă a unor tehnici de comunicare noi. Pe de altă parte, reziliența mediului universitar s-a manifestat și prin eforturile de a desfășura cu prezență fizică o parte cât mai mare din activitățile de seminar/laborator, deseori respectând reguli draconice de distanțare socială pentru care majoritatea spațiilor de învățământ nu erau concepute. Un alt element de reziliență a fost perseverența majorității studenților, care au reușit să-și finalizeze cu succes studiile în condițiile vitrege ale pandemiei și deseori au optat pentru continuarea acestora la ciclurile superioare de studii. Începând din 2021, un aliat au fost și vaccinurile anti-COVID, care nu au eliminat riscul contaminării, dar au redus ponderea cazurilor grave și/sau mortale. Pe de altă parte, au apărut noi tulpini ale virusului și, până în 2022, România a fost afectată, la fel ca și restul lumii, de noi valuri ale pandemiei care au impus prelungirea sau reinstituirea restricțiilor. Ratele de contaminare, numărul cazurilor grave și mortalitatea s-au diminuat, astfel încât și

restricțiile au fost tot mai mult relaxate, iar începând cu anul universitar 2022/2023 cursurile universităților s-au putut desfășura „normal”. Ce a rămas însă în universitățile din România după pandemia COVID-19? Trauma pricinuită de pierderea unor oameni dragi sau de propria experiență a bolii se împletește cu conștiința propriei fragilități în fața neprevăzutului („lebedele negre”). Pe de altă parte, pandemia a accelerat procesele de învățare și de adaptare la oportunitățile comunicării digitale, fie că este vorba de videoconferințe, de clase electronice și de metode de învățare și evaluare asistate de calculator. Multe dintre infrastructurile puse la punct în pandemie rămân funcționale și după încetarea acesteia, iar faptul că unele se uzează moral în contextul dinamicii tehnologice din domeniul IT&C este mai mult decât contrabalansat de apetitul studenților și al unei părți a profesorilor în a explora noi și noi forme de interacțiune digitală.

Lipsa consensului în jurul Legii 1/2011, reflectată de multele modificări prin ordonanță de urgență și revolte în aplicare, a determinat pe președintele Klaus Iohannis să lanseze în 2016 proiectul „România educată”, al cărui scop a fost să promoveze pe baza unor largi consultări o viziune și strategie în orizontul anilor 2018-2030, precum și adoptarea unui nou cadru normativ care să permită adaptarea sistemului de educație la nevoile secolului XXI și atingerea obiectivelor definite prin prioritățile stabilite în urma dezbaterilor organizate în cadrul proiectului. Concretizarea proiectului a trenat mult, pe de o parte, datorită contextului politic nefavorabil din anii 2017-2019, și pe de altă parte, din cauza preocupării inițiatorului de a obține și apoi

menține colaborarea forțelor dominante în sistemul de educație, care însă erau mai degrabă ostile unor înnoiri de substanță. După schimbarea de guvern de la finele anului 2019, perspectivele convertirii proiectului „România educată” în politică guvernamentală s-au îmbunătățit, dar multele compromisuri politice patronate de președintele Iohannis au făcut ca proiectul să piardă din credibilitate și uneori chiar să fie țintă a deriziunii publice. Până la urmă, s-au conturat două proiecte de lege distincte, unul pentru învățământul preuniversitar și celălalt pentru învățământul superior, care au fost adoptate de Parlament în mai 2023, au fost promulgate de Președinte în 4 iulie 2023 și au intrat în vigoare pe 3 septembrie 2023.

În mod evident, speranțele de îmbunătățire a situației sunt mai mari în ceea ce privește Legea Învățământului Preuniversitar nr. 198/2023, nu în ultimul rând deoarece fenomenele de criză sunt mai grave la nivelul învățământului primar și secundar și nevoile de schimbare sunt mai acute. Prin comparație, Legea Învățământului Superior nr. 199/2023 este mai puțin ambițioasă, printre altele și deoarece a permis conservarea structurii de putere existente la nivelul majorității universităților de stat. Astfel, preocuparea centrală a Consiliului Național al Rectorilor, condus încă din 2013 de Sorin Câmpeanu, a fost asigurarea posibilității rectorilor aflați deja la al doilea sau chiar al treilea mandat să candideze la noi mandate; cum pentru regula de a aplica strict limita a două mandate s-au pronunțat public doar Universitatea din București, Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca și Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, ministrul Ligia Deca a acceptat soluția de compromis ca

limita celor două mandate să se aplice doar la mandatele de 5 ani exercitate după intrarea în vigoare a legii. Pe această soluție, rectorii în funcție la data adoptării legii au posibilitatea să-și continue „domniile” în universitățile pe care le controlează, iar prioritizarea acestei continuități asigură și păstrarea în sistem a unor majorități opuse unor înnoiri substanțiale. Rămâne desigur de văzut dacă membrii comunităților academice vor tolera această situație; în contrast cu realegerile triumfale ale celor mai mulți dintre rectorii care au candidat la al treilea sau al patrulea mandat, în unele universități anticorpii democratici s-au activat, cazul cel mai spectaculos fiind cel al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, unde tentativa fostului rector Tudorel Toader de a obține al treilea mandat a fost sprijinită de mai puțin de o treime dintre alegători, iar rector a fost ales profesorul Liviu Maha. În acest context general, cele mai importante noutăți aduse de Legea Învățământului Superior nr. 199/2023 sunt unele deschideri în raport cu legislația anterioară (instituirea învățământului dual la nivel universitar, posibilitatea organizării unor programe interdisciplinare și/sau organizate în comun cu alte universități, îndeosebi în cadrul alianțelor europene, adoptarea unor programe pentru reducerea abandonului universitar și pentru promovarea internaționalizării), care însă vor fi concretizate prin legislația secundară adoptată ulterior legii. Numărul reglementărilor secundare subsecvente Legii Învățământului Superior este foarte mare și excede în mod evident capacitatea conceptuală și redacțională a Ministerului Educației, fapt reflectat în întârzieri, formulări confuze, carențe de reglementare și

reveniri corective asupra unor acte normative deja adoptate. Firește, la data elaborării acestui text (mai 2024) este încă devreme pentru a evalua impactul pozitiv al Legii nr. 199/2023 asupra sistemului învățământului

superior din România; dincolo de experiențele de până acum, este posibil ca prin acțiunea individuală și colectivă a studenților și a profesorilor rezultatele să fie mai substanțiale decât anticipăm.

Schimbări în structura pe facultăți a Universității din București

Universitatea din București a avut în decembrie 1989 un număr de 7.785 de studenți români și 186 studenți străini, înmatriculați în 6 facultăți.

Comasările și restructurările din anii 1977-1989 stârniseră multe resentimente ale profesorilor și ale studenților, reuniți instituțional în domenii și specializări care nu aveau multe în comun. Exista dorința generală de a se anula efectele reorganizării recente. În primele zile ale anului 1990, unitățile reunite arbitrar s-au despărțit, ceea ce a făcut ca echipa managerială postdecembristă să-și înceapă activitatea din capul locului cu 10 facultăți. În ianuarie-februarie 1990 au avut loc alegeri pentru consilii, șefi de catedră, decanate și senat. Noii decani au fost validați de către Senat la 29 martie 1990, după cum urmează:

1. Litere: Emanuel Vasiliu
2. Matematică: Nicolae Radu
3. Istorie: Zoe Petre
4. Geografie: Sterie Ciulache
5. Fizică: Athanasie Truția
6. Biologie: Angheluță Vădineanu
7. Geologie: Cornel Dinu
8. Filosofie: Alexandru Valentin
9. Drept: Corneliu Bîrsan
10. Limbi Străine: Iancu Fischer

Angheluță Vădineanu,
decan al Facultății de Biologie

Cornel Dinu,
decanul Facultății de Geologie

Corneliu Birsan,
decanul Facultății de Drept

Dezvoltarea instituțională a continuat prin apariția celei de a 11-a facultăți a Universității, care avea să fie Jurnalismul, înființată prin Hotărâre de guvern în 19 ianuarie 1990 și validată în Senat la 5 aprilie, avându-l pe Mihai Coman ca decan. Apoi a urmat Facultatea de Sociologie, Psihologie, Pedagogie, cu decanul Ioan Mihăilescu, validat în 12 iulie. La 4 mai Chimia s-a desprins din Politehnică și a revenit la Universitate, în structura căreia fusese inițial, cu decan Rodica Vâlcu.

În cursul verii a fost creată prin Hotărâre de guvern, la Universitatea din București, Școala Postuniversitară de Studii Politice, avându-l ca decan pe Vasile Secăreș, fost secretar al comitetului PCR de la „Ștefan Gheorghiu”. Fără ca Senatul Universității să fi fost informat, s-a organizat și concurs de admitere la această componentă postuniversitară. Cum însă decanul Secăreș nu a fost validat de Senat pe postul de conferențiar, Școala Postuniversitară și-a căutat un alt destin și va renaște în cele din urmă ca instituție distinctă, stând la originea Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative (SNSPA).

În toamna lui 1990 au fost integrate facultățile de Teologie Ortodoxă (decan Dumitru Popescu) și Teologie Baptistă (decan Vasile Talpoș), punând capăt unei perioade de 40 de ani de ruptură instituțională. Acestea li s-a alăturat în 1995 Facultatea de Teologie Romano-Catolică, dovedind faptul că pluralismul religios este normalitate în cadrul Universității.

Ultima creație instituțională în mandatul primului Senat a fost Facultatea Internațională de Științe Umane, condusă de Radu Toma, și validată la 11 martie 1992. Aceasta nu a avut la început suficiente cadre didactice pentru a-și constitui propriul consiliu științific, ceea ce a făcut ca aprobarea concursurilor să fie încredințată în primă instanță Senatului. Radu Toma a demisionat în vara lui 1994, fiind înlocuit de Daniel Barbu, iar denumirea entității s-a schimbat în Facultatea de Științe Politice și Administrative.

Facultatea de Științe Politice și Administrative

În primăvara lui 1992 a existat o primă inițiativă de înființare a unei Facultăți de Psihologie, fiind realizată direct de ministrul Mihai Golu, profesor al Universității, fără consultarea Consiliului și Senatului. Decizia, prematură, nu a fost aplicată, astfel încât Facultatea de Sociologie, Psihologie, Pedagogie, a continuat să funcționeze unitar până în

1999, când s-au organizat două facultăți distincte: Facultatea de Psihologie și Științele Educației, pe de o parte, și Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, pe de alta.

Facultatea de Sociologie și Asistență Socială

Ulterior s-a înființat Facultatea de Administrație și Afaceri (2005), cu care s-a ajuns la structura actuală de 19 facultăți.

Această alcătuire a Universității se bazează pe echilibrul a trei componente: științe exacte și naturale, științe sociale, științe umaniste. Destinele lor sunt diferite, dar complementare. Științele exacte, în noua societate românească, sunt victimele unei reorientări a tinerilor și deopotrivă a politicilor publice; ele primesc efective

descrescânde de studenți, din ce în ce mai puțin obișnuiți din liceu cu rigorile muncii experimentale și teoretice. Structura de personal a facultăților de profil va fi afectată, prin desființarea posturilor vacante, din cauza diminuării efectivelor studențești. Științele sociale se bucură de mare succes, la început fiindcă sunt solicitate în noile industrii ale marketingului, publicității, sondajelor de opinie și consultanței, iar ulterior și datorită dezvoltării rapide și ample a sferei serviciilor în România postdecembristă. Facultățile din domeniu au o politică de creștere relativ suplă, bazată pe diversificare și pe identificare de nișe socio-profesionale noi. Din câmpul disciplinelor umaniste, Facultatea de Litere adoptă o strategie asemănătoare, creând noi secții de Comunicare și relații publice, Studii culturale europene, Asistență managerială și secretariat, Științe ale informării. Deși facultățile umaniste au mulți studenți, exigența de calitate a formării necesită și creșterea corpului profesoral, deoarece e nevoie de formarea unor abilități și deci de o instruire de tip tutorial. Pe de altă parte, scăderea prestigiului școlii afectează departamentele umaniste de nivel universitar, care în chip tradițional pregătesc și cadre didactice.

Facultatea de Istorie

Odată cu consolidarea Facultății de Administrație și Afaceri, Universitatea din București a câpătat un profil complet de universitate comprehensivă tradițională, apropiat de cel pe care-l avusese în perioada interbelică (mai puțin Medicina) și de cel al congenerelor sale din teritoriu: „Babeș-Bolyai” din Cluj și „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Domeniul inginerie este reprezentat de ingineria geologică și de fizica tehnologică. Cercetarea fundamentală este predominantă, dar linii de învățământ cu caracter aplicativ sunt create la licență (Matematici aplicate, Limbi moderne aplicate, Resurse umane). Programele de masterat, care se adresează unor studenți cu experiență profesională, au un caracter practic și mai pronunțat, dintre ele desprinzându-se acelea orientate spre formarea tinerilor cercetători, predate preponderent în limbi de circulație internațională și vizând direct cercetarea doctorală.

Pe de o parte multiplicarea numărului de facultăți a fost însoțită de consolidarea disciplinară a unor domenii de studii noi și/sau a unor domenii de studii mai vechi, dar a căror identitate disciplinară fusese pusă sub semnul întrebării în timpul comunismului. Pe de altă parte, experiența mondială arată că multe dintre cele mai importante progrese ale cunoașterii se realizează la interstițiul dintre domenii, și necesită abordări pluri- sau interdisciplinare. Conducerea Universității din București a realizat nevoia de a oferi un cadru instituțional pentru coagulări interdisciplinare în domeniul cercetării și a înființat în 2014 Institutul de Cercetare al Universității din București (ICUB). Coordonat direct de prorectorul responsabil cu cercetarea, ICUB este structurat pe patru

secțiuni, grupând reprezentanții facultăților corespunzător domeniilor fundamentale ale cunoașterii: Științe Exacte; Științele Vieții, Mediului și ale Pământului; Științe Umaniste; Științe Sociale. Cele patru secțiuni au servit drept loc de întâlnire spirituală pentru specialiștii interesați de colaborări interdisciplinare și au favorizat geneza unor proiecte de cercetare de interes comun. Totodată, atunci când colaborările depășeau hotarele secțiilor, ICUB a creat posibilitatea găzduirii unor platforme mai larg interdisciplinare, cum este platforma instituțională interdisciplinară pentru excelență în cercetare, dezvoltare și pregătire profesională în domeniul științelor arheologice ArchaeoSciences. În cadrul ICUB au fost dezvoltate și o serie de instrumente instituționale pentru stimularea activității de cercetare și a colaborărilor internaționale. Astfel, ICUB organizează conferințe și workshopuri științifice, precum și sesiuni de mentorat pentru pregătirea aplicațiilor pentru proiecte de cercetare; el oferă, pe bază de competiție, burse pentru tineri cercetători ca și pentru cercetători cu experiență, granturi de cercetare, sprijin pentru găzduirea unor specialiști din străinătate, devenind astfel un institut de studii avansate cu o recunoaștere tot mai consistentă în comunitatea științifică internațională.

Nevoia creării unui cadru favorabil abordărilor pluri- și interdisciplinare s-a impus și la nivelul studiilor universitare de doctorat. Odată cu trecerea la sistemul Bologna, în anul 2005 au fost înființate și în cadrul Universității din București un număr de 21 de școli doctorale axate fiecare pe unul sau cel mult două domenii de doctorat și care funcționau în cadrul facultăților de profil;

prin adăugarea unor noi domenii de doctorat, numărul școlilor de doctorat specializate a ajuns la această dată (mai 2024) la 24. Totodată, după diverse tentative de a promova interdisciplinaritatea în acest cadru instituțional, în anul 2018 s-a decis crearea, alături de școlile doctorale existente, și a unei școli doctorale interdisciplinare care să promoveze colaborările internaționale și care să organizeze studii doctorale doar în limbi de circulație internațională. A fost astfel înființată Interdisciplinary School of Doctoral Studies - University of Bucharest (ISDS-UB), subordonată direct Consiliului de Studii Universitare de Doctorat, care îndeplinește în raport cu această școală doctorală atribuțiile unui consiliu de facultate. În cadrul ISDS-UB au fost definite mai multe forme de interdisciplinaritate, doctoranzii au acces la

un program de pregătire bazat pe studii avansate care este definit interdisciplinar și beneficiază de sprijinul unor comitete de îndrumare din care fac parte conducători de doctorat din cel puțin două domenii distincte. Actul constitutiv al ISDS-UB prevede și posibilitatea constituirii, la inițiativa unor conducători de doctorat din cel puțin trei domenii distincte, a unor grupuri axate pe abordarea interdisciplinară a unei teme de interes comun. Până la această dată (mai 2024) au fost înființate patru astfel de Interdisciplinary Research Training Groups (IRTG): *Mind, Language and Cognition*; *Complex Systems*; *Natural Resources & Social-Ecological Systems* (NR-SES); *Higher Education Studies. Policies, institutions and people in the transition from modernity to a post-industrial world* (HES).

Conducerea Universității din București

Imediat după prăbușirea regimului comunist, în Universitate au avut loc adunări generale ale cadrelor didactice și studenților și s-a cerut declanșarea procesului de alegeri pentru o nouă conducere, de la nivel de catedre la Senat.

Noul Senat, cu 60 de membri, a fost desemnat până la începutul lui februarie și adunarea pentru alegerea rectorului și prorectorilor a avut loc, așa cum s-a arătat mai sus, pe 8 februarie 1990, încheindu-se cu desemnarea lui Nicolae Cristescu pentru funcția cea mai înaltă. Prorectori au fost aleși Emil Constantinescu, Constantin Bușe și Lazăr Vlăsceanu, iar secretar științific Alexandru Athanasiu. La propunerea

rectorului, Nicolae Manolescu și Eugen Simion au fost numiți invitați permanenți la ședințele Biroului executiv. Studenților li s-au rezervat trei locuri în Biroul executiv; ei au făcut însă patru propuneri, care au fost toate acceptate. După revenirea Facultății de Chimie, echipei prorectorilor i s-a adăugat și Dana Marinescu, iar, după trecerea lui Lazăr Vlăsceanu ca secretar de stat pentru învățământul superior în vara anului 1990, locul de prorector rămas vacant a fost ocupat de Ioan Mihăilescu.

Deși asaltat de numeroase probleme legate de cazare, organizații studențești, concursuri și altele, rectorul Cristescu a propus prima Cartă a Universității din

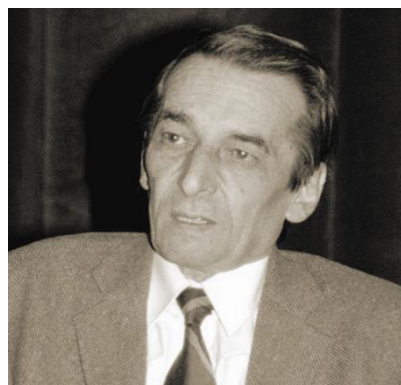
București, care a și fost votată în ședința Senatului din 12 iulie 1990. Carta stabilea că organul suprem de decizie în universitate este Senatul, cu un mandat de 2 ani. Fiecare facultate era reprezentată printr-un număr egal de membri, patru profesori și doi reprezentanți ai Ligii studenților. Rectorul era președintele Senatului și al oricărui consiliu al Senatului. Conducerea operativă era asigurată de Biroul executiv și de un Consiliu academic care cuprindea decanii facultăților. Consiliul administrativ, compus din secretarul-șef, directorul economic, contabilul-șef, șeful serviciului organizare-plan-personal se întrunea separat. Deși era interzisă orice activitate de organizare sau propagandă politică în universitate, se permitea invitarea periodică a unor „personalități politice cu statut național, care ocupă funcții de conducere în Stat sau erau în opoziție, pentru a prezenta informații cu privire la programul lor politic”.

La 26 martie 1992 a avut loc ședința de alegeri pentru mandatul de conducere următor. S-au depus trei candidaturi la funcția de rector: Nicolae Cristescu, Emil Constantinescu și Ion Filipescu. Sub conducerea decanului de vârstă al Senatului, Paul Cornea, s-a procedat la numărarea voturilor și Emil Constantinescu a ieșit învingător din primul tur de scrutin. El propune trei dintre prorectori, Ioan Mihăilescu, Constantin Bușe, Dana Marinescu, care erau votați alături de al patrulea, Adrian Nicolescu, propus de Facultatea de Limbi și Literaturi Străine. Rectorul a prezentat un program ambițios, care prevedea acreditarea internațională a instituției, durata licenței de 4 ani și a doctoratului cu frecvență de 3 ani, crearea

Fundației Universitas, a Editurii Universității, informatizarea administrației și restructurarea serviciului tehnic. El a lansat de asemenea ideea sărbătoririi a 300 de ani de la întemeierea Academiei Domnești de la Sfântul Sava, precursor instituțional al Universității din București.

La 11 ianuarie 1996, Senatul a votat cea de a doua Cartă, întocmită sub îndrumarea rectorului Constantinescu de un grup format din Ioan Mihăilescu, Dan Horia Mazilu, Ioan Pânzaru și Angheluță Vădineanu. Universitatea era acum condusă de un Birou al Senatului, compus din rector și prorectori. Consiliul academic a reunit rectorul, prorectorii și decanii, iar în Consiliul de administrație aceștia au stat alături de șefii direcțiilor serviciilor.

La 21 martie 1996 au avut loc în Universitate alegeri de rector, cu trei candidați: Ioan Mihăilescu, Zoe Petre și Mihai Zamfir. Ioan Mihăilescu a câștigat din primul tur, cu 78 de voturi din cele 107 posibile ale senatorilor. El a refuzat să propună o echipă de prorectori, și prin vot au fost desemnați Constantin Bușe, Dana Marinescu, Ion Munteanu și Corneliu Zidăroiu. Secretar științific al Senatului a fost ales în unanimitate Ioan Cristorean.

Ioan Mihăilescu

Programul rectorului Ioan Mihăilescu a avut ca priorități dezvoltarea calității mai presus de creșterea cantitativă, organizarea modulară a programelor de studii, introducerea creditelor transferabile, creșterea ponderii opționalelor. El a propus crearea unor programe de *area studies* la masterat: studii francofone, nordice, hispanofone. A anunțat crearea unei comisii de autoevaluare a calității, a unei comisii de cercetare, a unui centru de consiliere profesională, finanțarea diferențiată pe facultăți, și proiectul unui nou campus, permițând extinderea capacității de cazare cu 1.500 de locuri în cămine.

Introducerea sistemului de credite ECTS s-a votat în Senat la 9 mai 1996. Tot atunci s-au constituit Consiliul pentru probleme sociale studențești și Colegiul de etică. Ulterior s-au aprobat Regulamentul studiilor de doctorat, Regulamentul căminelor și cantinelor, Regulamentul privind activitatea și conduita membrilor comunității academice, Regulamentul colegiului de etică, Regulamentul de funcționare a bibliotecilor, Regulamentul de activitate profesională a studenților.

Sistemul de învățământ superior a trecut prin transformări rapide. A fost perfectat împrumutul de la Banca Mondială și au fost lansate competiții de granturi. A fost înființat Consiliul național de finanțare a învățământului superior, condus de Gheorghe Dincă, care a avut un rol foarte important în condițiile finanțării globale, introduse în august 1998 de ministrul Andrei Marga.

La 16 martie 2000 au avut loc alegeri pentru următorul mandat al conducerii. Pentru funcția de rector a fost un singur candidat, rectorul Ioan Mihăilescu, care a fost reales din primul tur. Ca prorectori au fost

aleși Constantin Bușe, Dana Marinescu, Ion Munteanu și Ioan Pânzaru. Secretar științific a fost ales Bogdan Logofătu, într-o ședință ulterioară. În al doilea mandat, Ioan Mihăilescu a optat pentru o tactică de modernizare temeinică și pe cât posibil rapidă a Universității. Situl web al instituției (a cărui primă formă păstrată pe *Wayback Machine* datează din 25 mai 1998) s-a înnoit în 2001, iar o prezentare a instituției a fost tipărită și într-un Anuar. În 2000 a fost înființat Biroul de relații publice al Universității, care întocmește zilnic revista presei, publică un *newsletter* săptămânal, organizează Școala de management de proiect de două ori pe an și participă la un număr de proiecte, primind până la 20 de stagiați în același timp. A fost creat Departamentul de cercetare pentru a ține evidența contabilă a sutelor de proiecte și a asigura raportarea centralizată către CNCISIS (ANCS). Organizația de voluntariat TeamWork a fost creată în 2002 și există ca organizație activă și azi.

Universitatea a trecut printr-o perioadă dificilă atunci când au fost descoperite nereguli în gestiunea unor proiecte la un centru de studii geologice. Rectorul l-a suspendat pe contabilul-șef. A urmat un control al serviciului de audit al ministerului, în urma căruia măsurile luate de universitate au fost aprobate și s-au făcut recomandări a căror aplicare a fost urmărită.

În anul 2004, dorința unei mari părți a corpului academic ca rectorul Ioan Mihăilescu să continue să exercite funcția de rector a fost zădărnicită de refuzul Ministerului de a accepta o interpretare în acest sens a prevederilor legale. După mai multe runde în care nu au fost întrunite

destule voturi pentru desemnarea unui nou rector, la 23 ianuarie 2005 Senatul Universității din București a ales ca rector pe Ioan Pânzaru, iar ca prorectori pe Dana Marinescu, Ioan Munteanu și Romiță Iucu, secretar științific rămânând Bogdan Logofătu; ulterior, echipa de prorectori a fost înnoită prin alegerea lui Emil Barna și a Mariei Voinea. Programul rectorului Pânzaru a fost axat pe îmbunătățirea continuă a calității, evaluarea după rezultatele învățării, dezvoltarea programelor de ciclurile 2 și 3, în special a masteratelor de cercetare în limbi străine, accentuarea funcției universității de actor în dezvoltarea socială, întărirea cooperării internaționale. A fost sprijinită ideea unui *ranking* al universităților românești. S-a urmărit pregătirea facultăților pentru o redimensionare a efectivelor la programele de licență, dezvoltarea unor consorții cu alte universități românești și a unor parteneriate strategice cu un număr restrâns de universități străine. Totodată, a fost adoptat primul Cod de etică al Universității din București în 2006.

Următoarele alegeri universitare au avut loc în 28 februarie 2008, când întreaga conducere a primit un al doilea mandat. Ulterior s-a creat un nou post de prorector, ocupat în urma alegerii în Senat de Mircea Dumitru. Programul managerial al rectorului a poziționat Universitatea în cadrul serviciului public, vizând dezvoltarea unei culturi a evaluării, reflecția asupra actului didactic și procesului de învățare, o politică de „creativitate și originalitate”.

Legea nr.1/2011 a schimbat considerabil modul de alegere a conducerii universităților din România. Astfel, pentru desemnarea rectorului au fost prevăzute două posibilități

alternative: fie alegerea directă prin votul tuturor cadrelor didactice titulare și al reprezentanților studenților în consiliile facultăților și în Senat, fie selecția printr-un concurs public organizat de Senat. Printr-un referendum organizat în iunie 2011, comunitatea academică a Universității din București a optat cu o largă majoritate (85,7% dintre votanți) pentru varianta alegerii directe a rectorului. La alegerile din 14 decembrie 2011 au participat 70% dintre electori, iar profesorul Mircea Dumitru, anterior decan al Facultății de Filosofie (2000–2008) și prorector al Universității din București (2008–2011), a fost ales rector cu 782 voturi din cele 910 exprimate. Alegerea a fost validată de către Senatul Universității în ședința din 20 decembrie 2011, în prezența ministrului educației Daniel Funeriu, care a semnat și ordinul de numire al noului rector al Universității din București. În calitate de prorectori au fost numiți profesorii Romiță Iucu, Emil Barna, Maria Voinea, Magdalena Platis și Liviu Papadima.

În ideea de a evita suprapunerile dintre conducerea executivă a instituțiilor de învățământ superior și organele de conducere reprezentative ale acestora, legea nr.1/2011 a prevăzut instituirea unei funcții distincte de președinte al Senatului, funcție în care a fost ales în ziua de 7 decembrie 2011 profesorul Gheorghe Vlad Nistor; în calitate de vicepreședinți ai Senatului au fost aleși cu același prilej profesorii Marieta Costache și Dan Oancea.

Totodată, legea nr.1/2011 a instituit și un organ special pentru coordonarea activității de doctorat, Consiliul Studiilor Universitare de Doctorat, având în frunte un director desemnat prin concurs public, a

cărui funcție este asimilată celei de prorector. În august 2012, în funcția de director al CSUD a fost desemnat în urma unui concurs public profesorul Daniel Barbu; după numirea sa în funcția de ministru al culturii în decembrie 2012, în urma unui nou concurs public, în funcția de director al CSUD a fost numit profesorul Bogdan Murgescu.

Alegerile din anul 2015 au adus schimbări în conducerea Universității din București, chiar dacă profesorul Mircea Dumitru a obținut un al doilea mandat. La data de 2 decembrie 2015, profesorul Marian Preda, anterior decan al Facultății de Sociologie și Asistență Socială (2008–2015), a fost ales în funcția de președinte al Senatului. Pentru funcția de rector s-au înscris doi candidați, Nicoleta Ionac, profesor al Facultății de Geografie și Mircea Dumitru, rectorul în funcție. În data de 16 decembrie 2015, profesorul Mircea Dumitru a fost ales pentru un nou mandat, obținând 77% din voturile exprimate. În noua echipă formată au fost menținuți unii dintre prorectori în funcție: Romiță Iucu, Magdalena Platis și Liviu Papadima, alăturându-se câțiva prorectori nou numiți: Laurențiu Vlad, Laurențiu Leuștean, Constantin Mihailciuc și Sorin Costreie. În urma unui concurs organizat în data de 29 septembrie 2016, profesorul Bogdan Murgescu a obținut un nou mandat de director CSUD. În contextul numirii profesorului Mircea Dumitru, începând cu data de 8 iulie, în funcția de Ministru al Educației Naționale și Cercetării Științifice în cadrul guvernului condus de către Dacian Cioloș, în lunile iulie 2016 – ianuarie 2017 conducerea Universității a fost exercitată interimar de către profesorul Romiță Iucu.

Totodată, deși modificările aduse legislației naționale prin OUG 49/2014 au deschis porțile pentru ca rectorii în funcție să candideze la mai mult de 2 mandate dacă primele nu au fost succesive și complete (ceea ce s-a interpretat că orice speță de întrerupere, fie ea și de scurtă durată, permite candidatura la un nou mandat), Universitatea din București s-a poziționat pentru respectarea limitei de 2 mandate și a inclus în anul 2016 o prevedere categorică în acest sens în Carta Universității. Astfel, rectorul Mircea Dumitru, care a inițiat această limitare fermă, a semnalat clar că nu va mai candida pentru un al treilea mandat. La alegerile de la finele anului 2019 pentru funcția de rector s-au înscris trei candidați: Marian Preda, președinte al Senatului în mandatul 2015–2019, prorectorul Laurențiu Vlad și lectorul Florin Achim (Facultatea de Geografie). După un prim tur în care niciunul dintre candidați nu a întrunit numărul necesar de voturi, turul al doilea, desfășurat în data de 11 decembrie 2019, a fost câștigat de către Marian Preda cu un număr de 637 voturi, reprezentând 57,75% din numărul de voturi exprimate. Planul managerial al noului rector s-a axat pe reforma administrativă, implicare socială, inovare și adaptare, precum și pe începerea unor ample lucrări de consolidare și restaurare a Palatului Universității. Noua echipă managerială a fost compusă din următorii prorectori: Magdalena Platis, Sorin Costreie, Bogdan Murgescu, Lucian Ciolan, Carmen Chifiriuc, Simona Gherghina, Laura Comănescu, Radu Gramatovici și Bogdan Ștefănescu. De-a lungul acestui mandat, unii dintre prorectori au lăsat locul altor colegi, astfel că Bogdan Ștefănescu a fost înlocuit de către Mugur Zlotea, iar Simona Gherghina de către Ana Maria Vlăsceanu. În funcția de președinte al Senatului a fost ales profesorul

Claudiu Buglea (Facultatea de Drept), iar Virgil Băran (Facultatea de Fizică) a câștigat concursul pentru funcția de director al CSUD. De asemenea, a fost creat Consiliul de Orientare și Analiză Strategică al Universității, condus de către profesorul Romiță Iucu.

Legea Învățământului Superior nr. 199/2023 a adus schimbări în cadrul legislativ național printre care creșterea mandatului de rector de la patru la cinci ani. Anul 2023 ne-a adus în fața unor noi alegeri pentru funcția de rector, iar în cursa electorală s-au înscris 2 candidați, Marian Preda și Cristian Preda (la acea dată decan al Facultății de Științe Politice). În urma alegerilor din data de

6 decembrie 2023, Marian Preda a fost ales pentru un al doilea mandat, obținând 633 de voturi, reprezentând 67,70% din numărul de voturi exprimate. Echipa de prorectori a continuat în mare parte, fiind confirmați în funcție Magdalena Platis, Bogdan Murgescu, Lucian Ciolan, Carmen Chifiriuc, Laura Comănescu și Ana Maria Vlăsceanu, cărora li s-au adăugat Răzvan Papuc și Constantin Vică. În funcția de președinte al Senatului, profesorul Claudiu Buglea a fost confirmat pentru un nou mandat, iar profesorul Virgil Băran a câștigat concursul pentru un nou mandat de director CSUD.

Serviciile administrative și dotările Universității

Sub regimul comunist, serviciile administrative ale Universității din București, ca și ale oricărei alte instituții publice, aveau de executat dispozițiile ministerului, care gestiona programele de studii, statele de funcții, bugetul și politica de personal. Un post de portar trebuia aprobat de minister, avizul rectorului fiind de fapt consultativ. În aceste condiții, angajații universității erau de fapt ai ministerului, iar rolul lor în instituție era mai degrabă de a controla, în numele autorității superioare, ce făceau conducătorii academici și celelalte servicii. Ca și șefii lor, responsabilii administrativi au efectuat o reorientare instantanee și s-au conformat dispozițiilor noilor organe de conducere alese. Legislația rămânea însă cea dinainte, iar derogările necesare erau aprobate tot de minister. Această situație a continuat, în linii mari, până în 1998.

Chiar dacă Universitatea din București ar fi dispus de o libertate mai mare, ea era

îngrădită în primul rând de lipsa banilor, generozitățile postrevoluționare ocolind cu grijă instituțiile de învățământ. Problema salarizării a devenit cu timpul mai acută, întrucât ministerul, care răspundea la început de statele de funcții și deci asuma plata salariilor pentru posturile existente, și-a restrâns responsabilitatea pe măsură ce angajarea cadrelor didactice se decidea preponderent la facultăți și catedre. Astfel, de-a lungul primului deceniu democratic, asigurarea fondului de salarii a început să fie problematică, până la Ordonanța 66 din 21 august 1998, prin care se introducea sistemul finanțării globale. În acel moment, unele facultăți aveau 10 studenți pentru un cadru didactic, iar altele mult mai puțin, chiar 2-3. Salariile aveau să depindă de acum înainte de numărul de studenți, o situație pentru care mulți decidenți academici erau complet nepregătiți. În paralel, începând chiar din 1994, guvernele succesive recurseseră la

blocarea angajărilor în învățământul superior sau, uneori, în întregul sector de stat.

Contextul financiar s-a caracterizat printr-o previzibilitate redusă, cu salturi dramatice în bine și în rău. Bugetul Universității pe 1991 era de 640 milioane lei, adică 8,4 milioane dolari. Bugetul pe anul 2000 rămăsese cam în aceeași zonă, fiind de 11,6 milioane dolari (12,8 milioane euro). În 2008 a ajuns la 101 milioane euro, scăzând apoi în 2010 la 63,8 milioane euro; ulterior, bugetul anual al Universității a crescut, ajungând în 2023 la 127 milioane euro¹¹, dar cea mai mare parte a creșterilor este absorbită de mărirea prin lege a salariilor (care în 2023 nici nu a mai fost acoperită în totalitate prin sporirea finanțării de la bugetul de stat), astfel încât sumele disponibile pentru cheltuielile nesalariale sunt de fapt mai mici. Consiliul de Administrație a fost nevoit deci să arate un grad înalt de flexibilitate și chiar de inventivitate pentru ca perioadele de restriște bugetară să nu afecteze sectoarele vitale ale instituției. În ciuda acestor fluctuații, modernizarea instituției a înaintat într-un ritm destul de alert.

Informatizarea facultăților a început în 1995 printr-un proiect al profesorului Țugulea. În acest fel, facultățile au avut acces la e-mail și la Internet, iar înzestrarea cu tehnică de calcul a atins parametrii optimi în 2006, prin programele CEEX și Platforme – Laboratoare interdisciplinare. Instalarea conexiunii wireless a debutat abia în 2012. Folosirea mijloacelor de calcul în administrație a început în 1998 prin achiziționarea unor aplicații izolate. Din 1999 a fost introdusă plata burselor și apoi a

salariilor prin carduri. Aplicații informatice au fost introduse pentru serviciile de contabilitate și apoi de salarizare, ca și pentru gestiunea școlărității, dar toate acestea sunt depășite rapid de dezvoltarea dinamică a domeniului, au nevoie de actualizări și de interconectare. A fost înființată o Direcție IT&C, care încearcă pe de o parte să asigure funcționarea infrastructurilor informatice de la nivelul facultăților ca și de la cel al administrației centrale, și, pe de altă parte, să dezvolte aplicații informatice care să răspundă nevoilor în creștere ale comunității academice. Aceste nevoi au fost amplificate de pandemia COVID-19, precum și de integrarea în activitățile CIVIS, iar Universitatea a răspuns prin adoptarea și trecerea la implementarea unei strategii de transformare digitală pentru anii 2022-2027. Unul dintre cele mai importante proiecte de investiție în dezvoltarea instituțională este proiectul „Ecosistem digital pentru învățare sustenabilă la Universitatea din București – EDIS-UB” (derulare 2022-2025), finanțat prin Planul Național de Redresare și Reziliență, de studenți, cât și în rândul celor peste 3.000 de angajați – cadre didactice, cercetători și prin care va permite accesul la tehnologie, atât în rândul celor peste 34.000 personal administrativ, care vor beneficia de educație la standarde înalte și de un proces administrativ simplificat și adaptat nevoilor acestora¹². Pe lângă acesta, sunt în implementare și alte proiecte, care vor duce la avansul major și integrarea digitalizării celor mai multe dintre activitățile administrative și didactice desfășurate în Universitate.

¹¹ Valorile de conversie leu-euro sau dolar nu sunt ajustate, și atunci când nu este publicată o valoare medie anuală se folosește media lunii august.

¹² <https://unibuc.ro/edis/>

Editura Universității din București (EUB) a luat naștere în 1993 prin transformarea Centrului de multiplicare existent anterior, care era destinat imprimării cursurilor și caietelor de lucrări practice. Editura a beneficiat de sprijinul Franței, sprijin care s-a materializat în echipamente de tipărire moderne și în detașarea unui director adjunct, domnul Lapeyrère, care a încercat timp de câțiva ani să imprime o atitudine și o conduită de lucru cât mai apropiate de spațiul din care provenea. Între 2002 și 2005 s-a desfășurat proiectul unei Biblioteci virtuale, cu două componente. Prima realiza ediții electronice ale cursurilor publicate de Editura Universității din București (e-Books). Cea de a doua, numită *Unibuc Classica*, beneficia de sprijinul Bibliotecii Centrale Universitare și a oferit publicului cărți ale lui Iorga, Xenopol, Pârvan, Hasdeu, alături de dicționare vechi și rare precum acelea ale lui Frédéric Damé și Theodor Capidan. Deși după anul 2000 EUB ajunsese să publice peste 100 titluri anual, nevoile erau mai mari, și atunci a fost integrată în Universitate și editura *Ars Docendi*, care publica lucrări pe costul autorilor (majoritatea cadre didactice ale Universității). Funcționarea celor două edituri în paralel s-a dovedit neeconomică, așa că în anul 2021 ele au fost restructurate într-o entitate unică, care și-a modernizat modul de funcționare.

Intrată sub coordonarea unui cadru didactic universitar (conf. dr. Alexandru Nicolae de la Facultatea de Litere) și redenumită Editura Universității din București - Bucharest University Press (EUB-BUP), editura reușește să publice peste 250 de titluri anual, cu un tiraj de peste 25.000 de exemplare și să își extindă activitatea în mai multe direcții. În paralel cu publicarea de

monografiile de autor și volume colective, manuale universitare și reviste academice, EUB-BUP a început să publice lucrări destinate învățământului preuniversitar, oferind materiale de înaltă calitate și respectând astfel una dintre misiunile Universității din București, și anume contribuția la dezvoltarea societății românești (*Carta Universității din București*, Articolul 4). Sporirea portofoliului editurii s-a realizat prin două strategii: atragerea de autori (cadre didactice universitare și cercetători) din afara Universității din București și înființarea de noi colecții de carte (*Ediții de texte*, *Eseuri*, *Traducere și interpretare*) sau includerea în portofoliul editorial a unor colecții consacrate (de exemplu, *Scriptores Byzantini* a Institutului de Studii Sud-Est Europene al Academiei Române). O altă preocupare constantă a EUB-BUP este prezența digitală; astfel, toate noile apariții sunt găzduite în Google Books (în previzualizare limitată), noile titluri sunt disponibile spre achiziție ca e-books prin sistemul Google Play, iar revistele beneficiază de găzduire pe o platformă digitală modernă operată prin sistemul *Open Journal Systems* (<https://journals.unibuc.ro/>), care atribuie personalitate bibliometrică unică fiecărui articol, inclusiv numere DOI (într-o rădăcină de *Crossref* unică, a Universității din București). EUB-BUP stabilește în mod constant relații de colaborare cu entități cultural-educaționale românești și străine: EUB-BUP este partener *Art Safari* și găzduiește editorial albumele și alte lucrări editate de *Art Safari*; de asemenea, EUB-BUP publică o colecție de carte în parteneriat cu Université de Pau et des pays de l'Adour.

După modelul universităților din străinătate, care atrag fonduri de la foști absolvenți, de la donatori particulari sau de la diverse companii, Universitatea din București a

creat în 1993 Fundația Universitas, care a avut o existență îndelungată, dar săracă în realizări. Asociația Alunni UB, constituită în 2011, a avut mai mult succes, dar și ea și-a arătat limitele. În consecință, în a fost înființată Fundația „Virtute et Sapientia”, care își propune să susțină și să promoveze valorile educației și științei prin inițierea de proiecte și activități care să valorifice capacitățile didactice, de cercetare și implicare socială ale comunității academice a Universității din București. Printre proiectele derulate, amintim, programul UB SEED – Sprijin Educațional pentru Elevii Defavorizați, prin care sunt sprijiniți elevi cu potențial selectați, provenind din familii cu venituri mici aflate în medii defavorizate. Muzeul Universității, creat în anul 1967 și renovat în 1994, a beneficiat de o restaurare completă a pieselor în anul 2004, cu ocazia aniversării a 140 de ani de la întemeierea instituției. S-au întocmit fișe muzeografice complete pentru exponate și s-a publicat un album cu operele artistice cele mai valoroase conservate aici (sculptură, pictură). Spațiul fizic al muzeului a fost reamenajat modern în anul 2014, iar în ultimii ani s-au dezvoltat foarte mult și formele virtuale de punere în valoare a patrimoniului muzeal al Universității.

Muzeul Universității

Inaugurarea rectoratului Universității din București

În 1999 s-a inaugurat Casa de oaspeți Academica, iar un deceniu mai târziu a fost construit Hotelul Gaudeamus. Ele permit cazarea colegilor din străinătate și din provincie care vin la București în diferite schimburi științifice și au avut un rol auxiliar însemnat în dezvoltarea relațiilor de colaborare internațională. Trebuie notate și alte creații instituționale: Centrul de informare și orientare profesională (CIOCP) a fost creat în 1997 printr-un proiect TEMPUS. Avea – și are – ca misiune informarea candidaților la admitere, orientarea profesională a studenților, consilierea lor pentru inserție profesională și rute de studii. Centrul de dezvoltare personală, consiliere și psihoterapie experiențială s-a întemeiat printr-un grant CNCSIS. Biroul Erasmus a fost creat în 1998. Cum nevoile funcționale s-au tot amplificat, multe dintre aceste structuri s-au transformat și și-au asumat noi activități. Menționăm, fără pretenția exhaustivității, funcționarea în prezent a unui Departament Proiecte de Dezvoltare, a Direcției Managementul Proiectelor de Cercetare, a Departamentului de Consiliere și Orientare pentru Carieră, a Direcției Relații Internaționale, care are în componență Biroul Cooperare Internațională și Studenți Străini și un Serviciu Rețele Europene, care se ocupă atât de activitățile Erasmus, cât și de cele din cadrul CIVIS.

Terapie experiențială

Căminele și cantinele

Un neajuns care s-a făcut simțit încă din 1990 a fost proasta împărțire a facilităților pentru studenți, în special căminele. O sechelă gravă a politehnizării învățământului superior s-a dovedit a fi lipsa cronică de locuri pentru cazarea studenților în Universitate. Criza căminelor a explodat în toamna lui 1990, odată cu admiterea la zece facultăți în loc de șase. Căminele B₁, B₂ și E de la Grozăvești, atribuite Universității, erau ocupate de studenții de la Medicină, iar căminul C din complexul Leu, de studenții de la Electrotehnica Politehnicii. Anul universitar

a început cu o săptămână întârziere, din cauza acestor dificultăți. Rectorul Nicolae Cristescu a obținut de la guvern un bloc nou, în str. Stoian Militaru, cu 470 de locuri, dar acesta era neterminat, și avea să devină pe deplin funcțional abia peste un an, pe cheltuiala Universității. De asemenea au fost atribuite Universității, în același scop, fostele hoteluri Cișmigiu și Universal, aflate într-o stare de degradare avansată și care au trebuit restituite ulterior. În 1996 a existat un Plan de urbanism zonal care prevedea trei noi construcții în campusul Grozăvești, două cămine impunătoare și un spațiu de învățămînt. Dintre acestea s-a materializat doar un cămin, singurul construit în această perioadă, din fonduri bugetare și venituri proprii, anume A1 din Grozăvești, inaugurat în 2008. Clădirea are parter și 9 etaje; deși fusese proiectată inițial cu 15 etaje, ritmul de alocare a banilor de către minister ar fi dus durata șantierului la 15 ani, ceea ce a condus la opțiunea pentru varianta de 9 etaje. În decursul anilor, s-au mai adăugat în patrimoniul universității căminele G5 din Măgurele (amenajat pentru cazarea doctoranzilor și tinerilor cercetători), Fundeni, Poligrafiei, Pallady 1 și Pallady 2.

Căminul Grozăvești A

Căminul Stoian Militaru

De asemenea, a fost finalizată construcția căminului Gaudeamus în Campusul Panduri (2014), spațiu destinat masteranzilor și doctoranzilor Universității din București, cu prioritate acelor de la Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, dar și studenților cu dizabilități, având în acest sens dedicate camerele situate la parterul imobilului. În aceeași direcție, au început demersurile pentru construcția a două noi cămine studențești în Campusul Grozăvești, iar pentru unul dintre ele s-a demarat proiectarea și executarea în anul 2024. Acesta va avea o capacitate de 476 de locuri.

Procesul de modernizare și de adaptare a căminelor este unul continuu, toate căminele beneficiind în ultimii ani de investiții, în fiecare cămin fiind înființate spații cu destinația spălătorie-uscătorie, săli de lectură și oficii pentru prepararea mesei, utilitate corespunzător. Totodată, căminele G3-G4 din Campusul Măgurele vor intra în reabilitare energetică.

Spațiile de învățământ și cercetare

Patrimoniul moștenit în 1990 era învechit, iar baza juridică de dobândire a proprietății a fost stabilită abia prin Legea nr. 84/1995, urmând să fie determinată ulterior pentru fiecare imobil în parte. Pentru unele imobile aflate în administrarea Universității s-au depus cereri de retrocedare, pentru altele au existat pretenții ale altor organizații, publice și private. Unele procese continuă și azi, uneori datorită indeciziei Ministerului.

În str. Dumbrava Roșie nr. 23, a fost obținut un bloc vechi de garsoniere în care au fost amenajate laboratoare ale Catedrei de chimie anorganică. O altă clădire, în str. Transilvaniei nr. 6, a fost alocată Facultății de

Sociologie și Asistență Socială. Facultatea de Științe Politice a obținut două imobile, în str. Sfântul Ștefan (care însă ulterior a trebuit să fie cedat foștilor proprietari) și în str. Spiru Haret. Clădirea din str. Dimitrie Brândză a fost cedată unei persoane fizice în confuzia anilor 1990 și nu a putut fi recuperată decât cu prețul unui proces îndelungat. Imobilul din str. Traian Vuia este împărțit cu Universitatea de Medicină, dar persistă un diferend între instituții privind limitele. A fost recuperat un teren la Sinaia Cumpătu, de 10.000 m.p. Clădirea Azilului „Elena Doamna” a fost obținută în întregime după mulți ani de procese cu un institut privat de cercetare. Casa Universitarilor a fost retrocedată Universității, în schimb Palatul Kretzulescu, aflat în 1990 în administrarea UB, nu i-a fost atribuit de minister Universității. Au fost primite un teren la Măcin, ca donație, și un imobil la Sighișoara în concesiune, pentru a fi amenajate ca centre de cercetare. La Hațeg s-a cumpărat un imobil pentru administrația Parcului Dinozaurilor (UB este singura universitate care are în administrare un parc național), iar în comuna Berthelot s-a primit în administrare clădirea unei școli. Stațiunile de la Orșova, Sinaia, Brăila, Surlari au fost reabilitate și modernizate.

Din fericire, au putut fi finalizate noile construcții ale facultăților de Psihologie și Științele Educației, și respectiv Sociologie și Asistență Socială, ambele în complexul Panduri. O nouă clădire de cercetare s-a ridicat la Facultatea de Biologie, pe Splaiul Independenței. Rectoratul Universității din București (numite între 1948-1962 „Universitatea C.I. Parhon”) funcționa în Palatul Facultății de Drept, aflat pe un teren atribuit de regele Carol al II-lea și construit

parțial prin contribuția profesorilor și studenților juriști. Prin Hotărârea de Guvern nr. 830/2011 s-a aprobat construirea unui nou sediu, în complexul Panduri, la care lucrările au început în 2015. Clădirea, care cuprinde, pe lângă birouri, sala Senatului, sala Consiliului de Administrație, și trei amfiteatre

destinate cursurilor, a fost inaugurată pe 9 octombrie 2019.

În toate clădirile au trebuit refăcute toate instalațiile, care datau de 30-40 de ani sau mai mult. S-au consolidat clădirile, dar mai este încă mult de făcut. A fost reabilitată sera nouă din Grădina Botanică și clădirea Herbarului.

Grădina Botanică,
Lacul chiparoșilor

Herbarul
Grădinii Botanice

Facultatea de Biologie

O nouă direcție în ultimii ani a fost achiziția unor imobile destinate proceselor educaționale. Astfel, în anul 2021 a fost finalizată achiziția clădirii Facultății de Limbi și Literaturi Străine situat în strada Pitar Moș, o clădire emblematică pentru studiile de limbi străine la Universitatea din București. Un alt imobil achiziționat se află la Sfântu Gheorghe, județul Tulcea – unde se va extinde Stațiunea de Cercetări Maritime și Fluviale a Universității.

Consolidările și reabilitările de clădiri au fost o altă direcție importantă în ultimii ani, reușindu-se finalizarea consolidării și restaurării Corpului B al Grădinii Botanice Dimitrie Brândză, a imobilului din str. Spiru Haret nr. 8 (Facultatea de Științe Politice), a Aulei Facultății de Fizică și reabilitarea aripii Pârvan, precum și realizarea instalației de protecție la incendiu al Palatului Facultății de Drept.

Cel mai important obiectiv de investiție din ultimii ani este începerea în anul 2022 a restaurării Palatului Universității din București, una dintre cele mai complexe lucrări la nivel național de reabilitare a unor spații de învățământ, lucrarea fiind finanțată de către Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor

Publice și Administrației prin cadrul Companiei Naționale de Investiții. De asemenea, este în derulare reabilitarea Corpului A, Complex Panduri (fostul Azil „Elena Doamna”), iar în 2024 se vor demara lucrările de consolidare seismică și renovare energetică a imobilului din Schitu Măgureanu nr. 1.

O altă direcție importantă a investițiilor în ultimii ani este accesibilizarea spațiilor pentru persoane cu dizabilități, astfel că în toate imobilele în care se desfășoară activități didactice, precum și în căminele studențești, unde sunt amenajate camere de locuit pentru studenții cu dizabilități locomotorii, s-au realizat/achiziționat rampe de acces, lifturi, platforme electrice etc. De asemenea, sunt amenajate camere de locuit pentru studenții cu dizabilități locomotorii, astfel încât toți studenții cu dizabilități locomotorii, înmatriculați la UB, să poată locui în spații adecvate. Pentru persoanele cu deficiențe de auz au fost achiziționate dispozitive pentru amplificarea sunetului, iar pentru persoanele cu deficiențe de vedere au fost achiziționate și instalate dispozitive speciale care să îi poată ghida în spațiile UB, dar și benzi tactile cu canale liniare pentru orientare.

Biblioteca Centrală Universitară

Inaugurată în 1895, ca Fundația Universitară Carol I, biblioteca devine un centru important de documentare, și, prin conferințele ținute în Aula sa, de dezbateri culturale și științifice. Aplicată în 1948 Universității din București (care purta pe atunci numele lui C.I. Parhon), Biblioteca

Centrală Universitară face parte dintr-o rețea de instituții analoge situate în marile centre ale țării. În decembrie 1989, clădirea, situată între Comitetul central al P.C.R. și Palatul Regal, este distrusă de un incendiu, care a nimicit 3.700 de manuscrise ale scriitorilor români și 500.000 de volume, dintre care

12.000 de cărți vechi și rare. Catastrofa a impus relocarea sălilor de lectură în Calea

Plevnei, de unde aveau să se mute înapoi în sediul central reconstruit.

Biblioteca Centrală, Interior

Inaugurarea Bibliotecii Centrale

Biblioteca a fost refăcută printr-un efort internațional, lansat de un apel al directorului general UNESCO, Federico Mayor, și coordonat de directorul său de atunci, profesorul Ion Stoica. Proiectul era constituit din două componente, refacerea arhitecturii cu extinderea la trei corpuri de clădire, și constituirea unui nou fond de carte, simultan cu informatizarea gestiunii. Corpul Dacia a fost inaugurat în 1997, corpul Boema în 2001, corpul Fundație în 2004, iar Aula restaurată în 2007. În ziua de 22 mai 2006, în prezența Majestaților Lor Regele Mihai și Regina Ana, s-a sărbătorit Hotărârea de Guvern prin care BCU primea numele de Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”. Cele 16 filiale ale instituției, aflate în facultățile Universității, au fost pe rând modernizate și informatizate, cel mai recent creată fiind aceea a Facultății de Administrație și Afaceri.

Cărțile aflate în depozite au fost transportate în centrală. Inițiativa internațională adusese 60.000 de cărți deja în 1993 și ea a fost continuată cu sârguință, prin efortul

Guvernului României și al multor donatori. În prezent, Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” oferă cititorilor peste 2.370.000 de volume și peste 25.000 de titluri de periodice. Au fost achiziționate 21 baze de date parte prin proiectul național ANELIS; acestea oferă acces la milioane de articole în format digital. Sălile de lectură sunt frecventate anual de peste 20.000 de cititori individuali. Catalogul general este consultabil pe Internet și dă acces direct la publicațiile numerizate. Toate aceste resurse pot fi accesate de pe calculatoarele Universității din București sau pe baza unei identificări. Sistemul de căutare ROLINEST dă acces la un mare număr de biblioteci naționale și universitare din România și din lume. În sălile de lectură, resursele pot fi consultate pe calculatoare desktop ori pe laptopuri închiriate sau pot fi copiate prin scanare ori fotografie digitală. În acest fel, capacitatea de documentare și informare a BCU a fost adusă la nivelul celor mai recente tehnologii în domeniu.

Evoluția programelor de studii

Una dintre marile întrebări ale reformei învățământului superior în România a fost durata optimă a studiilor. În decembrie 1989 s-a auzit pentru prima dată revendicarea ca licența să dureze cinci ani în loc de patru, așa cum prevedeau cele mai multe programe de studii. Timp de câțiva ani, organizațiile studențești și facultățile au cerut ministerului aprobarea organizării unor programe mai lungi. Acolo unde această experiență s-a făcut, rezultatele au fost dezamăgitoare. Structura anului suplimentar nu avea o justificare clară și în cele din urmă s-a renunțat la el. Prin efectul Legii nr. 84/1995, pentru o anumită perioadă s-a creat dihotomia dintre învățământul superior de scurtă durată (3 ani, organizat în colegii) și cel de lungă durată (4-6 ani, organizat în programe de licență). În 1996 funcționau în UB trei colegii: Administrație și secretariat, Cartografie, Informatică. În 1998 s-a ajuns la 10 colegii, unele dintre ele fiind organizate la Focșani, Buzău, Călimănești. Colegiul CREDIS a oferit noi specializări, cum ar fi Fizică și tehnologii asistate de calculator, Institutori - limbi străine, Birotică. Din 2005, învățământul de scurtă durată a intrat în lichidare.

O altă mare problemă care a ocazionat adevărate bătălii îndelungate la nivelurile de decizie a fost nomenclatorul specializărilor de licență. Deși, dintre țările europene, se pare că numai Spania are un asemenea nomenclator,

în România el pare un instrument normal fiindcă a fost în vigoare, sub diferite forme, fără întreruperi din 1955¹³. Obiectivul era de a limita proliferarea unor programe de licență fără debușeu real pe piața muncii (oferind de pildă diplome de licență în „Extracte și aditivi naturali alimentari”, „Instalații pentru construcții - pompieri” sau „Ingineria produselor finite din lemn”¹⁴). În perioada comunistă, numărul maxim al specializărilor a fost de 295. Deși în anii 1990 s-au făcut mari eforturi pentru a le reduce la circa 250, în plan național numărul specializărilor de nivel licență incluse în HG 412/2024 a ajuns la 412.

Apariția unor specializări noi trebuie judecată în funcție de necesitatea lor științifică și socială. Astfel, în România nu exista înainte de 1990 învățământ de sociologie, antropologie, asistență socială, urbanism, resurse umane, administrație publică. Apariția lor la Universitatea din București a fost legată și de dezvoltarea unei cercetări în domeniu, iar programele de licență au fost urmate în timp și de lansarea unor programe de masterat și de doctorat. La nivel de licență, pe lângă inițiative deja semnalate, au apărut și alte noi specializări: biochimie tehnologică, chimia mediului, geografia turismului, comunicare și relații publice, studii culturale europene, teologie și pictură bisericească etc.

¹³ Florin Andrei Sora, *Evoluția calificărilor din învățământul universitar românesc, 1968-2011*, București, Autoritatea Națională pentru Calificări, 2011, p. 21.

¹⁴ A se vedea Ioan Vida-Simiti, Viorel-Aurel Șerban, „Procesul „Bologna” și sistemul de învățământ tehnic universitar din România”, *Revista de politică științifică și scientometrie - serie nouă*, I, 2, iunie 2012, pp. 130-136.

Legea învățământului din 1995 permitea crearea unor programe de studii aprofundate și de master. Diferența dintre acestea era de durată, dar duratele se suprapuneau (2, 3, 4 sau 5 semestre). Problema a fost rezolvată abia prin Legea nr. 288/2004, în consonanță cu procesul de reformă europeană a învățământului superior început prin Declarațiile de la Sorbona și Bologna. Sistemul de învățământ superior a fost structurat în trei cicluri (licență-master-doctorat, abreviat L-M-D), iar durata celor mai multe programe de licență a fost redusă la trei ani (excepție fiind programele de inginerie, drept și teologie, care au fost fixate la patru ani, precum și studiile de arhitectură și medicină), cea a celor mai multe masterate a fost fixată la doi ani, iar cea a doctoratului a fost redusă la trei ani.

În anul 2000, la Universitatea din București existau deja 110 specializări la masterat, cu 1.488 studenți. Zece ani mai târziu se numărau 180 de masterate acreditate, cu peste 5.000 de studenți, ca mai apoi să se ajungă în prezent la 223 programe de masterat (din care 51 în limbă străină), ce înmatriculează peste 8000 de studenți atât la buget, cât și la taxă. Oferta programelor universitare de masterat include specializări inovative pentru sistemul românesc, dintre care exemplificăm: Sustainability of socio-ecological systems (Facultatea de Biologie), Dreptul noilor tehnologii (Facultatea de Drept), Consiliere filosofică (Facultatea de Filosofie), Fizica mediului și a materialelor ecologice (Facultatea de Fizică), Sustenabilitatea sistemelor socioecologice (Facultatea de Geografie), Istoria ideilor, mentalităților și culturii de masă (Facultatea de Istorie în parteneriat cu Facultatea de Jurnalism și

Științele Comunicării), Modă, Publicitate, Consum (Facultatea de Jurnalism și Științele Comunicării), Artificial Intelligence (Facultatea de Matematică și Informatică) etc. De asemenea, în cadrul eforturilor dedicate extinderii ofertei universitare pentru românii din afara României, începând din anul 2023 Facultatea de Teologie Ortodoxă a organizat la Chișinău un program de masterat în teologie.

Programele de studiu ale UB au o calitate remarcabilă, lucru dovedit de rankingurile internaționale în domeniu, unde la criteriul Education/Teaching sunt obținute punctaje de top. În anul 2024, în Universitatea din București funcționează un număr de 98 programe de licență (81 în limba română și 17 în limbi străine) și 223 programe de masterat (172 de programe în limba română și 51 în limbă străină).

Pentru a asigura accesul la o educație aplicată a fost introdusă competiția pentru proiectele de practică (20 de aplicații de proiecte de practică finanțate) și au fost încheiate peste 570 de parteneriate de practică profesională (cu ponderi diferite în funcție de specificul programelor de studii), alături de un acord instituțional cu Inspectoratul Școlar al Municipiului București, care cuprinde aproximativ 350 de acorduri de practică pedagogică.

Centrul de studii pentru învățământ deschis la distanță (CSIDD), înființat printr-un proiect PHARE și recunoscut de minister prin Ordinul 3289 din 1998, desfășura cursuri de reconversie profesională și formare continuă. Succesorul lui instituțional, centrul CREDIS, a oferit cursuri de licență și masterat la distanță și cu frecvență redusă. La ciclul de masterat în prezent nu mai există decât forma

de frecvență redusă. Acest centru, sub diferitele sale denumiri, a fost sprijinul central pentru toate eforturile de integrare a noilor tehnologii de comunicare în procesul de formare și educare. El a patronat și concursul CyberEducation, la care Universitatea a premiat aplicații de învățământ realizate de elevi și studenți. Universitatea din București a pus la dispoziția studenților o serie de module transversale (pentru toate facultățile): dezvoltare personală, pregătire pentru angajare, certificare *European Computer Driving Licence* (ECDL). Din nefericire modulele transversale s-au bucurat de un succes moderat. În 2019 a fost inaugurat Centrul de Învățare al Universității din București (UB Learning Centre), ce beneficiază de o infrastructură modernă susținută prin proiecte. Oferta de formare și dezvoltare profesională și personală adresată studenților este foarte variată, cuprinzând peste 50 de workshopuri, la care participă în fiecare semestru peste 400 de studenți.

Școlile doctorale au fost introduse la Universitatea din București în 2004-2005, la început ca o inovație a instituției (în baza Legii 288/2004), urmând apoi dispozițiile legislației naționale. Ele consfințeau preponderența doctoratului cu frecvență și constituiau unul dintre elementele, cheie ale noii viziuni despre învățământul superior. Au fost organizate inițial 20 de școli doctorale, de regulă câte una în fiecare facultate; existau însă și trei facultăți care cuprindeau câte două școli doctorale, iar două facultăți nu ofereau încă studii de doctorat; o școală doctorală a fost constituită la nivel interinstituțional, în consorțiu cu Institutul de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”, în cadrul Centrului

de excelență pentru studiul imaginii (CESI), dar această arhitectură instituțională nu a putut fi continuată după adoptarea Legii 1/2011 și a Codului Studiilor Universitare de Doctorat, iar școala doctorală SITT-CESI a fost integrată în Facultatea de Litere. Universitatea din București a sprijinit consecvent organizarea unor doctorate în cotutelă, astfel încât, în pofida cadrului legal imperfect și a dificultăților practice, până acum au fost susținute peste 200 de teze de doctorat în cotutelă internațională. Din 2012 studiile de doctorat sunt coordonate de Consiliul Studiilor Universitare de Doctorat (CSUD), care a adoptat mai multe reglementări pentru întărirea controlului de calitate a tezelor de doctorat, ca și pentru sprijinirea performanței științifice a doctoranzilor. Totodată, începând din 2013, în cadrul programelor de pregătire bazate pe studii avansate care sunt oferite de școlile doctorale au fost incluse și mai multe cursuri dedicate competențelor transversale necesare doctoranzilor, printre care pentru prima dată în România disciplina *Etică și integritate academică*. Arhitectura instituțională a studiilor doctorale a fost completată prin înființarea Interdisciplinary School of Doctoral Studies - University of Bucharest (ISDS-UB), ca și a trei noi școli doctorale specializate pe câte un singur domeniu, astfel încât la data redactării acestui volum Universitatea din București are 25 școli doctorale și fiecare facultate oferă nu doar studii de licență și masterat, ci și studii de doctorat. Totodată, Legea Învățământului Superior nr. 199/2023 a extins durata studiilor universitare de doctorat la 4 ani.

La toate ciclurile de studii, atractivitatea Universității din București a

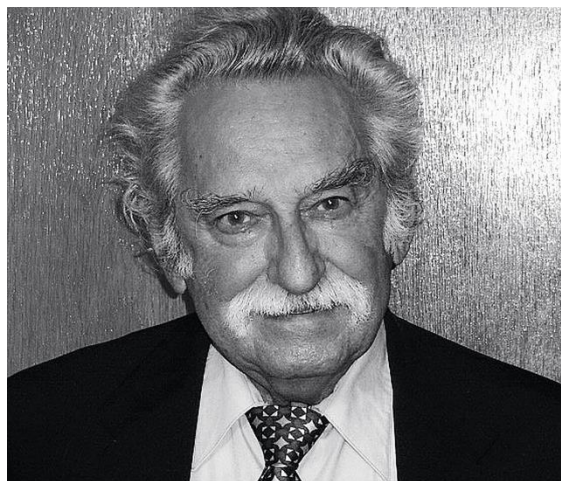
fost mereu printre cele mai ridicate din țară. În decursul anilor 2000, criteriile de admitere au fost schimbate, uneori de mai multe ori la același program. În unele cazuri s-a trecut de la concurs de admitere la intrare pe baza mediei de la bacalaureat, în alte cazuri modificarea a avut loc în sens invers. Multe programe de licență au păstrat cel puțin o probă la admitere. Printre candidați s-a răspândit practica de a se înscrie la mai multe programe în același timp. Astfel, cu toate că numărul de candidați unici este greu de determinat, putem observa un interes crescut pentru oferta educațională a Universității. De exemplu, la sesiunile de admitere din anul 2023, s-au înregistrat un număr de 43.921 opțiuni la programe de licență (cea mai mare valoare din ultimii 14 ani) și 7.667 opțiuni la masterat.

Dezvoltarea corpului profesoral și cercetarea științifică

În 1991-1992 Universitatea din București avea 1.755 de posturi didactice. În 1997-1998 numărul de posturi a crescut la 2.770, iar apoi a scăzut din nou până la 2.159 (1.248 de posturi ocupate) în 2011, în anul universitar 2013-2014 a crescut la 2.680 de posturi (din care 1.322 ocupate), iar apoi a variat relativ puțin, în anul universitar 2023-2024 fiind normate 2.746 posturi didactice, dintre care 1.288 erau ocupate la 1 ianuarie 2024. Aceste fluctuații trebuie citite în funcție de creșterea efectivelor studențești până în 2009 (peste 38.000 de studenți), urmată de o contracție și de variații relativ mici în ultimul deceniu, în funcție de schimbările legislației privind pensionarea, ca și în funcție de politicile *stop-and-go* de la nivel național

(blocarea, respectiv deblocarea de mai multe ori a organizării de concursuri pentru ocuparea posturilor vacante; înăsprirea standardelor pentru ocuparea posturilor în 2011-2012, urmată de relaxarea unei părți a acestora în 2012-2013, și apoi de adoptarea unui set nou de standarde prin Ordinul de Ministru nr. 6129/2016, intrate în vigoare începând cu anul universitar 2017/2018).

În 1990, odată cu înlocuirea conducerii Universității, s-au formulat o serie de doleanțe îndreptățite ale cadrelor didactice. Odată cu comasarea facultăților, integrarea institutelor de cercetare și scăderea cifrei de școlarizare, regimul comunist înghețase și concursurile în învățământul superior. Recrutarea se oprise la nivelul anului 1974, iar promovarea nu atingea proporția de 1% pe an. O preocupare majoră a primului Senat, condus de rectorul Nicolae Cristescu, a fost aceea de a organiza concursuri pe posturi didactice vacante și nou înființate, ca și de a asigura criteriile de calitate cât mai înalte pentru candidații ce urmau să le ocupe.

Rectorul Nicolae Cristescu

În total, în primii doi ani au avut loc 1.055 de concursuri de pe posturi, în unele cazuri cu trecerea peste o treaptă ierarhică (de la lector la profesor, de la asistent la conferențiar). Problema criteriilor de ocupare a posturilor s-a pus de la început, în special la profesor și conferențiar, iar facultățile au elaborat primele grile de criterii pentru posturi didactice și conducere de doctorat. Universitatea din București își propunea să întocmească grile mai severe decât celelalte universități din țară, pentru a promova calitatea cercetării și a predării.

Concursurile de profesor trebuiau la început să fie validate de Comisia superioară de diplome de la minister. De asemenea, încă de la primele ședințe ale acestei comisii s-a trecut la acordarea sau confirmarea dreptului de a conduce teze de doctorat, ca și la propunerea unor noi specialități de doctorat; în unele cazuri dreptul a fost acordat unor cadre didactice care încă nu aveau titlul de profesor universitar; în alte cazuri, el a fost retras unor profesori care exercitaseră funcții de conducere în vechiul regim în chip intemperant sau a căror competență nu era considerată satisfăcătoare.

La început, fiecare comisie de concurs era aprobată de minister, și abia apoi numirea membrilor comisiilor de concurs a trecut în competența Senatului. Ministerul crease destul de repede o Comisie superioară de atestare, care avea să confirme titlurile de profesor decernate de comisiile de concurs de la universități, iar ulterior și pe acelea de conferențiar. Dar propunerile universităților pentru componența acestei Comisii nu erau întotdeauna luate în considerare de minister, care își rezerva dreptul de a numi direct membri. Nici concursurile organizate de

universități nu corespundeau exact cu criteriile minimale pentru titlul de profesor propuse de Comisie și aprobate de ministru. Mai mult, au fost și situații în care ministrul a numit profesori fără propunerea Comisiei superioare. Când s-a înființat Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (CNATDCU), s-a putut constata că un număr de 352 de profesori și conferențieri din întreaga țară își datorau titlurile unor hotărâri arbitrare ale miniștrilor succesivi, fără trecerea prin Comisia superioară de diplome, fără aprobarea consiliilor și senatelor universitare.

Toate aceste neajunsuri au fost îndepărtate treptat. În timp, standardele de calitate pentru recrutarea cadrelor didactice au crescut ca nivel de exigență, au atins nivelul cel mai înalt în anii 2011-2012, au fost apoi parțial relaxate în 2012-2013 și au fost modificate prin OM nr. 6129/2016, care este în vigoare și la data elaborării acestui volum.

Dispozițiile regimului Ceaușescu încorporaseră forțat multe institute de cercetare în structura Universității. Aceste institute și-au manifestat imediat dorința de întoarcere în structura Academiei. În consecință, în februarie-martie 1990 au trecut înapoi la Academia Română institutele de geografie, arheologie, studii sud-est europene, lingvistică, istorie și teorie literară, istorie („Nicolae Iorga”), filosofie, matematică, sociologie și științe juridice. Institutul de tracologie a trecut în subordinea directă a Ministerului Învățământului și Științei la 1 ianuarie 1992, fiind ulterior înglobat în Institutul de Arheologie.

Modelul institutelor încorporate în universități, după exemplul german și austriac, avea și el adepți în Universitatea din

București. În Senat au fost votate înființarea Institutului de Genetică, a Institutului de Studii Clasice, a Institutului de Studii Americane și apoi a Institutului de Studii Britanice, dar ultimele două inițiative nu aveau să se materializeze. Apoi a apărut un nou concept: s-au creat departamente cu cercetare și predare integrate, cel mai robust fiind acela de ecologie sistemică. Legea nr. 1/2011 a adus reorganizarea catedrelor sub formă de departamente, astfel încât noua accepțiune terminologică a eclipsat originalitatea conceptului de departament integrat. Încă din anii 1990, Universitatea a adoptat însă, preponderent, modelul centrelor de cercetare, mai răspândit în mediul anglo-saxon și favorizat de CNCSIS printr-o competiție specială. Acest format a avut un mare succes; numărul centrelor din Universitate a depășit 100 încă de la începutul primului deceniu al secolului XXI.

Universitatea a acordat o mare importanță formării în domeniul managementului de proiect (s-a organizat chiar și o școală pentru tinerii cercetători, cu cinci ediții) și participării la diferitele competiții de finanțare. La cele trei

runde ale competiției de granturi CNCSIS-Banca Mondială, între 1997 și 1999, UB a câștigat cele mai multe proiecte, în număr de 20, cu o valoare totală de peste 1.800.000 euro. Printre acestea se aflau patru baze de cercetare cu utilizatori multipli, un tip de facilitate foarte important în strategia cercetării din acea vreme, și care și-a dovedit viabilitatea până în prezent.

Unele perioade au fost deosebit de favorabile cercetării, dar dezvoltarea s-a făcut întotdeauna sacadat, în salturi, fiecare „primăvară” fiind urmată de tăieri bugetare dramatice, care au atins 70% în 2009. De exemplu, în 1996, universitatea derula un număr de 224 contracte în valoare totală de 3,214 mld lei, iar în anul următor 328 contracte, în valoare de 6 mld lei dinainte de reforma monetară din 2005. Se poate spune că cercetătorii noștri au dat dovadă de o capacitate de reacție ieșită din comun, reușind să optimizeze fiecare oportunitate și adaptându-se rapid la perioadele de « vaci slabe ». Numărul proiectelor și contractelor de cercetare a atins un maxim de 784 în 2008, cu o valoare totală de 95,7 milioane RON.

Facultatea de Fizică

După recesiunea mondială din 2008-2010, volumul fondurilor alocate la nivel național pentru cercetare a scăzut dramatic, iar deschiderea de competiții pentru proiecte de cercetare a devenit extrem de volatilă. Universitatea din București a reacționat prin investiții în infrastructuri de cercetare, cum ar fi Platforma de Cercetare în Biologie și Ecologie Sistemică (inaugurată în 2014). Alte proiecte, aflate în derulare, au în vedere creșterea capacității Facultății de Fizică de a colabora științific cu institutele de cercetare-dezvoltare de pe platforma de la Măgurele și cu partenerii internaționali. Pentru coagularea inițiativelor interdisciplinare și a colaborărilor internaționale, în 2014 a fost înființat Institutul de Cercetare al Universității din București (ICUB), care s-a profilat rapid atât ca un spațiu de întâlnire și dezbateri științifică, cât și ca mediu de coagulare și derulare a unor proiecte inovative de cercetare avansată. În fine, dar nu în cele din urmă, a crescut numărul de proiecte de tip Horizon la care Universitatea este parte, iar membrii Universității au început să câștige și unele dintre extrem de competitive proiecte de cercetare ale European Research Council. Participarea la manifestări științifice naționale și internaționale costă. Pe lângă finanțarea acestor participări din proiectele de cercetare sau din fonduri puse la dispoziție de organizatorii diferitelor conferințe și workshopuri internaționale, de multe ori cadrele didactice și cercetătorii au trebuit să apeleze la sprijinul financiar al Universității sau chiar să susțină deplasările din fonduri proprii (în măsura în care acestea existau și/sau erau suficiente). Universitatea a introdus diverse scheme de susținere financiară a participării membrilor comunității

academice la activități științifice internaționale, dar de cele mai multe ori nevoile au fost mai mari decât resursele, iar solicitările și aspectele birocratice ale decontărilor au consumat timp, energie și nervi pentru mulți dintre cei mai activi profesori și cercetători. Rectorul Marian Preda a adus o schimbare de paradigmă în acest domeniu. Pornind de la un model pe care l-a implementat anterior în calitate de decan al Facultății de Sociologie și Asistență Socială, el a promovat ideea că participarea la cel puțin o conferință științifică internațională este un „drept universal” al fiecărui cadru didactic al Universității și că este de datoria instituției să finanțeze acest drept, desigur în limita unui plafon financiar stabilit pentru diversele posibile destinații. Acest „drept universal” a fost instituit în ianuarie 2020, chiar la începutul primului mandat de rector al profesorului Marian Preda. Atunci când pandemia COVID-19 a limitat deplasările internaționale, conducerea Universității a decis ca suma alocată pentru fiecare cadru didactic și de cercetare să poată fi utilizată și pentru plata taxelor de participare la conferințe online; de asemenea, s-a aprobat ca suma alocată și nefolosită pentru conferințe să poată fi folosită pentru plata taxelor de publicare sau acces deschis a unor articole acceptate pentru publicare în anul în curs, în reviste internaționale de prestigiu. Totodată, s-au introdus scheme de recunoaștere a excelenței academice și a progresului în cercetare prin premiile Senatului Universității din București (prima ediție în 2018) și începând din 2021 prin recompensarea financiară a rezultatelor cercetării (articole, cărți, proiecte etc.).

Numărul articolelor publicate în reviste ISI nu era un criteriu de evaluare a cercetării științifice în 1990. În 2007–2008, Universitatea din București publica cele mai multe articole cotate ISI dintre universitățile țării, dar acestea nu erau decât 314 la număr. În jumătate de deceniu, producția științifică de acest tip s-a dublat, depășind 600 de articole ISI pe an; creșterea a continuat, astfel încât în anul 2023 cadrele didactice și cercetătorii Universității din București au publicat 1011 articole în reviste indexate Web of Science (fost ISI); dintre acestea 632 articole sunt în reviste indexate Q1 și Q2 în respectivele domenii științifice.

Facultățile Universității din București se mândresc cu personalități de mare prestigiu, care au modelat cultura română, cum ar fi matematicianul Solomon Marcus (decedat 2016), scriitorul Mircea Cărtărescu, istoricul Lucian Boia, criticii literari Nicolae Manolescu (decedat 2024) și Eugen Simion (decedat 2022). Filosofii Gabriel Liiceanu și Andrei Pleșu au predat ani buni la facultatea de profil a Universității. Printre membrii de azi ai Academiei Române se numără geologii Nicolae Anastasiu, Dan Rădulescu, Nicolae Panin și Mihai Ducea, chimiștii Marius

Andruh, Mihaela Hillebrand și Vasile Pârvulescu, filosofii Mircea Flonta, Ilie Pârvu, Vasile Tonoiu, Gheorghe Vlăduțescu și Mircea Dumitru, filologii Florica Dimitrescu-Nicolescu, Gabriela Pană Dindelegan, Gheorghe Chivu, Grigore Brâncuș (decedat 2022), Mircea Martin, Rodica Zafiu și Mihai Zamfir, matematicienii Ioan Tomescu, Constantin Năstăsescu, Marian Aprodu, Sorin Dăscălescu și Liviu Ornea, biologii Maria Luiza Flonta, Alexandru Babeș și Mariana Carmen Chifiriuc, fizicienii Cristian George Panaiotu și Gheorghe Nenciu, istoricii Andrei Pippidi și Constantin C. Petolescu, Wilhelm Dancă (teolog), Cătălin Zamfir (sociolog) și Dragoș Paul Aligică (politolog), care sunt sau au fost vreme îndelungată profesori și/sau conducători de doctorat în Universitate. Doi dintre profesorii Universității din București au fost aleși ca președinți ai Academiei Române, și anume criticul și istoricul literar Eugen Simion (a îndeplinit funcția timp de două mandate în anii 1998-2006) și fizicianul Ionel Valentin Vlad (2014-2017), iar în prezent academicienii Marius Andruh și Mircea Dumitru îndeplinesc și funcția de vicepreședinți ai acestui înalt for academic.

Asigurarea calității

Proliferarea rapidă a furnizorilor de educație universitară a stârnit îngrijorarea opiniei publice încă din 1990. Dar statul nu dispunea de resurse pentru a deschide accesul la învățământ superior pe măsura cererii, astfel încât a folosit drept supapă de reglare autorizarea unor universități private,

așa cum au făcut și alte țări din Europa de Est. În acest fel însă era restructurat sistemul național al învățământului superior, cu consecințe imprevizibile. Pe de o parte, era nevoie de un sistem de acreditare, pe de alta, de o diferențiere pe criterii calitative între universități.

Programul rectorului Constantinescu prevedea acreditarea internațională a Universității din București; în 1994 a început un proiect pilot implicând trei universități ca specimene ale unor tipuri diferite, pentru identificarea unor criterii de evaluare adecvate celor trei profiluri: Universitatea din București, Universitatea din Oradea și Universitatea Ecologică. Ideea nu a putut fi însă dusă până la capăt și avea să se realizeze pe deplin abia peste douăzeci de ani.

Orientările strategice din 2003 prevedeau „instituirea unui sistem de evaluare internă și externă a universităților”, ierarhizarea sau clasificarea lor în funcție de nivelul de performanță și finanțarea lor diferențiată. Ele cereau extinderea sistemului de concursuri naționale pentru accesul la carieră în instituțiile statului și crearea unor filiere de elită. Rectorul John Kerrigan de la Universitatea Loras (SUA) a fost invitat pentru evaluarea Universității din București în două etape, în 2001 și 2003, redactând rapoarte care au servit conducerii universității în vederea ajustării strategiei de dezvoltare. Facultatea de Administrație și Afaceri a fost înființată în parte și datorită recomandărilor ferme ale rectorului Kerrigan în acest sens.

În perioada 1995–2006, autorizarea și acreditarea programelor de studii în România erau atribuția Consiliului Național de Evaluare și Acreditare Academică (CNEAA), condus de profesorul Ioan Mihăilescu, prorector și apoi rector al Universității din București. CNEAA se afla în subordinea Parlamentului și informa permanent publicul printr-un sit web asupra statutului universităților și programelor de studii (autorizate și/sau acreditate). Comisiile lui au făcut primele vizite de evaluare în toate

colțurile țării unde se înființau programe de licență, de la Vatra Dornei la Caracal și de la Zalău la Vălenii de Munte. Standardele CNEAA au servit ca bază de pornire la elaborarea documentelor Agenției Române pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior (ARACIS), care i-a luat locul în 2006. Consiliul fiind în permanentă legătură cu celelalte organizații similare din țările europene, trebuia să țină cont și de ritmul în care diferitele practici erau admise în alte țări. De aceea, clasificarea universităților a trebuit să aștepte, fiind îndeplinită pentru prima dată, sub forma evaluării centrelor de cercetare, de către CNCSIS, și sub forma clasificării instituțiilor, de către ARACIS, cu ajutorul de specialitate al Asociației Europene a Universităților. Fiind în subordinea Parlamentului, CNEAA era ferit de ingerințele ministerului, dar în chip paradoxal era expus influențelor diverse care veneau din teritoriu prin intermediul deputaților și senatorilor. Înlocuirea sa prin ARACIS a avut loc cu prilejul unei serii de schimbări majore ale cadrului legislativ privind asigurarea calității.

Între 2002-2005, Universitatea din București a coordonat un proiect vizând îmbunătățirea calității în învățământul superior românesc, cunoscut sub acronimul CALISRO. Partenerii erau Universitatea Politehnică din București, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj și Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Informatică ICI. Proiectul era inspirat din modelul Agenției de calitate britanice QAA și viza realizarea unui Ghid de calitate a învățământului superior, ca o sinteză a situației standardelor minime curriculare din mai multe țări europene¹⁵. Ca expert străin a participat, cu sprijinul Comisiei Fulbright, H. Bradley Sagen de la Universitatea din Iowa.

Comisia pentru evaluarea și asigurarea calității și biroul pentru asigurarea calității (și care ulterior s-a transformat în Departamentul de management al calității), create în 2005, au sprijinit comisiile pe facultăți să întocmească rapoartele anuale, au pregătit raportul de calitate al Universității și, în 2008, au conlucrat pentru certificarea ISO 2009 a instituției de către SIMTEX.

În 2006 a fost introdus în Universitatea din București Sistemul de evaluare a personalului didactic universitar pregătit de profesorul Dan Potolea. Acest document prevedea un cadru de referință, standarde minimale și Fișa de evaluare a activității didactice de către studenți. În timp, acest sistem s-a dezvoltat, iar metodologia, cadru actuală de evaluare a performanțelor profesionale individuale ale personalului didactic și de cercetare, aprobată de Senatul Universității în decembrie 2021, stabilește patru componente obligatorii pentru acest proces: autoevaluarea, evaluarea de către management (pornind de la autoevaluare), evaluarea colegială și evaluarea de către studenți. Studenții au posibilitatea de a evalua semestrial profesorii pentru cursurile și seminarele incluse în planul de învățământ prin completarea unui chestionar, cu garantarea anonimatului. La nivel instituțional, s-au făcut eforturi atât în vederea digitalizării, cât și promovării acestui proces, însă în continuare există dificultăți în implicarea studenților, ca și în folosirea rezultatelor acestor evaluări pentru îmbunătățirea

calității activității de predare-învățare. În paralel, la nivel instituțional a fost dezvoltat și un sistem de evaluare periodică a personalului didactic auxiliar și nedidactic. În 2009, Universitatea din București a făcut obiectul unei evaluări instituționale externe a ARACIS. Raportul de evaluare a consemnat că profesorii și studenții întâlniți „au impresionat prin competența pe probleme de calitate, ceea ce denotă preocupări instituționale constante pentru formarea și completarea unei culturi solide a calității”. Pierre de Maret, fost rector al Universității Libere din Bruxelles, aprecia că Universitatea are „o strategie caracterizată printr-un mare pragmatism” în fața incertitudinilor contextului actual și recomanda întărirea coerenței instituției, întărirea masteratelor în limba engleză, și căutarea unei pedagogii mai inovante¹⁶. Dată fiind periodicitatea acestor procese de evaluare externă a calității, de la momentul primei vizite ARACIS, au mai avut loc două astfel de evaluări instituționale, în 2015 și 2020. Rezultatele evaluărilor ulterioare au consolidat calificativul inițial obținut de universitate: „grad de încredere ridicat”. În mod remarcabil, ultima vizită de evaluare instituțională s-a defășurat în condițiile extreme cauzate de pandemia de COVID-19, Universitatea din București fiind prima instituție românească care a trecut prin procesul de evaluare într-un format blended (atât fizic, cât și online). Într-un context

¹⁵ Ioan Pânzaru, *Asigurarea calității în învățământul superior din țările Uniunii Europene*, București, Consiliul Național de Evaluare Academică și Acreditare, 2005.

¹⁶ Pierre de Maret, *Evaluarea externă a calității instituționale în Universitatea din București (8-11 aprilie 2009)* (arhiva personală Ioan Pânzaru).

similar, în anul 2021, a avut loc evaluarea studiilor universitare de doctorat la nivel de IOSUD, rezultatele evaluării confirmând „menținerea acreditării” pentru toate cele 19 domenii de studii universitare de doctorat existente la acel moment la nivelul universității (între timp, Universitatea din București a mai primit acreditarea pentru alte două domenii de doctorat).

Asigurarea calității este o problemă ce necesită eforturi continue și consecvente, mai ales în cazul unei instituții atât de mari și de complexe cum este Universitatea din București. Expansiunea cantitativă a tuturor celor trei cicluri de studii universitare și progresele din domeniul tehnologiei informației au amplificat riscurile de nerespectare a standardelor de calitate, posibilitățile de fraudă academică, precum și pe cele de detectare publică a fraudelor. În anul 2012, Universitatea din București a fost confruntată cu acuze, apărute întâi în revista „Nature” și apoi reluate de mass-media și de personalități publice din România, că teza de doctorat în drept susținută de Victor Viorel Ponta în anul 2003 cuprinde pasaje plagiate din alte lucrări¹⁷. În pofida politizării intense a cazului, ca și a presiunilor de tot felul, Universitatea din București a reacționat echilibrat și ferm, declanșând o investigație instituțională a Comisiei de Etică și a deferit totodată cazul spre analiză și unei comisii formate din trei renumiți profesori de drept. Atunci când raportul Comisiei de Etică și, ulterior, raportul comisiei de specialiști au confirmat faptul că teza de doctorat incriminată este bazată pe plagiat,

Universitatea din București și-a asumat situația și a făcut publice concluziile celor două analize¹⁸. Totodată, la nivelul instituției, prin decizii ale Consiliului de Administrație și ale Senatului au fost întărite mecanismele de control al calității și a fost inițiat un amplu program de conștientizare a comunității academice cu privire la problemele și exigențele respectării deontologiei profesionale. La rândul său, Consiliul Studiilor Universitare de Doctorat a instituit atât un mecanism de control antiplagiat la solicitarea conducătorilor de doctorat, cât și o procedură de control preventiv prin care tezele de doctorat au fost supuse, prin selecție aleatorie conform unui algoritm matematic, controlului electronic antiplagiat înainte de susținerea lor publică. Măsurile de acest fel, ca și altele care au urmat, deși nu pot garanta eradicarea oricăror încălcări viitoare ale deontologiei, arată seriozitatea cu care Universitatea din București tratează această problemă, precum și pe cea mai generală a asigurării calității în întreaga sa activitate.

În anii 2015–2016, când miniștri ai educației au fost Adrian Curaj și Mircea Dumitru, experiența Universității din București în acest domeniu a fost utilizată și pentru instituirea la nivel național a unui sistem de verificare a tezelor anterior susținerii publice, ca și pentru stabilirea unui mecanism de evaluare de către CNATDCU, antrenând în proces și comisiile de etică ale universităților, a sesizărilor pentru tezele deja susținute. Acest mecanism și-a dovedit eficiența la nivel național, atât prin retragerea

¹⁷ Pentru analiza acestui caz, a se vedea și Emilia Șercan, *Cazul Ponta...*

¹⁸ http://www.unibuc.ro/n/organizare/Comisiile_subordonate_Consiliului_de_Administratie.php, accesat în data de 20.03.2014.

unui număr de titluri de doctor dobândite prin încălcarea eticii academice, cât și prin descurajarea tentativelor de plagiat. Universitatea din București a aplicat ferm atât componenta de prevenție, cât și componenta de inițiere a analizelor pentru situațiile în care au fost sesizate plagiate; este de remarcă faptul că până la această dată sesizările pentru teze de doctorat susținute la Universitatea din București se referă la plagiate realizate înainte de anul 2012.

Folosind oportunitățile unui proiect susținut prin fondul de dezvoltare instituțională, Universitatea din București a realizat mai multe studii referitoare la chestiunea plagiatului și a introdus cursuri de etică și integritate academică pentru nivelurile de masterat și doctorat încă înainte

ca acestea să devină obligatorii la nivel național prin Ordinul de Ministru nr. 3131/2018. Cursurile incluse în planurile de învățământ începând cu semestrul I din anul academic 2017-2018 au fost ulterior extinse în formă facultativă și la ciclul de licență, acoperind aspecte precum etica muncii intelectuale, plagiatul și autoplăgiatul, redactarea lucrărilor academice și normele aferente. În anticiparea acestor cursuri, au fost pregătiți peste 50 de profesori și cercetători din facultățile UB și au fost create materialele didactice necesare, inclusiv un manual de Etică și Integritate Academică, un ghid practic și un curriculum cadru, devenite documente de referință în predarea acestei discipline.

Actualitatea academică (serie nouă)

Studentii în perioada 1990-2024

Încă din primele zile ale Revoluției, studenții Universității din București au participat la marile manifestații de protest, promovând o linie anticomunistă, atât în ceea ce privea modificarea programelor de învățământ, cât și componența corpului didactic. Principalele cerințe erau legate de îndepărtarea unor persoane care făcuseră parte din nomenclatura comunistă, dar și de înlocuirea unor cursuri profund ideologice. Vocea studenților din Universitate a crescut ca intensitate odată cu înființarea Ligii Studenților în 23 decembrie 1989, avându-l ca președinte pe Marian Munteanu, student al Facultății de Litere. În cadrul tuturor facultăților au apărut cluburi ale Ligii Studenților, iar membrii acestora au început să se implice cât mai activ în schimbările ce au urmat. Pe 28 decembrie 1989 președintele Ligii Studenților a prezentat o listă întocmită cu profesorii contestați, afirmând: „criteriile după care s-au făcut acele liste nu au fost exclusiv științifice, au fost și etice”¹⁹. Unele dintre contestații erau justificate profesional, altele discutabile, deseori profesorii contestați acuzând pe unii dintre colegii lor că-i manipulează pe studenți.

Problema apartenenței unor profesori la structurile regimului comunist a continuat să fie o temă de dezbatere în cadrul universitar și în perioada următoare, iar

odată cu „Proclamația de la Timișoara” și evenimentele desfășurate în Piața Universității, aceasta a fost inclusă într-un context mai larg anticomunist, fiind promovată și la nivel național. Pe de altă parte, aria contestărilor a fost uneori extinsă considerabil, ajungând să-i vizeze pe toți cei care fuseseră înainte de 22 decembrie 1989 membri ai Partidului Comunist, ceea ce însemna cvasitotalitatea corpului didactic și o mare parte a studenților fruntași de dinainte de Revoluție. Astfel, în anul 1996, la redactarea Cartei Universitare, dar și în alegerile din Universitate, unii reprezentanți ai studenților au ridicat această problemă celor trei candidați la funcția de rector: „la discutia despre Carta universitară se vorbise inițial de faptul ca persoanele care au fost membri PCR nu pot fi primiți în comunitatea academică, iar acest lucru nu se mai regăsește în Cartă”. Răspunsurile celor trei candidați reflectă nuanțe interesante în respingerea unui asemenea radicalism:

Zoe Petre: „Suntem în 1996 și între timp o mulțime de entuziasme ale anului 1990 s-au stins și nu pot, în mod sigur, să se reia”.

Mihai Zamfir: „Cei care au colaborat cu securitatea și au avut funcții importante pe linie de partid n-ar trebui să facă parte din comunitatea universitară. Chiar dacă este vorba despre o prevedere utopică, ar fi moral să se întâmple așa”

Ioan Mihăilescu: „Până nu clarificăm din punct de vedere juridic întinderea și implicațiile

¹⁹ Informațiile referitoare la contestarea de către studenți a unora dintre profesori, inclusiv citatele din documentele de epocă au fost preluate din: Matei Gheboianu, Bogdan Murgescu, „Student Assessment of Professors in Revolutionary Context. Case-Study: The History Faculty of the University of Bucharest (1989-1990)” în *International Review of Social Research*, 2018; 8(1): 25-34; Claudia Maria Udrescu, *Universitatea din București. Modele și traiectorii postcomuniste (1990-1996)*, București, Editura Universității din București, 2011, pp. 90-104.

încadrării acelor persoane care au fost membri PCR, nu cred că poate să figureze în Carta universității o astfel de prevedere”.

După evenimentele din decembrie 1989, lupta studenților de la Universitatea din București pentru instaurarea unei democrații reale în România a fost continuată prin implicarea membrilor Ligii Studenților în organizarea manifestațiilor din Piața Universității, în perioada 22 aprilie-15 iunie 1990, ca și în acțiunile pentru eliberarea studenților arestați în 13-14 iunie 1990. Astfel, în ședința extraordinară a Senatului Universității din 19 iunie 1990, unde au fost discutate evenimentele recent încheiate, Mihai Gheorghiu, vicepreședinte al Ligii Studenților, a susținut următoarea poziție:

„aceiași oameni care au nenorocit învățământul sunt acolo și diriguiesc noul învățământ[...] Noi nu suntem în niciun joc pentru putere, nu suntem nici pentru o parte, nici pentru alta, noi nu vrem decât să trăim, să putem face ceva pentru această țară, pentru acest popor. Ceea ce noi vă cerem acum este să aveți o poziție radicală și o poziție fermă în fața puterii care vrea să mușamalizeze[...] Eu am cerut și cer o grevă generală, profesori și studenți la Universitatea din București; nu cerem decât un singur lucru: garantarea acestei instituții, garantarea vieții noastre și o garantare că vom putea ști adevărul”²⁰.

Pe aceeași linie, Liga Studenților a organizat și acțiuni publice în susținerea valorilor democratice, precum și în apărarea **drepturilor studențești**. Astfel că în data de 13 iulie 1990, peste 200.000 de persoane participă în București la „Marșul Alb”, solicitând eliberarea lui Marian Munteanu și a celorlalte persoane arestate cu o lună în urmă, deziderat care a fost până la urmă satisfăcut de către autorități. Totodată, Liga

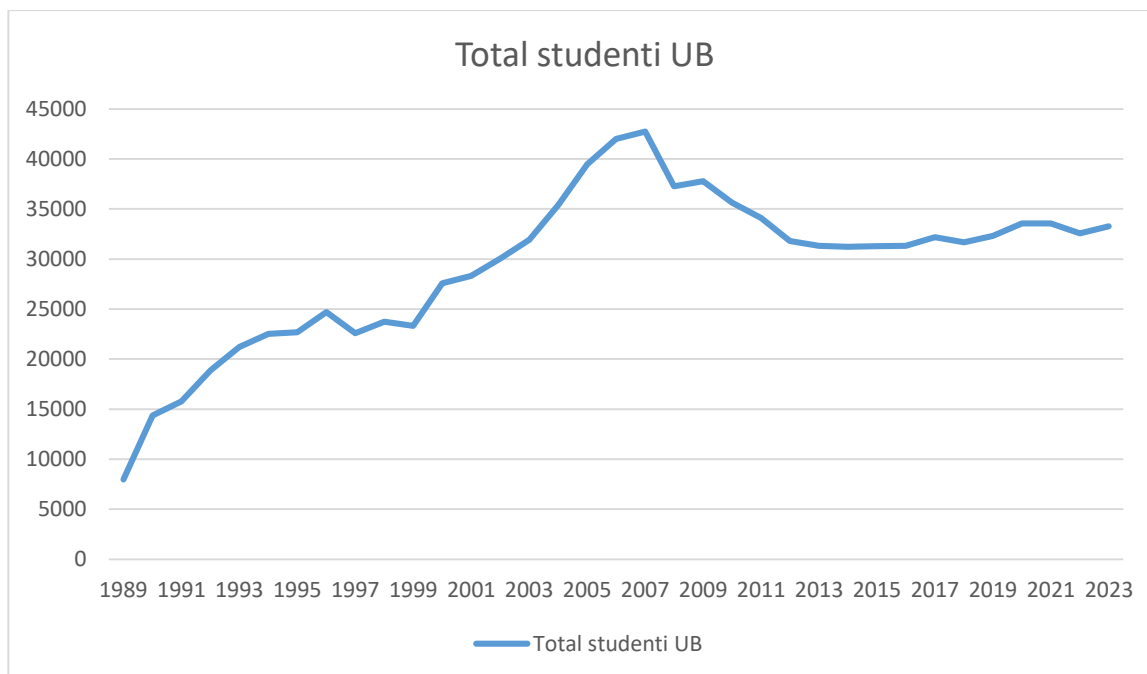
Studenților a fost o componentă activă în organizarea Alianței Civice și a mai multor grupări ale opoziției anticomuniste din România anilor 1990-1992.

Pe lângă participarea la acțiunile vizând democratizarea de ansamblu a societății românești, studenții au fost un factor activ în democratizarea internă a funcționării Universității. Condițiile de reprezentare a studenților au fost deosebit de favorabile în prima parte a anilor 1990, când, potrivit normativelor în vigoare, ei asigurau o treime dintre membrii organelor colective de conducere, respectiv din Senat și din consiliile facultăților. Ulterior, prin legea din 1995, cota de reprezentare a studenților în aceste organe a fost redusă la 25%, pondere care s-a menținut până astăzi. În baza acestei reprezentări consistente, studenții au putut avea o voce puternică în alegerea conducerii executive a facultăților și chiar a Universității, au participat ca membri în comisiile de redactare a Cartei, ca și în elaborarea regulamentelor de funcționare a diverselor entități din Universitate.

Cifre de școlarizare

Din punct de vedere al numărului de studenți, putem observa o creștere semnificativă începând încă din anul 1990, când numărul studenților a sporit de la 7.971 în anul 1989, la 14.352. O parte din această creștere s-a datorat incorporării studenților de la chimie și teologie, alta prelungirii studiilor de la patru la cinci ani, dar cea mai mare parte a fost cauzată de creșterea puternică a numărului locurilor de studii oferite la admiterea în anul I.

²⁰ Apud Claudia Maria Udrescu, *Universitatea din București...*, p. 139.

Număr total de studenți ai Universității din București 1990-2023

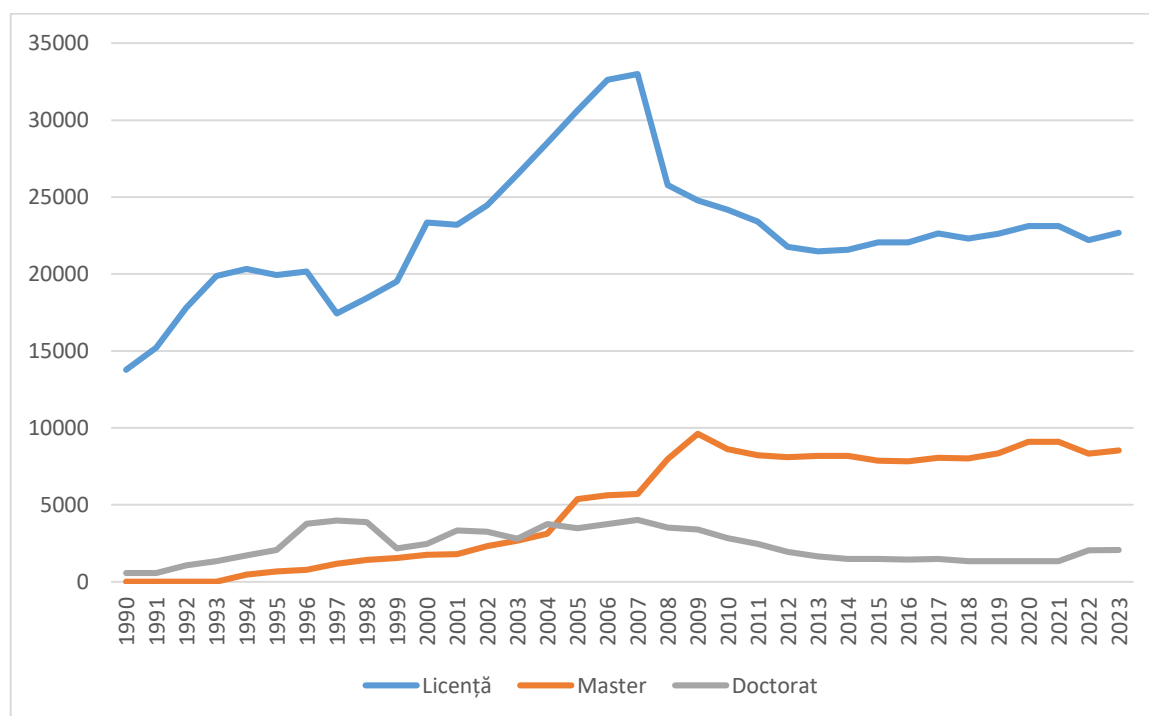

Afiș de înscriere la Universitatea din Bucure

În cei 34 de ani trecuți de la Revoluția din decembrie 1989, numărul studenților Universității din București a evoluat odată cu modificările legislative și economice din România. Creșterea consistentă din prima parte a anilor 1990 a fost urmată de o anume plafonare și chiar reducere în anii 1996-1999, cauzată printre altele și de decizia adoptată în 1993 de a trece la cele mai multe dintre specializări de la programe de studiu eșalonate pe cinci ani la programe de studiu limitate la patru ani; pe de altă parte, de la mijlocul anilor 1990 au început să funcționeze și programe distincte de studii aprofundate (ulterior de master). Odată cu dezvoltarea unor noi programe de studiu, anii 2000 au

adus o nouă perioadă de creștere a numărului studenților. Începând cu anul 2005, programele de studiu din cadrul Universității din București au fost restructurate în urma reformei Bologna, astfel că numărul de ani de studiu pentru nivelul licență a fost redus la trei. Trendul descendent și apoi crearea unui platou poate fi pus pe seama reducerii numărului de ani de studiu, dar și pe scăderea cohortelor de absolvenți de liceu și a migrației absolvenților de liceu către facultăți din străinătate.

Din punct de vedere al evoluției numărului de studenți în funcție de ciclul de învățământ urmat avem următoarea situație:

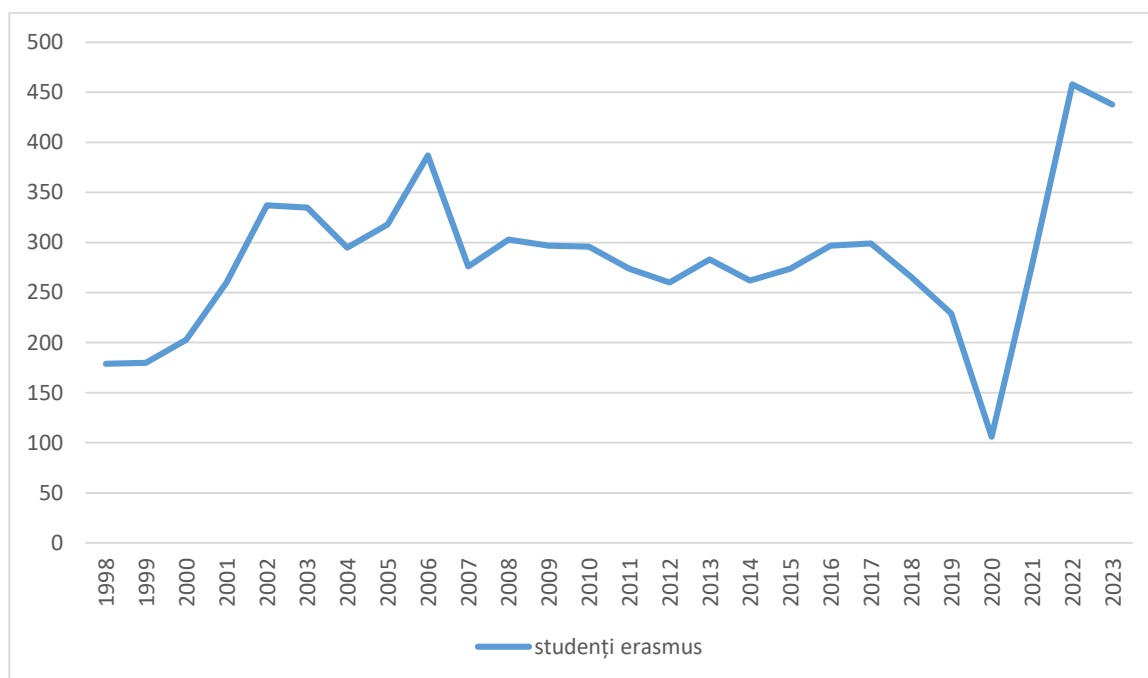

Numărul de studenți ai Universității din București pe cicluri de învățământ

Conform graficului anterior, putem observa o similitudine între evoluția numărului total de studenți și numărul celor înscriși la ciclul de învățământ licență. Odată cu introducerea studiilor de master în anul 1994, numărul celor care au urmat acest ciclu de studiu a fost în continuă creștere. În urma adoptării reformei Bologna, masteratul a căpătat o importanță mai mare, reliefată și prin creșterea numărului de studenți. În ceea ce privește studiile de doctorat, acestea au avut o evoluție ascendentă, în comparație cu

perioada anterioară. Cei mai mulți doctoranzi înmatriculați au fost înregistrați în anii 1997 și 2007, 3900 respectiv 4000.

Numărul studenților străini care au studiat la Universitatea din București a variat și el considerabil. Dacă în anul 1989 erau înmatriculați doar 186 de studenți străini, în anul 1990 numărul acestora s-a dublat, iar în anul 1992 erau 552 de studenți străini. Anul 2007 a marcat un vârf al numărului de studenți străini prezenți la Universitate, fiind înregistrați 1170 de studenți.

Evoluția numărului de studenți de la Universitatea din București care au efectuat stagii Erasmus

În ceea ce privește programul Erasmus²¹, implementat în cadrul Universității din București. Studenții care aplică pentru acesta a fost și este un program de succes

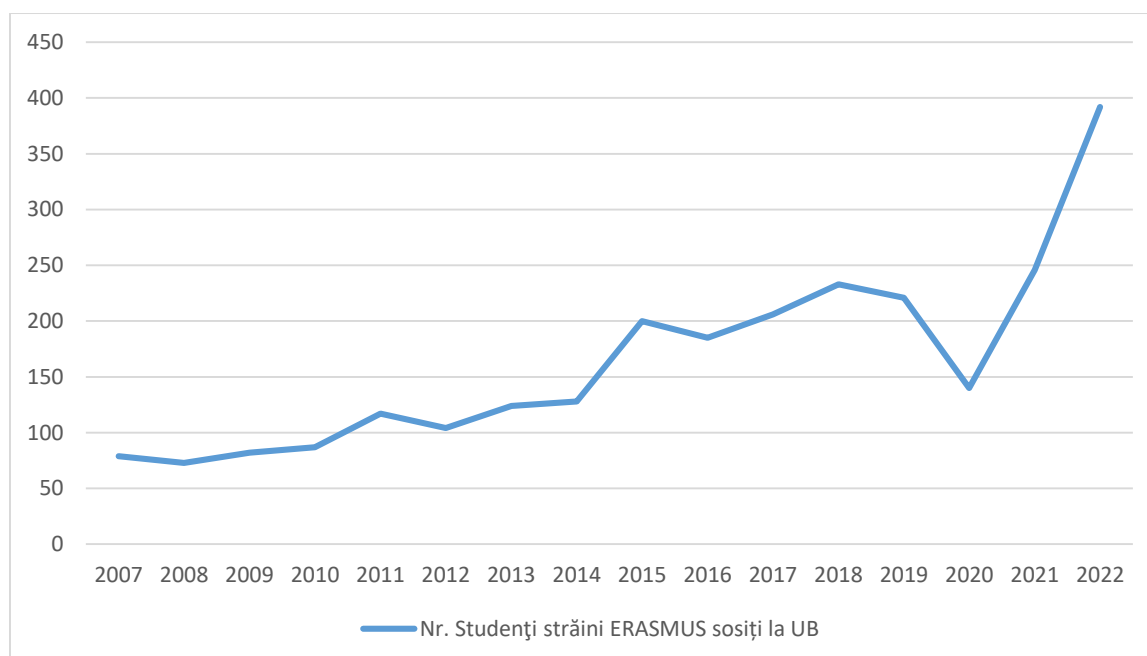
²¹ Vezi și Constantin Viorel Mihai, *România și Europa. Dezvoltarea capitalului uman în procesul de aderare la Uniunea Europeană*, București, Editura Oscar Print, 2014.

obținerea unei burse în cadrul acestui program sunt înmatriculați în toate cele trei cicluri de învățământ. Din graficul anterior, remarcăm faptul că numărul celor care au aplicat la acest program a fost mai ridicat în perioada anterioară intrării României în Uniunea Europeană. După 1 ianuarie 2007 posibilitățile obținerii unei burse

în spațiul european s-au diversificat, astfel că mulți dintre studenții Universității au aplicat și la alte programe. Din anul 2020, o parte dintre aceștia sunt incluși în schimburile Erasmus din cadrul CIVIS, ajungând ca aproape o treime din numărul total să participe la aceste schimburi.

În bibliotecă

Evoluția studenților străini Erasmus veniți la Universitatea din București

Din punct de vedere al studenților străini care au aplicat în cadrul programului Erasmus pentru a urma cursuri la Universitatea din București, putem observa un trend crescător în ultimii ani. Mulți dintre cei care aleg universitatea noastră sosesc de la universități din Spania, Italia și Franța. De asemenea, o parte dintre aceștia provin din cadrul programelor Erasmus - Civis.

Asociații și cercuri studențești

Încă din zilele evenimentelor din decembrie 1989, studenții Universității din București s-au organizat în cadrul Ligii Studenților din Universitatea din București (LSUB), fiind creată cu un scop sindical, de a reprezenta interesele studenților în discuțiile cu Universitatea și alte instituții publice. În cadrul acestei asociații, au apărut cluburi ale Ligii aparținând facultăților Universității. Pe lângă acțiunile de tip sindical, sub egida LSUB, au fost organizate și o serie de evenimente cu caracter cultural și științific, dintre care amintim: în martie 1991 a fost lansat programul ASTRALIS de cercetare a rezistenței românești anticomuniste, în cooperare cu catedra de sociologie a Universității și cu membri ai grupului „Mircea Vulcănescu”, format din studenți sociologi; în luna august 1993, prin Cercul Studențesc de Drept Public, s-a realizat un program de cercetare a modului în care administrația publică locală respectă drepturile cetățenești la aplicarea Legii Fondului Funciar; în februarie-martie 1994,

prin același cerc studențesc, s-a organizat un schimb interstudențesc între studenții de la Facultatea de Drept din București și cei de la Facultatea de Drept din Namur (Belgia)²².

Pe lângă acțiunile menționate, membrii LSUB au participat la o serie de greve studențești la nivel național, cum ar fi cele din decembrie 1990 sau octombrie 1995, unde erau ridicate o serie de probleme ale sistemului de învățământ românesc, dar care vizau și nivelul finanțării burselor studențești și a subvențiilor acordate persoanelor care locuiau în căminele studențești.

Pe lângă Cluburile LSUB, în facultăți au apărut și alte asociații studențești, multe dintre acestea fiind organizate ca asociații profesionale. Una dintre acestea a fost Societatea de Studii Istorice „Erasmus”, înființată în anul 1990, care își propunea „îmbunătățirea nivelului academic al studenților Facultății de Istorie, Universitatea din București, prin organizarea unor sesiuni de comunicări, precum și oferirea posibilității de participare la conferințe și seminarii naționale și internaționale”²³. Din anul 1991, asociația s-a afiliat la International Students of History Association - ISHA, singura organizație de profil de la nivel european, iar din anul 1993 a editat *Revista Erasmus*, care a apărut până în anul 2009.

În 17 mai 1999, în cadrul Universității a fost înființată Asociația Studenților din Universitatea din București (ASUB), care și-a propus „să reprezinte toți studenții Universității cu preponderență pe partea sindicală”²⁴.

²² <http://www.ligastudentilor.ro/repere.htm> accesat în data de 28.02.2014.

²³ <http://erasmusisha.wordpress.com/>, accesat în data de 28.02.2014.

²⁴ Informațiile referitoare la ASUB se bazează atât pe broșurile editate de Asociație, cât și pe <http://www.asub.ro/>, accesat în data de 28.02.2014.

De-a lungul celor 25 ani de existență, cele mai multe cluburi ASUB din cadrul facultăților s-au transformat în asociații de sine stătătoare, care s-au afiliat la organizația centrală. În momentul de față, ASUB numără 17 asociații partenere: Asociația Studenților din Administrație și Afaceri, Asociația Studenților Biologi, Asociația Studenților Chimisti a Universității din București, Asociația Studenților la Comunicare – Universitatea din București, Asociația Studenților în Drept, Asociația Studenților din Filosofie „PHILOS”, Asociația Studenților

Fizicieni, Asociația Studenților Geografi, Asociația Studenților Geologi și Geofizicieni, Asociația Studenților la Istorie „Dacia”, Asociația Studenților din Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Asociația Studenților de la Litere, Universitatea din București, Asociația Studenților la Matematică și Informatică, Asociația Studenților la Psihologie și Științele Educației, Asociația Studenților la Sociologie și Asistență Socială, Asociația Studenților la Științe Politice, Asociația Studenților Teologi Ortodocși.

Lucrând la un proiect

Rectorul Emil Constantinescu
la Balul bobocilor de la Facultatea de Istorie, 1992

Odată cu schimbarea realităților studentești, scopul ASUB-ului a fost diversificat și astfel au apărut o serie de proiecte îndreptate spre diferite domenii, cum ar fi:

- Dezbateri, conferințe naționale și internaționale: Participarea tinerilor la viața democratică – stimulare a creativității și a inovării (2012); Dezbateri publice pe noua Cartă Universitară (2011); 1st Central and Eastern European Conference for Thermal Analysis and Calorimetry

(2011); Adevărul despre Decembrie '89 (2010); Statutul Studentului în Contextul Noilor Politici Educaționale în Învățământul Superior (2007); International Conference for Physics Students (2006); The Future of Europe, Londra (2014); Conferința „Mineriada 1990 – Tu decizi cine este vinovatul!” (2014)

- Proiecte culturale: ASUBfest; Întâlnirile Studenților cu Opera; ASUB SportFest; Astă seară hai la teatru; Biblioteca ASUB; StudentART;

- Proiecte ecologice: Curățenia de primavară; Planeta e în mâinile tale; Universitatea Curată.
- Petreceri și timp liber: Baluri ale Universității din București; Noapte Albă cu ASUB; “Fresher’s week”; Proiecții de film în Campus Grozăvești; ASUB te face Moș Crăciun; Concerte în Campus; Te pui cu studenții?, UBSU.
- Oportunități de carieră: UB Career Expo, Career Fest, Catalizatorul de cariere, Cariere, JOBenul A.S-S.AS,

Dintre asociațiile membre ASUB, Asociația Studenților din Facultatea de Științe Politice (ASSPUB) este membră activă în IAPSS (International Association for Political Science Students), organizație înființată cu scopul de a crea un mediu de cooperare activ între studenții de la științe politice din întreaga lume, iar Asociația Studenților la Istorie „Dacia” (ASID) a devenit membră ISHA (International Students History Association). Totodată, mai multe asociații membre ASUB organizează o serie de Sesiuni Naționale Științifice Studențești, în domeniul din care provin, dintre care amintim: Asociația Studenților Chimisti a Universității din București, Asociația Studenților la Istorie „Dacia”, Asociația Studenților la Psihologie și Științele Educației, Asociația Studenților Geografi, Asociația Studenților în Sociologie și Asistență Socială și Asociația Studenților Fizicieni a Universității din București. Aceasta din urmă realizează Pentagonul Facultăților de Fizică. Totodată, asociațiile sunt implicate în caravanele de promovare a ofertei educaționale, la nivelul UB, dar și la nivelul facultăților.

Dintre numeroasele activități extracurriculare, menționăm participarea constantă la concursurile internaționale studențești unde au fost obținute de-a lungul anilor premii prestigioase; în anul 2024 echipa Facultății de Drept a câștigat concursul de Drept european al drepturilor omului René Cassin, repetând astfel performanțele din 2013 și 1996. Studenții de la Drept participă regulat și la competiții interne, precum Hexagonul Facultăților de Drept, câștigat, de asemenea, în anul universitar precedent de echipa facultății.

Asociația Studenților la Matematică și Informatică (ASMI) a organizat proiectul *Informatics and Mathematics Students Moving Ahead in Research and Technology* (imSMART) menit să aducă în prim-plan originalitatea, creativitatea și pasiunea pentru informatică, matematică sau tehnologia informației a studenților, asigurând o platformă de comunicare între aceștia și firmele de profil.

Școala de creativitate

În afara asociațiilor studențești membre ASUB, în Universitate au funcționat și alte organizații, precum Societatea Studenților Universității București (SSUB), care și-a

propus să se ocupe „de activitate civică și de promovare a statului de drept și a democrației”. SSUB a realizat o serie de proiecte, între cele mai de seamă numărându-se: Deschide porțile Parlamentului, Clubul de Teatru, Clubul de fotografie „Iris”, Conferința „Democrația participativă și noile mișcări sociale în context european și al Internetului”, dar după o perioadă de funcționare, ea și-a încetat activitatea.

Totodată, în cadrul Universității activează o serie de asociații cu caracter național, cum ar fi: asociația Teamwork, care este o organizație nonguvernamentală, nonprofit adresată tinerilor, axată pe învățare prin management de proiect; PRIME România, care reprezintă Asociația Europeană a Studenților la Relații Publice și Comunicare; ELSA România: „The European Law Students' Association” / „Asociația Europeană a Studenților la Drept”, fiind singura asociație a studenților de la drept care activează la nivel național, reunind aproximativ 700 de membri din București, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Iași, Oradea, Sibiu și Timișoara; ASCOR România: Asociația Studenților Creștini Ortodocși din România; Asociația BISMUN (Bucharest International Student Model United Nations) fiind un ONG constituit cu scopul de a promova și încuraja valorile ONU în rândul tinerilor și al societății românești.

În ultimii ani, asociațiile studențești s-au transformat din organizații cu caracter sindical în organizații care vin în întâmpinarea nevoilor studenților, oferindu-le acestora posibilitatea de a participa la serii de traininguri, care vin în completarea studiilor, prin oferirea unor competențe de tip soft skills. Multe dintre organizațiile studențești s-au implicat în programe de schimb de

tineri, prin care studenții au posibilitatea de a intra în contact cu alți tineri din diferite țări europene. De asemenea, în ultimii ani s-a dezvoltat tot mai mult segmentul voluntariatului, astfel încât mulți studenți sunt implicați în campanii lansate de organizații precum „Salvați copiii”, fundatia „Chance for Life”, Crucea Roșie etc.

Studenți la Măcin

Totodată, pe lângă activitățile din cadrul diverselor asociații studențești, mulți dintre studenții Universității sunt reuniți în cadrul cercurilor sau atelierelor studențești. De regulă, acestea sunt organizate tematic și se desfășoară în strânsă colaborare cu profesorii. Dintre cercurile studențești, amintim: Cercul de literatură și civilizație franceză, Cercul de traduceri literare, Cercul de lingvistică franceză, Cercul de medievistică din cadrul Facultății de Limbi și Literaturi Străine, Cercul Științific de Afaceri, Etică și Responsabilitate Socială, Cercul de Economie și Administrație, Cercul de Calitate, Cercul de Matematică din cadrul Facultății de Administrație și Afaceri, Cercul de Arheologie „Ion Nestor”, Cercul de Studii Muzeale, Cercul de Istorie Medievală, Cercul de

Societate și Cultură, Cercul de Istorie Urbană, Cercul de relații internaționale și diplomație în cadrul Facultății de Istorie, Cercul de Drept Privat al studenților Facultății de Drept Cercul de Lingvistică de la Facultatea de Litere. În cadrul Facultății de Limbi și Literaturi Străine este editată *Revista Cercurilor studențești ale Departamentului de Limba și Literatura Franceză (RCSDLLF)*, iar în urma unui program de colaborare între UB și Université de Bourgogne din Dijon a fost lansată publicația UB2, coordonată de către profesorul Dan Dobre, revistă electronică studențească, care a obținut premiul european NET DAYS²⁵.

a studenților din domeniul relațiilor internaționale și afacerilor europene.

Premierea șefilor de promoție, 2003

Bucuria absolvirii

Totodată, studenții au fost implicați într-o serie de proiecte cu finanțare europeană, menită să-i integreze, să le ofere competențe practice sau antreprenoriale. Dintre acestea menționăm: *SMART 2020 – Sistem multidisciplinar de pregătire practică*, *INSPIRE 2020! – Afaceri inovative pentru un mediu antreprenorial de succes!*, *EU-ACTIV! Program de învățare activă*

Dacă în timpul regimului comunist viața studențească se încheia cu repartizarea în producție, după 1990 acest proces a dispărut, iar ocuparea unui loc de muncă a devenit o adevărată competiție. Tranziția economică, diversificarea și totodată restrângerea numerică a locurilor de muncă din economie, precum și dezvoltarea învățământului superior prin apariția unor noi specializări, au făcut ca piața muncii din România să treacă prin diverse faze, astfel încât de foarte multe ori absolvenții unei specializări își găsesc un loc de muncă într-un domeniu cu totul nou. Totodată, din ce în ce mai mulți studenți încep să lucreze încă din timpul studiilor de licență. În ceea ce privește studenții care își continuă studiile în cadrul unui masterat, foarte mulți sunt deja angajați, iar pentru ca aceștia să poată participa la activitățile didactice, de cele mai multe ori cursurile sunt programate după amiaza.

²⁵ Lidia Cotea (editor), *Catedra de limbă și literatură franceză. Scurt istoric*, București, Editura Universității din București, 2006, p. 74-76.

Facultățile Universității din București

Decanii facultăților au fost confrunțați, chiar de la începutul anilor 1990, cu o provocare majoră: li se cerea să iasă din câmpul activităților academice înțelese în sens îngust și să elaboreze o viziune strategică pentru dezvoltarea viitoare a facultăților lor. Sfidarea era cu atât mai mare cu cât erau în curs, în același timp, numeroase procese rapide care modificau peisajul învățământului superior: scăderea calității formării la liceu, creșterea efectivelor la licență, înmulțirea universităților particulare, admiterea studenților cu taxă (adeseori doar pe baza mediei de la bacalaureat), introducerea învățământului la distanță, apariția programelor de studii aprofundate și de masterat, toate încununute cu procesul de la Bologna și crearea Spațiului european al învățământului superior. Presa a acordat universităților o atenție neslăbită în această perioadă, privilegiind neajunsurile, disfuncționalitățile, scandalurile, dar insistând în mod deosebit pe relevanța pregătirii studenților pentru cariera profesională. În aceste condiții, nu a fost ușor conducerii facultăților să facă alegerile optime, stabilind priorități și direcții de activitate.

În unele facultăți, după schimbarea regimului politic al țării și deschiderea granițelor, a devenit limpede că domeniul academic însuși trebuia regândit, fără a mai vorbi de restructurarea ofertei de formare. Astfel, în biologie era nevoie de constituirea unei baze materiale pentru cercetarea în genetică și biochimie, ecologie, biotehnologie, neurobiologie și fiziologie celulară. Geografia evolua dinspre preponderența problemelor

fizice către cele umane, către studiul dezvoltării teritoriale, al turismului, al meteorologiei și încălzirii globale. În noua societate de piață, geologia avea nevoie, pe lângă mineralogie și paleontologie, de geofizică, inginerie, conservarea patrimoniului natural. Facultățile de teologie descopereau nevoia de asistență socială a comunităților și posibilitatea unei formări pe baza doctrinelor sociale ale diferitelor culte. Sociologia propune, pe lângă programe de asistență socială, direcții de cercetare în antropologie, politici sociale, grupuri de risc ș.a. Filosofia acordă un loc mai însemnat doctrinei analitice anglo-saxone, dar întărește și studiile de fenomenologie, etică, filosofie politică. Istoria s-a dezvoltat prin introducerea unor programe distincte de relații internaționale și de istoria artei. Chimia, desprinsă din Politehnică, a păstrat programul de radiochimie și își caută un drum propriu cu chimia mediului, îndreptându-și cercetarea și spre medicamente, produse cosmetice, biomolecule, chimie supramoleculară. Fizica se deschide spre biofizică, fizică medicală, fizică informatică și mai nou robotică. Facultatea de Psihologie și Științele Educației a dezvoltat formarea cadrelor didactice, psihopedagogia specială, pedagogia învățământului primar și preșcolar, dar și multe direcții ca psihologia clinică, managementul educațional etc. Juriștii oferă formare, pe lângă ramurile tradiționale ale dreptului, în drept european și internațional, dreptul afacerilor, relații de muncă și industriale. Jurnalismul are programe de publicitate, comunicare socială

și relații publice, managementul instituțiilor mass-media, producție multimedia și audio-video etc. Am amintit mai sus strategia novatoare a Facultății de Litere, care și-a extins încă din anii 1990 activitatea spre domeniul nefilologic. La rândul lor, Limbile Străine au introdus programe de interpreți-traducători, limbi moderne aplicate, studii culturale americane și iudaice, ca și numeroase masterate de aprofundare în domenii ca studiile islamice, est-asiatice, balcanice, britanice, franceze și francofone etc. Științele Politice oferă la licență, pe lângă programele în limbi străine, studii de securitate, iar la ciclul superior, masterate în politică comparată, politici de egalitate a șanselor și altele.

Toate aceste transformări au fost – și nu puteau să nu fie – destul de dureroase pentru unii dintre cei care le-au simțit efectele, dar au fost benefice pentru facultățile înseși, care s-au poziționat cu îndrăzneală pe piața educației și a cercetării, ca actori creativi și dinamici, care știu să-și valorifice avantajele și să-și remedieze slăbiciunile. Planurile operaționale și, mai recent, și rapoartele de calitate elaborate de facultăți la început de an oferă posibilitatea unei reflecții strategice asupra drumului parcurs de comunitățile academice. Facultățile și-au modelat propria identitate și au învățat să folosească rațional și eficient instrumentele autonomiei pentru îmbunătățirea predării și cercetării.

Facultățile Universității din București în anul academic 2023–2024

Facultatea de Administrație și Afaceri

Facultatea de Administrație și Afaceri (FAA) se distinge ca fiind cea mai tânără facultate din cadrul Universității din București. Cu o ofertă academică diversificată, FAA oferă cinci programe de licență (Administrație Publică, Administrarea Afacerilor – în limba română și engleză, Marketing și Cibernetica Economică), 14 programe de masterat (dintre care cinci în limba engleză) și un program de doctorat în Științe Administrative. La nivel de master se remarcă specializările unice la nivel național – Economie comportamentală, Consultanță în afaceri – precum și specializările profund ancorate în noile tehnologii – Strategii de marketing online și managementul vânzărilor, Analiza de date în Afaceri precum

și specializările interdisciplinare – Politici publice pentru energie, schimbări climatice și sustenabilitate. Mediul de învățare dinamic este asigurat prin expertiza cadrelor didactice și a numeroaselor colaborări cu profesori invitați și alți experți din mediul privat și public. Acestora li se adaugă suportul tehnic sub forma laboratoarelor dotate cu tehnologie de ultimă generație (scanner 3D, ochelari VR, electroencefalograf, detector eye-tracking): un laborator de neuromarketing, un laborator de cercetare și dezvoltare E-commerce, un laborator avansat de fotografie digitală și trei laboratoare moderne de informatică. Totodată, amfiteatrele și sălile de seminar beneficiază de tehnologie de predare online, ce facilitează modele hibride de învățare, atât la cursuri, cât și la alte evenimente.

Facultatea de Administrație și Afaceri

În ce privește cercetarea și relațiile internaționale, FAA este parte activă a alianței universitare CIVIS în domeniul economiei sănătății și a sănătății publice. Interesele de cercetare ale membrilor facultății urmează linia departamentelor: economie aplicată (la nivelul deciziilor financiare și consumului sustenabil) și analiză cantitativă (tehnici econometrice, machine learning, big data), strategii de management și marketing, politici publice, guvernanta și administrație. Totodată, există

un interes susținut pentru dezvoltarea programelor de practică profesională, a inițiativelor de reducere a abandonului școlar, precum și a includerii studenților în proiecte de cercetare și experiențe internaționale.

Facultatea de Biologie

Cu o istorie impresionantă ce începe încă din anul 1866, Facultatea de Biologie se prezintă astăzi ca un pol de excelență academică și de cercetare în cel mai dinamic și modern domeniu al științelor vieții și pământului. Oferind un spectru larg de programe educaționale, facultatea propune trei programe de licență și unsprezece de masterat, cuprinzând atât programe de master profesional, cât și programe de master orientate spre cercetare și formare didactică, dintre care unul este în limba engleză. În cadrul școlii doctorale, se asigură pregătirea de înaltă calitate pentru doctoranzi în biologie și în știința mediului.

Laboratorul de genetică

Lucrând cu *Drosophila melanogaster*

Structura de cercetare a Facultății este organizată în cinci centre de excelență: i) Centrul de Cercetare în Biochimie și Biologie Moleculară; ii) Centrul de Cercetare în Neurobiologie și Fiziologie Moleculară; iii) Centrul de cercetare, formare și consultanță în Microbiologie, Genetică și Biotehnologie; iv) Centrul de Cercetări pentru Protecția Mediului și Valorificarea Deșeurilor; v) Centrul de cercetare în Ecologie Sistemică și Sustenabilitate, subliniind diversitatea și profunzimea domeniilor de studiu. Succesul cercetării este evidențiat prin numeroasele proiecte de anvergură națională și internațională care s-au finalizat cu publicații de prestigiu. Facultatea de Biologie a aderat la strategia și politicile instituționale de colaborare internațională prin integrarea în rețelele de cercetare precum: Alternet, ILTER, LifeWatch, Infrastructura de Cercetare a Resurselor Microbiene (MIRRI-ERIC). Ea a avut un rol activ și în rețeaua ROGEN, subliniind angajamentul său față de excelență în cercetarea biomedicală, genomică și bioinformatică.

Infrastructura Facultății de Biologie, precum Grădina Botanică din București și stațiunile de cercetare modernizate la Sinaia și Brăila, promovează o cercetare de vârf în domeniile *științele vieții și pământului*. Înființarea *Platformei de Cercetare în Biologie și Ecologie Sistemică* a condus la dezvoltarea unui centru de excelență recunoscut național și internațional, printr-o abordare complexă, inter- și transdisciplinară pentru studiul sistemelor biologice și ecologice. Această platformă este dotată cu laboratoare și echipamente de ultimă generație, ce facilitează o cercetare avansată și inovatoare. Parteneriatele extinse, atât naționale, cât și internaționale (inclusiv rețeaua CIVIS),

întăresc capacitatea facultății de a participa la proiecte de cercetare semnificative și de a oferi studenților oportunități de stagii, consolidând astfel poziția sa de lider în domeniul biologiei și ecologiei sistemice.

Facultatea de Chimie

Cercetarea științifică în domeniul chimie datează la Universitatea din București din 1906 și se dezvoltă începând din 1926 în Institutul de Chimie Teoretică, iar din 1948 în Facultatea de Chimie. După o perioadă de mutare impusă la Institutul Politehnic, Facultatea de Chimie s-a întors în 1990 la instituția-mamă. În anul universitar 2023-2024 facultatea oferă patru programe de studii de licență. Două dintre ele au fost înființate în anul 2016 - Chimie medicală și Chimie Farmaceutică. Celor trei programe de master din domeniul Chimie (Chimia Medicamentelor și Produselor Cosmetice, Biomolecule și masterul în limba engleză - Chimia Materialelor Avansate) li s-a adăugat în anul 2021 programul de studii Master Didactic în Chimie, încadrat în domeniul Științele Educației. Școala doctorală pregătește doctori în Chimie, sub îndrumarea a 12 conducători de doctorat, care își desfășoară activitatea în patru subdomenii ale chimiei.

Facultatea de Chimie

Ca urmare a faptului că începând cu anul 2016 sediul facultății situat în clădirea monument istoric *Azilul „Elena Doamna”* a intrat într-un proces de reconsolidare, iar din anul 2021 și sediul din Dumbrava Roșie, atât laboratoarele didactice cât și cele de cercetare s-au restrâns în sediile din bulevardul Regina Elisabeta, Șoseaua Panduri și, respectiv, în cadrul Institutului de Chimie Organică și Supramoleculară din Splaiul Independenței. Cercetarea științifică se desfășoară în șapte centre, dotate cu infrastructură de cercetare achiziționată atât din proiectele de cercetare derulate în cadrul acestora, cât și din finanțarea suplimentară a cercetării. În cadrul centrelor de cercetare au fost derulate numeroase proiecte cu finanțare națională și internațională (PCCF, PCCE, PCE, PED, PTE, PNRR, H2020, ERASMUS+ etc.), care au dus la publicarea anual, în medie, a 110 articole științifice în reviste cotate ISI. Centrele și-au creat o rețea de colaborare cu parteneri din multe țări, ca Franța, Belgia, Canada, Portugalia, Italia, Japonia, Africa de Sud, Germania, Marea Britanie etc.

Începând cu anul 2008 Facultatea de Chimie organizează etapa finală a *Concursului Național de Referate și Comunicări Științifice pentru Elevi din Învățământul Liceal Simpozionul „CHIMIA – prieten sau dușman?!”* în cadrul căruia a inclus suplimentar o secțiune pentru elevii din învățământul gimnazial și una adresată profesorilor din învățământul preuniversitar. Din 2023 Facultatea de Chimie editează revista *AiChimie*, care este dedicată, în principal, elevilor și studenților și poate fi consultată online pe site-ul facultății. Proiectul *On ShipBOARD* și târgul de cariere *ChemJOBS*, organizate anual, au fost inițiate pentru a crește capacitatea de inserție a absolvenților pe piața muncii.

Facultatea de Drept

Înființată la 25 noiembrie 1859 prin decret al domnitorului Alexandru Ioan Cuza, Facultatea de Drept se numără printre instituțiile de învățământ superior fondatoare ale Universității din București. În contextul generat de numărul ridicat de facultăți de drept din România (aproximativ 60), facultatea de profil a Universității din București se poate mândri, de mai bine de două decade, cu cei mai mulți absolvenți care au promovat concursul de admitere la Institutului Național al Magistraturii, respectiv examenul de admitere la Institutul Național pentru Pregătirea și Perfecționarea Avocaților.

Facultatea de Drept oferă, în prezent, două programe de licență de 4 ani – învățământ cu frecvență și la distanță –, precum și 15 programe de masterat, dintre care unul în limba franceză, două în limba engleză și unul în limba germană, existând perspectiva reală a unei lărgiri și diversificări a paletii de programe de studii a facultății.

Facultatea de Drept-iarna

De asemenea, în bogata ofertă educațională se regăsește și Colegiul Juridic Franco-Român de Studii Europene, cu predare preponderent în limba franceză, entitate ce funcționează în cadrul Facultății de Drept și care permite studenților înscriși să obțină concomitent, o diplomă de licență română și o diplomă franceză, respectiv diplome de absolvire a programelor de master (master 1 și respectiv master 2 – Dreptul și guvernanta afacerilor europene și internaționale). Diplomele franceze ce pot fi obținute în cadrul acestui program de cooperare sunt emise de prestigioasa Universitate Paris I Panthéon-Sorbonne.

Colegiul Juridic Franco-Român, care în anul 2025 va aniversa trei decenii de la înființare, a fost creat de către Facultatea de Drept împreună cu un consorțiu condus de Universitatea Paris I Panthéon-Sorbonne, reunind în prezent 16 universități franceze și francofone. De remarcat faptul că, pentru excelența activității sale academice, Școala Doctorală a Facultății de Drept, cu 26 de conducători de doctorat, din care 17 titulari, este sprijinită și de o Școală Postdoctorală, axată în principal pe cercetarea privind drepturile omului. În egală măsură, în facultate își desfășoară activitatea 12 centre de cercetare, acoperind o multitudine de discipline juridice, dispunând de un laborator de criminalistică și de o sală de procese simulate.

Facultatea de Drept se remarcă și printr-o activitate publicistică susținută, principala publicație a acesteia intitulată *Analele Universității București; Seria Drept* (AUBD) apare anual începând cu anul 1939, aspect care va genera apariția unui număr aniversar în cursul anului 2024, cu ocazia

împlinirii a 85 de ani de la prima apariție. De asemenea, începând cu martie 2020 a fost lansat AUBD – Forum Juridic, secțiunea online a revistei *Analele Universității București – Seria Drept*, unde sunt publicate articole de specialitate din domeniul juridic de dimensiuni mai reduse decât cele care compun revista în format fizic. Forumul oferă șansa cadrelor didactice, studenților, masteranzilor și doctoranzilor din cadrul Facultății de Drept și cadrelor didactice ale altor facultăți să își exprime ideile, opiniile și propunerile cu privire la temele de interes și problemele de actualitate.

Totodată, Facultatea de Drept organizează anual un număr impresionant de conferințe, naționale și internaționale, dar și dezbateri științifice de anvergură, cursuri extracurriculare, lansări de carte juridică. În egală măsură, facultatea cooperează cu instituții universitare și științifice din țară și din străinătate, primind periodic vizita unor profesori invitați, implicându-se în activitatea unor rețele academice europene din domeniul juridic și participând la programe europene de prestigiu, precum ERASMUS+ și CIVIS.

Facultatea de Filosofie

Facultatea de Filosofie este una dintre facultățile fondatoare ale Universității. În Facultatea de Filosofie învață peste 600 de studenți, la toate cele trei niveluri de studii. Facultatea propune o licență în filosofie (cu trei module de specializare: filosofie teoretică; istoria filosofiei și filosofia culturii; filosofie politică și morală) și 12 programe de masterat. Șase dintre acestea sunt cu predare în limba engleză, iar șase sunt interdisciplinare. Amintim programele *Mind*

the Brain! în științele cogniției și *Philosophy, Politics and Economics*, ce s-au bucurat recent de un succes remarcabil. În cadrul facultății își desfășoară activitatea și Catedra UNESCO pentru Interculturalitate, Bună Guvernare și Dezvoltare Durabilă. Școala Doctorală de Filosofie are 17 conducători de doctorat, dintre care cinci sunt membri ai Academiei Române. În Facultatea de Filosofie funcționează cinci centre de cercetare, precum și un Centru de Formare în Filosofie. Centrul de Cercetare în Etică Aplicată găzduiește proiectul de cercetare *avataResponsibility*, câștigător al prestigioasei competiții europene ERC Starting Grant – ediția 2023, cu o finanțare în valoare de 1,5 milioane euro. Facultatea publică *Analele Universității București – Seria Filosofie*, *Revista română de filosofie analitică*, *The International Journal of Aesthetics and Philosophy of Culture*. Facultatea găzduiește anual numeroase conferințe internaționale de prestigiu, cum ar fi „International Conference «The Courage of Truth in a Post-Truth World», under the auspices of the WORLD CONGRESS Foucault: 40 years after” (2024). Evenimentele reunesc cercetători români și străini, atât seniori cât și la începutul carierei, oferind oportunitatea carierelor în predare, cercetare, inovare și proiecte interdisciplinare cu miză socială.

Facultatea de Filosofie

Facultatea de Fizică

Facultatea de Fizică este situată în orașul Măgurele, într-un complex construit în deceniul opt al secolului trecut, care găzduiește și cele mai importante șase institute naționale de cercetare-dezvoltare în fizică și tehnologie. Astăzi, *Platforma de la Măgurele* reprezintă cel mai important pol de cercetare din România. Ultima mare infrastructură care a devenit funcțională, integrată recent în peisajul cercetării europene, este *Extreme Light Infrastructure – Nuclear Physics (ELI-NP)*, unde funcționează cel mai puternic laser din lume în acest moment.

Datorită colaborărilor strânse existente între Facultatea de Fizică și institutele din vecinătate, studenții facultății ajung să fie integrați în colective de cercetare puternice încă din anii de studii de licență.

Facultatea de Fizică

Facultatea de Fizică oferă șase programe de licență în trei domenii de studii diferite – patru programe, dintre care unul în limba engleză, în domeniul Fizică, unul în domeniul Științe inginerești aplicate și, începând cu anul universitar 2023–2024, programul intitulat *Robotică*, aparținând

domeniului de studii Mecatronică și Robotică, dezvoltat împreună cu Facultatea de Matematică și Informatică a Universității din București. La nivelul studiilor de master, Facultatea de Fizică oferă un număr de șase programe în domeniul Fizică și un program interdisciplinar de fizică-chimie, acoperind astfel principalele domenii de cercetare de interes în institutele de pe *Platforma de la Măgurele*, dar și în spitalele sau clinicile din București, prin intermediul programului de *Fizică Medicală*. Cu peste 60 de conducători de doctorat, Școala Doctorală de Fizică este una dintre cele mai mari din cadrul Universității din București și cea mai mare din domeniul Fizică la nivel național. Deși nu sunt foarte numeroși, fizicienii din Universitatea din București publică în fiecare an peste 150 de articole științifice în reviste de specialitate de mare impact. Grupuri din facultate sunt integrate în marile colective internaționale care desfășoară activități de cercetare de frontieră în centrele de la CERN Geneva sau GSI Darmstadt.

Facultatea de Geografie

În anul 1900 a luat ființă prima catedră de geografie în cadrul Facultății de Litere și Filozofie la Universitatea din București, titular fiind profesorul Simion Mehedinți. Departamentul de Geografie a funcționat în cadrul acestei facultăți până în 1948. Între 1948-1989, a funcționat întâi ca Facultatea de Geologie și Geografie (până în 1986) și apoi, Facultatea de Biologie - Geografie - Geologie (1986-1989), în cadrul cărora a existat secția de Geografie. Facultatea de Geografie, cu statut de sine stător, s-a organizat în anul 1990 și a avut o dinamică ascendentă, școlarizând în prezent

peste 2200 de studenți și dispunând de un colectiv de 85 de cadre didactice.

Facultatea de Geografie

În prezent, în cadrul Facultății de Geografie funcționează șapte programe de studii de licență la București (inclusiv un program ID), un program de studii la Drobeta Turnu Severin și un program de studii de licență la Focșani, în cadrul domeniilor Geografie și Știința Mediului. La studii de masterat sunt acreditate 14 programe (domeniile Geografie - 10 programe, Știința Mediului - trei programe și Științele Educației - un program) la care se adaugă două programe de conversie - Geografie și Geografia Turismului - și două programe de studii postuniversitare - Bazele GIS și SIG avansate.

Facultatea de Geografie organizează studii doctorale în domeniul Geografie în cadrul *Școlii Doctorale Simion Mehedinți*, unde activează 20 de conducători de doctorat cu trei direcții de specializare. Cercetarea se realizează în cadrul a 12 centre de cercetare, rezultatele fiind reprezentate de numărul de articole ISI pe bandă galbenă și roșie care se află în creștere an de an. În 2023 s-au derulat

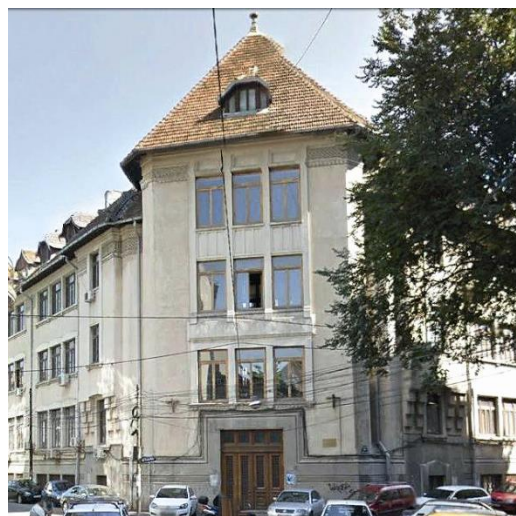
27 proiecte de cercetare obținute prin competiții naționale. Facultatea dispune de trei stațiuni de cercetare: Stațiunea Geografică Orșova (înființată în 1964), Stațiunea de Cercetări Marine și Fluviale Sfântu Gheorghe (înființată în 2002) și Centrul de Monitorizare a Habitatelor și Speciilor – Eșelnița (înființată în 2002). Facultatea de Geografie este parte activă în CIVIS și există peste 50 de acorduri Erasmus cu diferite universități europene și alte numeroase protocoale internaționale sau bilaterale.

Facultatea de Geologie și Geofizică

Facultatea de Geologie și Geofizică este una dintre cele mai vechi facultăți ale Universității din București și este expresia tradiției geologice românești la cel mai ridicat și rafinat nivel de abordare științifică și didactică. Facultatea de Geologie și Geofizică oferă trei programe de licență și 4 de master. Școala doctorală de Geologie are 11 conducători de doctorat și organizează un simpozion anual de comunicări științifice.

Cercetarea științifică are loc în 12 centre de cercetare, adesea în colaborare cu GEOECOMAR, IGR, Institutul de Geodinamică al Academiei Române și Institutul pentru Fizica Pământului, sau cu parteneri externi ca University of Arizona, University of Oslo și Utrecht University. Centrele și colectivele de cercetare desfășoară o activitate susținută în cadrul granturilor al contractelor și al proiectelor cu finanțare internațională, guvernamentală națională sau din sectorul economic intern. Studenții doritori sunt implicați în permanență în contractele de cercetare, având acces direct la achiziția de date pentru proiectele de licență și de master, beneficiind de un contact timpuriu cu

specificul activităților geologice. Această implicare în activitatea profesională extracurriculară permite o mai rapidă și mai ușoară integrare pe piața muncii după absolvire.

Facultatea de Geologie și Geofizică

Facultatea asigură coordonarea Geoparcului Internațional UNESCO Țara Hațegului, Universitatea din București fiind singura instituție de învățământ superior care administrează o astfel de structură.

Facultatea de Istorie

Facultatea de Istorie este una dintre cele mai vechi ale Universității, studiile istorice fiind prezente prin două catedre din Facultatea de Litere și Filosofie încă din 1864. Facultatea a fost organizată ca entitate distinctă în 1950 și restabilită apoi în 1990 după ce fusese unificată cu filosofia între anii 1977-1989. Astăzi ea propune trei programe de licență și 10 de masterat, dintre care unul în colaborare cu Facultatea de Jurnalism și

Științele Comunicării și altul în colaborare cu Facultatea de Filosofie. Școala doctorală are 15 conducători de doctorat. Facultatea a organizat și un program de conversie profesională, precum și mai multe programe de învățământ la distanță și postuniversitare.

Facultatea de Istorie

Activitatea de cercetare s-a desfășurat atât în mod individual, cât și în cadrul celor 16 centre de cercetare din cadrul facultății. Dintre direcțiile ilustrate de istoricii Universității din București se cuvin remarcate în mod deosebit studiile de istoriografie, istoria ideilor și mentalităților colective, cu importante aplicații în ceea ce privește de construcția ideologiilor moderne și contemporane, precum și cercetările de istoria relațiilor internaționale. Au continuat să se dezvolte și după 1990 cercetările de istorie antică și arheologie, precum și studiile otomane, iar mai nou se cuvin remarcate realizările din domeniul istoriei economice și sociale, ca și deschiderile oferite de studiile referitoare la istoria regimului comunist. În ultimii ani, Facultatea de Istorie a lansat un amplu program de conferințe publice, a găzduit o multitudine de expoziții pe teme istorice și a organizat numeroase alte manifestări menite să contribuie la difuzarea în societate a cunoașterii istorice. În cadrul

facultății funcționează următoarele reviste: *Analele Universității din București. Seria Istorie*, *Revista CICSA, serie nouă*, *Euro-Atlantic Studies* și *Romanian Journal of History and International Studies*. Totodată, au fost intensificate relațiile internaționale, atât prin schimbul de studenți și prin participarea profesorilor și doctoranzilor la manifestări științifice internaționale, cât și prin doctorate în cotutelă și prin organizarea unor ample conferințe internaționale, precum: *Thirty Years After – Post Communism, Democracy and Illiberalism in Central and Eastern Europe* (2019), *20 Months After the Russian Invasion in Ukraine. What Has Been Done, What Needs to Be Done in the Near Future, What Can Be Learned from the Past?* (2023), *Access to Higher Education in the 21st Century – Policies and Outcomes* (2023). Totodată, facultatea este implicată activ în cadrul proiectelor CIVIS.

Facultatea de Jurnalism și Științele Comunicării

Facultatea de Jurnalism și Științele Comunicării este prima facultate de profil din România, înființată în ianuarie 1990 (19.01.1990). Ultima perioadă poate fi caracterizată ca etapă de consolidare și de dezvoltare a domeniului *Științe ale comunicării* ca domeniu de studii de sine-stătător. Facultatea își reconfirmă statutul de spațiu de excelență al formării profesionale pentru jurnaliști și specialiști în comunicare publică – relații publice și publicitate.

La nivel de licență, funcționează trei programe în limba română, iar la nivel de masterat 10 programe, cel mai recent fiind înființat în 2021 (Modă, publicitate, consum). Un program de masterat (Médias, Développement et Société) este integral în limba franceză și oferă o dublă diplomă în

cooperare cu Université Lumière Lyon 2 (Franța) și Panteion University (Grecia). Bazată pe o abordare interdisciplinară, Școala doctorală în Științe ale Comunicării s-a consolidat, ajungând la 11 coordonatori de doctorat și peste 80 de titluri științifice de doctor și de doctor abilitat. Se organizează anual manifestări științifice cu participare internațională.

Proiectele de cercetare au avut ca teme comunicarea publică în spațiul european, dezvoltarea competențelor jurnaliștilor, istoria televiziunii, media și tehnologiile digitale etc. Din 2020, FJSC s-a implicat în desfășurarea activităților din cadrul CIVIS (webinarii, școli de vară, BIP-uri), de exemplu: Școală de Vară CIVIS „The Right to Disagree: Freedom of Expression, Academic Freedom, and the Populist Challenge in Europe Today” 2021/2022, Școala de vară Tübingen mai-iunie 2022, CIVIS webinar series & Summer School: „The patient-doctor relationship in the digital era” 2022 etc.

Facultatea de Jurnalism și Științele Comunicării

Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

Facultatea de Limbi și Literaturi Străine este una dintre entitățile fondatoare ale Universității. Ea propune 11 programe de licență în 33 de limbi (specializare A și B), structurate pe domeniile Filologie, Studii culturale și Limbi moderne aplicate (programele *Limbi moderne aplicate și Traducere și interpretare*). Un număr de peste 20 de lectori străini predau limba lor maternă, oferind comunicarea cu interlocutori nativi. Programul de studii clasice este unul dintre cele patru din România (la UB, la „Babeș-Bolyai”, la UVT și la „Alexandru Ioan Cuza”) care păstrează formatul latină – greacă veche. În ciclul II există 17 programe de masterat, toate parțial sau integral în limbi străine, dintre care *Masteratul european de formare a interpreților de conferință* este organizat în parteneriat cu Direcția Generală Interpretare a Comisiei Europene. La acestea se adaugă *Masteratul didactic* (franceză, germană) din domeniul Științelor educației. Cele două școli doctorale (Limbi și identități culturale și Studii literare și culturale) au împreună 40 de conducători de doctorat.

Cercetarea este organizată în 14 centre. Facultatea publică reviste de specialitate precum *Analele Universității București*, seria *Limbi și Literaturi Străine*, *Romano-Arabica*, *Journal of Early Modern Studies*, *Bucharest Working Papers in Linguistics*, *Romanoslavica* și *University of Bucharest Review*. De asemenea, menține relații strânse cu partenerii de practică profesională și cu mediul de afaceri, mai cu seamă prin intermediul Asociației ALUMNI a Facultății (ALSUB), deosebit de activă pe diverse planuri.

Facultatea dispune de un număr impresionant de peste 350 acorduri

ERASMUS+ pentru toate specializările sale cu universități de prestigiu din spațiul european. Aceste acorduri prevăd mobilități de studiu, de training și de predare, în ultimii ani beneficiind de acestea numeroși studenți, personal administrativ și cadre didactice. Din 2019, de când Universitatea din București a devenit partener în alianța europeană universitară CIVIS, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine a fost direct implicată în activitatea de construcție a fundației CIVIS, prin conducerea echipei responsabile de promovarea multilingvismului. De asemenea, cadre didactice și studenți participă intens la programele hibride intensive de tipul Blended Intensive Programmes (cel puțin cinci), care reprezintă o bază solidă pentru deschiderea în viitor a noi programe masterale în colaborare cu universități partener CIVIS. De asemenea, colaborarea CIVIS se manifestă și prin participări la școli de vară (de exemplu *Școala de vară de limbă coreeană*, organizată la București în iunie 2023), conferințe internaționale ale diverselor departamente și proiecte de cercetare comune.

Facultatea organizează regulat *Conferința internațională anuală a Facultății de Limbi și Literaturi Străine, Sesiunea de comunicări științifice a studenților, masteranzilor și doctoranzilor*, precum și *Seminarul de cercetare al Facultății de Limbi și Literaturi Străine*. Lucrările celor două conferințe se publică în *Analele UB – LS* și respectiv, *Revista Limbă și Cultură*.

Este de remarcat că studenții programului de licență *Limbi Moderne Aplicate* și cei ai programului de master *Cultura și Limbajul Organizațiilor Europene* participă anual la concursul de strategii de marketing *Markstrat*, organizat în cadrul consorțiului european DUKENET. Acest concurs a fost

organizat de două ori până acum de UB, în 2018 și în 2024, înregistrând o întrerupere doar în perioada pandemiei. De fiecare dată, studenții noștri au obținut medalii de aur, argint și bronz la această competiție.

Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

Facultatea de Litere

Facultatea de Litere a fost înființată în 1863, sub denumirea de Școala Superioară de Litere. Oferta educațională este diversă și deschisă dinamicilor actuale, cu 7 programe de studii de licență în mai multe domenii (limbă și literatură română/literatură universală și comparată – limbă și literatură modernă/latină, studii culturale, științe ale comunicării și științe administrative) și 14 programe de masterat. Școala Doctorală Litere are două direcții: filologie (literatură și lingvistică) și studii culturale și este cea mai mare școală doctorală filologică din țară. Recent, unele arii de cercetare au fost revitalizate prin afilierea unor profesori asociați și prin noi abilitări ale membrilor facultății.

Departamentele și centrele de cercetare organizează periodic (anual/lunar) conferințe

și alte manifestări științifice, unele cu o tradiție îndelungată (peste 20 de ediții) și de anvergură internațională (Congresul European de Lingvistică în 2022, Congresul Euprera în 2024). Facultatea de Litere este lider național pe domeniul Lingvistică, împreună cu Facultatea de Limbi și Literaturi Străine (conform QS-ranking). Revistele științifice ale facultății (*Analele Universității București – seria Limba și literatura română, Romanian Studies Today*) sunt clasificate CNCS și indexate în baze de date internaționale.

Studentii pot participa la mai multe cercuri științifice, cenacluri literare și evenimente culturale care li se adresează direct, pe lângă colocviile anuale de profil, organizate de facultate sau de alte universități românești.

Facultatea de Litere-Frontispiciu

Foarte valoroase și eficiente sunt parteneriatele de tradiție cu institutele Academiei Române, Muzeul Național al Literaturii Române, Biblioteca Centrală Universitară, Biblioteca Națională a României, revista *Observator cultural*, precum și cu instituțiile de învățământ preuniversitar.

Facultatea de Matematică și Informatică

Facultatea de Științe a fost una dintre cele trei facultăți ale Universității la

înființarea sa în anul 1864, având o secție de Matematică. În anul 1949, din Facultatea de Științe s-a desprins Facultatea de Matematică și Fizică cu secții de matematică și fizică. În 1962, prin separarea celor două secții a luat ființă Facultatea de Matematică. Din 2002, aceasta se numește Facultatea de Matematică și Informatică (FMI).

FMI propune trei domenii de licență cu frecvență: Matematică (cu specializările Matematică, Matematică-Informatică și Matematici Aplicate), Informatică și Calculatoare și Tehnologia Informației, și unul de învățământ la distanță: Informatică.

Programele de master propuse sunt dintre cele mai diverse, cu tematici deosebit de actuale: Advanced Studies in Mathematics (program în limba engleză în parteneriat cu Școala Normală Superioară București din cadrul Institutului de Matematică al Academiei Române), Matematică didactică, Probabilități și statistică în finanțe și științe, Artificial Intelligence (în limba engleză), Baze de date și tehnologii software, Data Science (în limba engleză), Inginerie software, Natural Language Processing (program interdisciplinar în limba engleză), Sisteme distribuite și Security and Applied Logic (în limba engleză). În FMI funcționează două școli doctorale, una de matematică și cealaltă de informatică, iar printre coordonatorii de doctorat se numără și trei membri corespondenți ai Academiei Române, secția Matematică.

Facultatea organizează două Centre de excelență (în matematică și informatică) pentru elevii de liceu. Aceștia au câștigat numeroase premii la olimpiadele naționale și internaționale. Echipele FMI sunt în permanență pe podiumurile concursurilor studentești internaționale. De exemplu SEEMOUS (South-Eastern European

Mathematical Olympiad for University Students) sau ICPC (International Collegiate Programming Contest).

Din 2021 FMI organizează concursul MateInfoUB, concurs destinat elevilor din clasa a 12-a și absolvenților cu diplomă de bacalaureat. Din 2023 a devenit Concurs Național, recunoscut de Ministerul Educației.

Facultatea de Matematică și Informatică

Cercetarea se desfășoară în șapte centre de cercetare: Centrul de cercetare în mecanica mediilor continue, Centrul de cercetare în geometrie, topologie și algebră, Centrul de cercetare în algebră și teoria numerelor, Centrul de cercetare în modele de calcul, algoritmi și criptografie (MOCALC), Centrul de cercetări și tehnologii ale limbajului, Centrul de Data Science, Centrul de Cercetare în Logică, Optimizare și Securitate. Matematica din Universitatea din București s-a clasat în 2022 în intervalul 150–200 iar în 2023 în intervalul 200–300 în Shanghai Academic Ranking of World Universities.

Facultatea de Psihologie și Științele Educației
Facultatea de Psihologie și Științele Educației (FPSE) oferă șase programe de studii de licență, dintre care unul în limba

engleză, precum și 27 de programe de masterat, din care trei interdisciplinare. De asemenea, în cadrul Direcției ID-IFR se derulează un program de licență (învățământ la distanță) și unul de studii masterale (învățământ cu frecvență redusă). Școala doctorală are 11 conducători în domeniul Psihologie și 15 în domeniul Științele educației. Facultatea oferă, de asemenea, cursuri postuniversitare și de perfecționare în mai multe domenii și specializări, cât și activități de cercetare științifică și proiecte de dezvoltare și responsabilitate socială. Facultatea dispune de 15 laboratoare și șapte centre de cercetare. Din 2018, anul înființării Alianței Universitare Europene, cadre didactice reprezentative din facultate sunt implicate în mod activ și susținut în activitățile CIVIS.

Facultatea de Psihologie și Științele Educației

În cadrul proiectelor de cercetare și dezvoltare, profesorii FPSE coordonează și colaborează cu numeroase asociații, centre și universități partenere, atât la nivel național, cât și internațional, precum Asociația Română de Cercetare în Educație (ARCE), Centrul de Cercetare și Promovare a Echității în Educație (CCPEE), University College, Denmark, Universitatea Autonomă din

Barcelona, Universitatea Autonomă din Madrid, Universitatea din Macedonia, Universitatea Goethe din Frankfurt, Universitatea Aix-Marseille ș.a. Începând cu anul 2024, facultatea organizează conferința anuală *PhD Conference – Reveal Doctoral Insights*, un eveniment științific menit să susțină dezvoltarea profesională a studenților Școlii doctorale și să creeze un cadru optim pentru colaborarea academică.

Facultatea de Sociologie și Asistență Socială

Facultatea de Sociologie și Asistență Socială (FSAS) oferă o diversitate de programe de licență, master și doctorat pentru aproximativ 2800 de studenți. Pe lângă specializarile de Sociologie, respectiv Asistența Socială, Departamentul de Sociologie are specializări de licență de Resurse Umane, Antropologie și Sociologie în limba engleză. Sediul de la Parcul Cișmigiu este într-o clădire istorică, iar sediul din Campusul din Panduri este construit de curând, în timpul mandatului de decan al profesorului Marian Preda. Facultatea este cea mai mare facultate de profil din România și beneficiază de oferta economică și culturală extraordinară a unei metropole precum Bucureștiul.

Facultatea de Sociologie și Asistență Socială

Ceea ce unește preocupările cadrelor didactice este atât diversitatea studenților, cât și a zonelor de performanță superioară a cadrelor didactice. Cele 52 de cadre didactice studiază teme ce țin de stratificarea socială, politici sociale și marginalitate, muncă și management, studii de piață și stiluri de viață, administrație publică, delincvență și criminalitate, consumul ilicit de droguri, probațiune, consiliere în asistența socială, grupuri de risc, metodologii cantitative avansate, studii de gen, sociologia științei și tehnologiei, instituții și organizații guvernamentale și nonguvernamentale. Studenții facultății provin preponderent din licee cu profil uman și sociouman, atât din București, cât și din Muntenia. Practica studenților este organizată în instituții și organizații nonguvernamentale din București, la firme și ocazional în diverse părți ale țării, atunci când e vorba de practica de teren. Periodic, prin intermediul Institutului de Cercetare al Universității din București sau al Comisiei Fulbright, facultatea găzduiește cadre didactice și cercetători din alte țări precum Germania, Franța, SUA, Marea Britanie, Olanda, iar prin intermediul acordurilor Erasmus are studenți din Italia, Franța, Turcia sau Germania. Absolvenții FSAS lucrează frecvent în domenii precum resursele umane, cercetare de piață.

Facultatea de Științe Politice

Facultatea de Științe Politice (FSPUB) este o comunitate academică dinamică și puternic internaționalizată. Creată în urmă cu 33 de ani, inițial ca un proiect francofon, FSPUB oferă astăzi programe de studii în română, franceză și engleză. Cele trei departamente corespund celor trei ramuri

clasice ale disciplinei. Bine racordată la cerințele pieței muncii în lumea de azi (studii de securitate, relații internaționale), facultatea a contribuit la crearea domeniului *științe politice* în România postcomunistă. De la fondarea sa, FSPUB are de asemenea ca obiectiv încurajarea implicării în societate în vederea susținerii valorilor democratice și a proiectului european.

Facultatea de Științe Politice

În prezent, FSPUB pregătește specialiști în științe politice, relații internaționale, studii europene și studii de securitate. La nivel de licență, funcționează încă de la începutul facultății o secție de științe politice în limba franceză, singurul program de licență de acest tip din regiune. Două alte programe de licență cu predare exclusiv în limba engleză – științe politice și relații internaționale și studii europene – pregătesc specialiști pentru funcția publică națională și europeană. O nouă convenție de parteneriat cu *Institut Libre des Relations Internationales et des Sciences Politiques* (ILERI, Paris) permite studenților de la secțiile în limba franceză și engleză să obțină o dublă diplomă. FSPUB oferă de

asemenea un parcurs complet de științe politice în limba română și mai nou o licență în studii de securitate.

La nivel de masterat, din cele șase programe, patru asigură codiplomarea cu universități europene (EHESS Paris – Masterul Politică în Europa, în limba franceză), Universitatea Federico al II-lea din Napoli (Masterul de politică comparată, în limba engleză), Universitatea din Urbino (International Public Affairs, în limba engleză), și – în cadrul unui consorțiu european- Université Lumière Lyon2, Universitat Autònoma de Barcelona, Université Libre de Bruxelles, Abo Akademi Finland, Université Toulouse Jean Jaurès (Master în Politicile Egalității de Șanse, în limba română cu un modul în franceză). Alte două programe cu predare în limba română – studii europene și relații internaționale – pregătesc studenții pentru cariere diplomatice sau în instituții internaționale.

Diversitatea studenților – care în 2023/2024 provin din 31 de țări – constituie unul dintre punctele forte ale FSPUB. În fiecare an, aproape 200 de studenți străini sunt fie direct înscriși în programele FSPUB, fie participă la cursurile facultății prin intermediul programelor de mobilitate Erasmus sau CIVIS. La rândul lor, studenții români au de ales între numeroase acorduri de mobilitate cu universități europene importante.

Profesorii facultății sunt integrați în mai multe rețele și proiecte internaționale. Multilingvismul și interdisciplinaritatea sunt trăsături fundamentale ale comunității FSPUB. Cei mai mulți dintre profesori au urmat cel puțin o parte din parcursul universitar la centre de prestigiu din Europa

sau Statele Unite: Universitatea Oxford, Pennsylvania State, Yale University, University of Toronto, McGill University, IEP Paris, EHESS Paris, Universitatea Liberă din Bruxelles, Universitatea Sapienza din Roma, Central European University, Universitatea din Bologna etc. Principalele teme de cercetare vizează: analiza calității democrației, guvernare comparată și leadership politic, egalitate de gen, instituții europene și internaționale, politici de securitate. Actualmente, în cadrul facultății sunt în derulare trei proiecte europene Horizon, precum și numeroase proiecte în rețea, granturi naționale și internaționale, etc. Cele două reviste ale facultății *Analele Universității București. Științe politice și Studia Politica. Romanian Political Science Review* sunt indexate în baze de date prestigioase. Numeroase alte activități de cercetare sau evenimente științifice au fost derulate cu sprijinul partenerilor tradiționali: *Institutul Cultural Român, Ambasada Franței și Institutul Francez, Ambasada SUA, Institutul Goethe, Fundația Konrad Adenauer, Fundația Friedrich Ebert*, etc.

Facultatea de Teologie Ortodoxă

Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul”, înființată în 1881 și recunoscută legal în 1890, propune actualmente cinci specializări de licență și 12 specializări de masterat, având un număr de 49 cadre didactice titulare și școlarizând 800 de studenți și 385 masteranzi. Începând cu anul 2017 funcționează o extensie a Facultății la Roma (pentru programul de licență *Teologie pastorală*), iar din anul 2023 două extensii, la Roma și Chișinău, ale programului masteral *Pastorație și viață liturgică*. Școala Doctorală *Dumitru Stăniloae* dispune de 14 îndrumători

de doctorat, numărul doctoranzilor înmatriculați fiind de 138. Cercetarea se desfășoară în trei centre, care derulează proiecte CEEEX și PN IV.

Facultatea organizează anual mai multe manifestări științifice: Simpozionul internațional dedicat centenarului Patriarhiei (în colaborare cu Patriarhia Română), Simpozionul național *Dialogul dintre teologie, filosofie și știință*, Conferința națională *Filosofie și Filocalie* (împreună cu Facultatea de Filosofie a Universității din București), precum și Simpozionul național al doctoranzilor din cadrul Școlii Doctorale *Dumitru Stăniloae*. Totodată, cadrele didactice și studenții de la specializarea *Artă Sacră* organizează în fiecare an expoziții de pictură bisericească. Din perspectiva relațiilor internaționale, facultatea are încheiate 21 de parteneriate Erasmus.

Facultatea de Teologie Ortodoxă

Asociația Studenților Teologi Ortodocși (ASTO), fondată în 2008, editează revista ASTO și propune un concurs de referate științifice. Cenaclul *Sfântul Simeon Noul Teolog* organizează conferințe, proiecții de filme și concerte.

Facultatea de Teologie Romano-Catolică

Facultatea de Teologie Romano-Catolică din cadrul Universității din București este singura instituție de învățământ superior catolic din sudul țării. Facultatea de Teologie Romano-Catolică a fost înființată în 1991. Integrarea în Universitatea din București s-a făcut începând cu anul universitar 1994-1995.

Oferta educațională a facultății cuprinde două programe de licență (Teologie-asistență socială și Studii religioase), trei programe de masterat (Asistența socială a bisericii, Patrimoniul creștin european, Comunicare biblică și eclezială), precum și programe doctorale în varii domenii ale teologiei. Facultatea dispune de spații generoase pentru studii, dar și de o bibliotecă bogată în titluri de referință.

Facultatea de Teologie Romano-Catolică pregătește specialiști în comunicare, studii religioase și patrimoniul creștin european, precum și cercetători în domeniul teologiei și asistenței sociale.

Facultatea de Teologie Romană-Catolică

Facultatea organizează întâlniri săptămânale de formare biblică, intitulate *Lectio divina*, la care pot participa atât studenții din facultate, cât și toți aceia care doresc să aprofundeze studiul Sfintei Scripturi. De asemenea, facultatea organizează conferința

anuală a secțiunii române a Societății Internaționale „Toma de Aquino” și publică revista *Verbum*.

Facultatea de Teologie Baptistă

Înființată în anul 1992, Facultatea de Teologie Baptistă este singura facultate de teologie protestantă în limba română într-o universitate de stat. Facultatea are un program de licență în Teologie - Asistență socială, un program de master în Teologie aplicată și un program postuniversitar de Leadership întemeiat pe valori. Facultatea găzduiește Școala doctorală de Studii religioase și interculturale și este parteneră cu fundația *Providența* în activitatea de cercetare prin Centrul de cercetare Credință și Cultură. De asemenea, facultatea elaborează în parteneriat Jurnalul Teologic.

Partenerii internaționali ai facultății includ: Regent's Park College, Universitatea Oxford, UK; Mercer University, Macon, USA; TCMI Institute, Indianapolis, USA; Evangelische Theologische Faculteit din Leuven, Belgia; Matej Bel University din Slovacia; Estonian Free Church Theological Seminary (KUS) din Estonia. Deși este o facultate mică, ethosul unic al comunității academice baptiste contribuie și completează oferta de studii academice a Universității din București.

Facultatea de Teologie Baptistă

Relațiile internaționale ale Universității din București

La începutul anilor 1990, universitatea a întreținut o serie de contacte care fuseseră inițiate anterior, și care continuaseră de-a lungul anilor, în ciuda tuturor dificultăților. Mai mulți profesori beneficiaseră de burse Humboldt, alții avuseseră posibilitatea de a participa la conferințe și colocvii internaționale, alții mai tineri au făcut studii în universități din Europa și Statele Unite; cu toții au folosit aceste oportunități pentru a reînnoa colaborări științifice mai vechi și a iniția proiecte noi. A fost mai greu de găsit de la început formele instituționale viabile, susceptibile să dureze și să dea rezultate constante an de an. Un element important de continuitate a fost Școala de vară de limba și literatura română de la Sinaia, pe care Universitatea din București o organizează de peste 60 de ani. Din acel puțin, prin munca

multora, s-a ajuns acum la peste 400 de acorduri de colaborare bilaterală cu universități din 52 de țări, la proiecte de cercetare cu finanțare internațională (SEE, Horizon, ERA-NET) la masterate cu dublă diplomă și la doctorate în cotutelă. Explicația cuprinde atât entuziasmul extraordinar cu care a fost privită România la începutul anilor '90 de către intelectualii din Europa dar și capacitatea membrilor comunității academice a Universității din București de a iniția și întreține astfel de colaborări. Mulți dintre ei au conceput proiecte de colaborare academică internațională, dintre care unele sunt active și azi. În baza acestor parteneriate, un mare număr de cadre didactice și studenți ai Universității din București au participat la diverse programe academice, efectuând stagii de formare sau specializare în universități din Europa de Vest, Statele Unite ale Americii, Canada, Japonia și alte țări.

Într-o primă fază, relațiile internaționale au avut mai ales un caracter bilateral, bazându-se pe colaborările dintre profesori și pe acordurile de parteneriat moștenite din timpul regimului comunist sau încheiate după 1989.

Este important de amintit că Universitatea din Hamburg a inițiat, în anul 1971, primul acord de conlucrare științifică între universități despărțite prin cortina de fier; el a fost semnat de rectorii Peter Fischer-Appelt și Jean Livescu. Acest acord cu Hamburg este activ și astăzi, în domeniile matematicii, biologiei, geologiei și filologiei clasice, concretizându-se prin schimburi anuale de profesori și studenți.

Afișul cursurilor de vară de la Sinaia

Legăturile cu Franța s-au remarcat prin intensitatea lor. În continuarea atelierelor animate de profesorul Alexandru Duțu în primii ani de după 1990, în 1993, prin inițiativa și entuziasmul colegilor de la École des Hautes Études en Sciences Sociales, a fost creată Școala doctorală francofonă în științe sociale (EDSS). Energiei și viziunii doamnei Rose-Marie Lagrave i se datorează primul proiect al Școlii, care, pornind de la o trecere în revistă a nivelului de cunoaștere deja atins în cercetarea românească, viza formarea de noi generații de cercetători. Între 1993 și 2003, studenților români li se oferea un an pregătitor de Master 2, fără diplomă, continuat cu un Master într-o universitate parteneră, și eventual cu un doctorat în străinătate. Într-o fază ulterioară, Școala a fost sprijinită de Agenția Universitară a Francofoniei, Biroul Europa Centrală și de Est, precum și de un consorțiu de universități franceze, belgiene, elvețiene și canadiene. Între 2003 și 2007, Universitatea Liberă din Bruxelles, Universitatea Laval, Universitatea din Neuchâtel, EHESS, Universitatea Bordeaux 2 Victor Segalen, Universitatea Bordeaux 4 Montesquieu, Universitatea Kliment Ohridski din Sofia, Noua Universitate Bulgară, Universitatea de Stat din Moldova și Universitatea Galatasaray din Istanbul s-au asociat într-un consorțiu de sprijin. Studenții urmau un an de Master 2 sancționat cu o diplomă recunoscută de consorțiu, iar circa jumătate dintre ei puteau continua un doctorat în cotelă. În momentul de față, EDSS oferă un an intensiv de studii doctorale la București, la sfârșitul

căruia studenții cei mai buni beneficiază de burse de mobilitate internațională pentru cotelă tezei.

Totodată, buna colaborare dintre Facultatea de Drept a Universității din București și colegii de la Universitatea Paris I Panthéon-Sorbonne a dus la crearea în 1994 a Institutului franco-român de dreptul afacerilor și cooperare internațională „Nicolae Titulescu - Henri Capitant”. Absolvenții primeau o diplomă postuniversitară comună a Universității din București și a Universității Paris I. Introducând o cutumă nouă, prima promoție a luat numele de „Emil Constantinescu-Bernard Boyer”, iar cea de a doua „Corneliu Bârsan-Yves Jégouzo”. Succesul inițiativei a încurajat crearea în 1995 a Colegiului Juridic franco-român de studii europene, care oferă o dublă diplomă de licență a aceluiași instituții. Colegiul este sprijinit de un consorțiu format din Université Aix-Marseille, Université Évry Val d'Essonne, Université Lille 2 Droit et Santé, Université Montesquieu Bordeaux IV, Université Montpellier 1, Université d'Orléans, Université Paris II Panthéon Assas, Université Paris Ouest Nanterre La Défense, Université de Poitiers, Université de Reims, Université de Strasbourg Robert Schuman. Formarea la cele două cicluri a continuat până în 2003, când Institutul a lăsat locul Masterului profesional de drept european și internațional al afacerilor. Pentru merite deosebite în formarea noilor generații de juriști, Președintele României a acordat Colegiului Ordinul Național Cultural în grad de cavalier, la 27 noiembrie 2009.

Inaugurarea CEREFREA, Vila Noel, 2012

O inițiativă masivă de sprijinire a cercetării francofone în științele sociale s-a putut concretiza grație unui proiect căruia Institutul Franței i-a decernat premiul cultural *Louis D.* (750.000 €). Statul francez a oferit Universității din București, prin închiriere pe 15 ani, Vila Noël, o clădire în care anterior au funcționat serviciile de cooperare culturală ale Ambasadei. Astfel a apărut Centrul Regional Francofon de Cercetări Avansate în științele sociale (CEREFREA), care federează formarea și cercetarea în aceste direcții. El este întemeiat de un consorțiu format din UB, New Europe College, Noua Universitate Bulgară și Ambasada Franței. La nivel de licență, Centrul cuprinde Colegiul juridic franco-român și sprijină filierele franceze din

facultățile UB. La nivel de master, centrul sprijină programele în limba franceză de la facultățile de Drept, Jurnalism, Limbi și Literaturi Străine, Științe Politice, Sociologie. De asemenea, încorporează Școala doctorală francofonă (EDSS). La nivel de cercetare, activitatea CEREFREA se desfășoară pe mai multe axe; se organizează colocvii internaționale pe teme legate de buna guvernare, reforma statului, metamorfozele democrației, conflictele din Europa, literaturile francofone, reflexivitatea științelor sociale, științele sociale și societatea etc. Centrul are o orientare regională, dezvoltând legături de colaborare mutuală cu universități din Moldova, Bulgaria, Georgia, Armenia, Turcia și alte țări din Europa de Est și din jurul Mării Negre. La contactele

internaționale ale componentelor se adaugă mai recent parteneriate solide cu Lyon 2, ENS Cachan, Bordeaux. CEREFREA beneficiază de o finanțare din partea Agenției Universitare a Francofoniei, Biroul Europa Centrală și Orientală, iar prin burse și granturi, din partea Ambasadei Franței, rețelei Maisons des Sciences de l'Homme și a unor companii. În fine, Centrul de Reușită Universitară al CEREFREA, creat și finanțat de AUF-BECO, invită studenții la conferințe, ateliere, expoziții și concursuri.

Pe relația cu Statele Unite, contactele academice ale Universității din București au fost sprijinite energic și constant de Comisia Fulbright România-U.S., creată în 1993, ca și de inițiative ale unor parteneri mai vechi ai profesorilor Universității. Universitatea Duke din Carolina de Nord a oferit de-a lungul anilor burse de cercetare cadrelor didactice în cadrul unor programe cum ar fi *Duke in Romania*. Universitatea Bloomington, Indiana, oferă prin Universitatea din București o bursă pentru studii de cultură română în baza unui acord parafat de Ministerul Educației. De-a lungul anilor au fost stabilite colaborări și cu alte universități americane de prestigiu, cum ar fi Columbia University, Georgetown University, New York University, Tiffin University, Tulane University, Pittsburgh University sau George Mason University. În 2018 a fost încheiat un parteneriat între Universitatea din București și Comisia Româno-Americană Fulbright, cu scopul de a asigura co-finanțarea a patru burse anuale de tip incoming, cunoscute și sub denumirea de

Hyphenated Fulbright Grants, din resursele financiare ale universității.

Atunci când universitățile japoneze au manifestat interesul de a colabora cu universitatea noastră, un ajutor deosebit a fost acordat de Japan Foundation. Meiji, Waseda, Tokyo, Ochanomizu, Nagoya, Gakushuin Women's College, Fukushima, Akita, Akita International sunt câteva dintre instituțiile cu care au avut loc schimburi de studenți, cercetători, lectori de limbă japoneză și vizite la nivel de delegații. În 1999, un fond de 1,5 milioane de dolari a fost creat de Nippon Foundation pentru dezvoltarea studiilor de limbă și cultură japoneză la Universitatea din București. Din veniturile acestui fond s-a creat o bibliotecă de specialitate și au fost oferite burse pentru studenți și cercetători. În 2010 a fost creat Centrul de Studii Japoneze din cadrul Facultății de Limbi și Literaturi Străine a Universității din București, care a primit Premiul Ministrului Afacerilor Externe al Japoniei pentru anul 2021, datorită contribuției sale „în dezvoltarea relațiilor de prietenie și buna colaborare dintre Japonia și România”²⁶. Relațiile cu universitățile din China au fost stimulate de crearea în 2013 a Institutului Confucius, într-un frumos local al Universității, grație unui parteneriat cu Universitatea de Studii Politice și Juridice din Beijing.

O mențiune specială revine parteneriatului cu Universitatea de Stat din Moldova. Sprijinul oferit românilor de peste Prut prin burse și oportunități de studiu la Universitatea din București a fost urmat în mod firesc de cooperări menite să consolideze

²⁶ <https://unibuc.ro/premiul-ministrului-afacerilor-externe-al-japoniei-pentru-anul-2021-acordat-centrului-de-studii-japoneze-al-ub-de-catre-e-s-domnul-hiroshi-ueda-ambasadorul-japoniei-in-romania/>, accesat în data de 11.05.2024.

capacitatea instituțională a principalei universități din Republica Moldova. Cele două universități au colaborat sub egida Agenției Universitare a Francofoniei în buna funcționare a Școlii doctorale francofone în științe sociale (EDSS), iar din 2019 au organizat două programe de master double-degree în domeniile istorie și filosofie, programe care deja au avut mai multe serii de absolvenți. Consolidat prin conferințe comune și prin multiple schimburi academice, parteneriatul a căpătat o funcție strategică, statuată și printr-un acord inter-instituțional. Astfel, Universitatea din București a susținut obținerea de către Universitatea de Stat din Moldova a statutului de invitat permanent la reuniunile Consorțiului Universitaria și a statutului de membru al UNICA. Totodată, începând din 2023 Universitatea din București a deschis, cu sprijinul Universității de Stat din Moldova, o extensie la Chișinău, unde funcționează un program de masterat în teologie.

Dezvoltarea relațiilor internaționale a implicat mobilizarea de resurse, ca și adaptări ale propriilor structuri instituționale și activități. În această privință, o soluție firească a fost apelul la instituții internaționale și trecerea la colaborarea în rețele multilaterale.

Granturile finanțate din împrumutul Băncii Mondiale (începând cu 1998) au jucat un rol de amorsă pentru reconectarea cercetării românești cu aceea europeană, deoarece au sprijinit mobilitatea și stagiile de documentare. Ele au fost urmate de granturile CNCSIS pentru tineri cercetători, care continuă sub diferite forme. Un rol important în dezvoltarea colaborărilor internaționale l-au avut proiectele POSDRU (ulterior POCA) pentru burse doctorale,

dezvoltate începând cu 2008. În cadrul acestor proiecte, doctoranzii au primit burse de mobilitate internațională care le-au permis să cerceteze mai multe luni la o universitate din Europa, sub îndrumarea unui cercetător abilitat. Astfel s-au reînnoit legături mai strânse – și mai firești – între centre de cercetare și laboratoare, între doctoranzi și îndrumători de doctorat. Cadrul acesta a fost continuat prin proiectele de cercetare post-doctorală. În prezent dezvoltarea studenților-doctoranzi este susținută la nivel instituțional prin procedura de încurajare a performanței în activitatea de cercetare, prin care se finanțează participarea la conferințe, stagii de documentare, cercetare și de pregătire, publicarea unor articole științifice, realizarea obligațiilor din acordurile de cotutelă precum și publicarea tezelor realizate în limbi de circulație internațională. Totodată, începând cu anul 2019, doctoranzii Universității din București sunt sprijiniți financiar și administrativ să se înscrie pe Ruta Doctoratului European/ Doctor Europaeus; cu condiția realizării a două stagii de cel puțin trei luni la două instituții de învățământ superior/ cercetare din Uniunea Europeană precum și a realizării tezei în limba engleză, absolvenții primesc un calificativ suplimentar care consolidează dimensiunea recunoașterii europene a doctoratului.

La începutul anilor 2000 existau filiere în limbi străine la Drept, Științe politice, Fizică, Matematică, Chimie. S-au adăugat masterate în franceză și engleză la Sociologie, Jurnalism, Științe Politice, Limbi Străine, Drept. În 2012 a fost inaugurat la Filosofie programul de masterat în științe cognitive *Open Mind*, în limba engleză, la care predau personalități internaționale ca Dan Sperber,

Michael Tomasello, Radu J. Bogdan, Gyorgy Gergely. În 2018 a fost înființată *Interdisciplinary School of Doctoral Studies*, unde activitatea doctoranzilor se desfășoară exclusiv în limbi de circulație internațională. În prezent, în oferta educațională a facultăților UB, 17 dintre cele 98 de programe de licență și 51 dintre cele 223 de programe de masterat, se desfășoară în limbi de circulație internațională.

La nivelul Universității a fost creat în 1999, pe baza unui acord semnat cu UNESCO Departamentul-Catedră UNESCO pentru schimburi interculturale și interreligioase. Această colaborare a evoluat în timp pentru a răspunde provocărilor societății contemporane. Începând cu anul universitar 2014-2015, Catedra UNESCO pentru Interculturalitate, Bună Guvernare și Dezvoltare Durabilă a fost integrată în cadrul Facultății de Filosofie. În continuare, în cadrul catedrei sunt organizate trei programe interdisciplinare de masterat în limba engleză, respectiv Communication and Intercultural Studies (lansat în 2002), Intercultural Management (lansat în 2005) și Business Administration (lansat în 2008). Catedra găzduiește în fiecare an numeroși profesori de la Universitățile din Fribourg, Neuchâtel, Geneva, Dortmund, Hamburg, Augsburg, Tilburg, Dijon, Stuttgart, Regensburg și Siegen, iar cursurile ținute de către aceștia au fost frecventate de peste 600 de studenți, inclusiv din România, Armenia, India, Iran, Irak, Maroc și altele²⁷. Aceste masterate beneficiază nu numai de bune legături internaționale, ci și de o solidă conexiune cu economia românească.

Integrarea europeană a oferit cadrul pentru intensificarea relațiilor internaționale ale Universității din București. Încă dinainte să înceapă discuțiile de aderare la Uniunea Europeană, Universitatea din București a avut posibilitatea de a beneficia de unele programe europene.

Astfel, programul TEMPUS a prilejuit universitarilor români participarea la proiecte și mobilități organizate în cooperare cu diverse universități europene, mai ales franceze. După un prim set de colaborări în cadrul primului program TEMPUS în anii 1991-1992, Universitatea din București a participat și la proiectele din cadrul TEMPUS II, începând cu anul 1993. După ce România a fost integrată în programul Socrates în 1998 ca parte a procesului de aderare la Uniunea Europeană, universitățile românești au devenit eligibile pentru liniile de finanțare și schemele de mobilități disponibile sub egida acestui program și a variantelor sale ulterioare (Socrates II, Life long Learning Program și ERASMUS+). Universitatea din București a fost de-a lungul anilor parteneră în numeroase astfel de proiecte, pentru unele asumându-și rolul de coordonator. În anul 2023 erau în vigoare peste 450 acorduri ERASMUS la nivel de facultăți și 54 de proiecte finanțate prin programul ERASMUS+ erau implementate la nivelul universității. Numărul mobilităților internaționale prin aceste programe a scăzut în timpul pandemiei COVID-19, dar s-a redresat în ultimii ani, ajungând la peste 400 de studenți și peste 100 de cadre didactice în 2023, depășind valorile de dinainte de 2019.

²⁷ <https://unesco-chair.unibuc.ro/en/home/>, accesat în data de 11.05.2024.

Înființată în 1990 la inițiativa Universității Libere din Bruxelles, rețeaua UNICA grupează azi 54 universități din capitalele a 38 de state europene. Universitatea din București s-a alăturat UNICA începând cu anul 1998, iar ulterior, din poziția sa de membru cu drepturi depline, a susținut candidaturile de aderare ale Universității de Medicină și Farmacie „Carol Davila”, Academiei de Studii Economice și Universității de Stat din Moldova. UNICA este o prezență activă atât în dezbaterile europene pe teme ale învățământului superior, cât și în coagularea unor colaborări concrete. Reprezentanții Universității din București s-au implicat substanțial în activitățile UNICA, iar profesorul Sorin Costreie, după două mandate în comitetul director îndeplinește funcția de președinte al rețelei pentru mandatul 2023–2027. De asemenea, profesorul Romiță Iucu, este coordonatorul grupului de lucru EduLab din cadrul rețelei, ce vizează printre altele: „schimbul de idei și bune practici în domeniul educației, precum și discutarea implicațiilor procesului Bologna pentru învățământul universitar european”²⁸.

European University Association (EUA), înființată în 2001 prin fuziunea dintre Asociația Universităților Europene și Confederația Conferințelor Europene ale Asociațiilor Rectorilor, este cea mai mare și reprezentativă rețea universitară europeană, cuprinzând mai mult de 800 de instituții de învățământ superior din 48 de state. Universitatea din București a jucat și joacă de asemenea un rol activ în cadrul EUA, profesorul Romiță Iucu fiind timp de două

mandate membru în consiliul director EUA pentru educație (*Learning and Teaching Steering Committee*). Totodată, EUA s-a implicat în evaluarea universităților din România, iar recomandările sale au ajutat Universitatea din București în îmbunătățirea funcționării sale.

Universitatea din București promovează activ valorile comunității academice europene. Astfel, în anul 2017, când persecuțiile regimului Viktor Orban au amenințat Central European University (CEU) și apoi au silit-o să-și mute activitatea de la Budapesta la Viena, Universitatea din București s-a asociat printr-o scrisoare publică semnată de rector și de președintele Senatului unui mare număr de universități și academii care și-au exprimat solidaritatea cu CEU. Universitatea din București a participat și la înnoirea *Magna Charta Universitatum* (MCU), pe care a semnat-o alături de alte 974 de universități din 94 de țări și care prevede două principii fundamentale ce trebuie promovate și apărute la nivelul fiecărei țări și fiecărei universități semnatare: libertatea academică și autonomia universitară.

Rolul Universității din București este semnificativ și la nivel regional. Astfel, Universitatea din București este membru al Black Sea Universities Network (BSUN), alături de 120 universități ale celor 12 țări din zona de cooperare economică a Mării Negre, și al Balkan University Association (BUA), alături de alte 91 universități din regiune. În ultimii ani, implicarea Universității din București s-a intensificat, rectorii săi au îndeplinit și rolul de președinți ai celor două

²⁸ <https://unibuc.ro/profesorul-romita-iucu-presedintele-consiliului-de-orientare-si-analiza-strategica-al-ub-ales-coordonator-al-grupului-de-lucru-edulab-unica/>, accesat în data de 11.05.2024.

asociații, iar în octombrie 2022 a fost organizat la București un mare congres comun. Intitulat „Dialogue and Cooperation in the Black Sea and Balkan Regions”, evenimentul și-a propus să evidențieze

„aspectele importante privind colaborarea în regiunea Balcanilor și a Mării Negre, cu accent pe schimbul de idei dintre cele două alianțe”²⁹.

Prințul Charles la Universitatea din București, 2014

Roberta Metsola, președinta Parlamentului European

²⁹ https://unibuc.ro/stec_event/congresul-international-dialogue-and-cooperation-in-the-black-sea-and-balkan-regions-bsun-bua-2022/, accesat în data de 11.05.2024.

Pentru a recunoaște realizările excepționale ale unui număr de personalități de talie internațională, Universitatea din București a decernat titluri de *Doctor honoris causa*. Selecția recipiendarilor a avut la bază criterii foarte exigente. Personalități legendare în filosofie, ca Saul Kripke, Jaakko Hintikka, Thomas Nagel, Thomas Pogge, Peter Singer, somități ale studiilor din disciplinele socio-umane, precum Jacques Le Goff, Immanuel Wallerstein, Carlo Ginzburg, Hayden White, Peter Burke, Wolf Lepenies, Alain Touraine, Katherine Verdery, Daniel Chirot, Roger Chartier și Diane Halpern, matematicieni precum John Macleod Ball și Melvin Fitting, laureați ai premiului Nobel pentru pace precum Shimon Peres, atunci ministru de externe al Israelului, ai premiului

Nobel pentru fizică (Samuel C.C. Ting, Leo Esaki), pentru chimie (Jean-Marie Lehn), pentru literatură (Orhan Pamuk) și pentru economie (James McGill Buchanan), oameni politici inspirați și vizionari ca Václav Havel, Boutros-Boutros Ghali, Leszek Balcerowicz, Jean-Claude Juncker, José Manuel Durão Barroso, exploratorul Jacques Yves Cousteau, directorul general al UNESCO Federico Mayor, secretarul general al Fundației „Alexander von Humboldt” Enno Aufderheide, soprana Angela Gheorghiu, scriitorii Evgheni Vodolazkin, Mihail Șişkin și Liudmila Ulițkaia, capete încoronate ca Charles III al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (pe vremea când era prinț de Wales), Mihai I al României sau Simeon al II-lea al bulgarilor au primit acest titlu.

Decernarea titlului de *doctor honoris causa* lui Orhan Pamuk, laureat al premiului Nobel pentru literatură

Decernarea titlului de *doctor honoris causa* lui José Manuel Durão Barroso

Decernarea titlului de doctor honoris causa lui Jean-Marie Lehn, laureat al premiului Nobel pentru chimie

Decernarea titlului de doctor honoris causa lui Diane Halpern

Strategii de dezvoltare a Universității din București

Prima strategie a Universității din București a fost adoptată la inițiativa rectorului Emil Constantinescu, pe 27 ianuarie 1994. Documentul viza îmbunătățirea calității formării și a cercetării, prin sporirea exigenței la promovare și prin întărirea contactelor internaționale, două orientări care fuseseră eminente și în perioada de rectorat a lui Nicolae Cristescu. Unele dintre obiective fie erau simple deziderate, fie erau premature. Drept ordonator de credite era indicat nu rectorul, ci cancelarul Universității, o poziție care nu exista încă. Se anunța începerea organizării ciclului de masterat, care avea de fapt să mai aștepte câțiva ani. Strategia viza poziționarea Universității din București în avangarda reformei învățământului superior din România și în acest sens trebuie înțelese

ideile destinate să slujească de repere dezvoltării ulterioare. Universitatea a adoptat o stemă, cu sprijinul unui specialist de la Comisia de heraldică a Academiei Române, și a organizat festivități pentru celebrarea a 300 de ani de la înființarea Academiei Domnești de la mănăstirea Sfântul Sava de către Constantin Brâncoveanu, Academie a cărei urmașă este.

O Strategie a reformei și dezvoltării Universității din București a fost prezentată de rectorul Ioan Mihăilescu în 1996. Strategia își însușește starea de lucruri creată de Legea Învățământului nr. 84/1995: colegiile de scurtă durată, programele postgraduale, consiliile de tip *buffer* ale învățământului superior. Se preconizează o „temporizare a expansiunii cantitative” și o „orientare

prioritară spre dezvoltarea calitativă a instruirii și cercetării”, precum și dimensionarea efectivelor de studenți în acord cu piața muncii. Pentru ca studenții să poată să-și aleagă rute de studii mai flexibile, cu posibilitatea unei „mobilități orizontale” între diferitele domenii, se propune modularizarea planurilor de învățământ, generalizarea transferului de credite și recunoașterea acestora între facultăți. În vederea modularizării, se prevedea un trunchi curricular comun și departamente care să furnizeze servicii educaționale de specialitate întregii universități. Această încercare de a permite studenților opțiuni după primul an de trunchi comun a eșuat din lipsă de sprijin.

Punerea în acord a specializărilor oferite cu cererea pieței muncii a fost un alt deziderat exprimat în strategia lui Ioan Mihăilescu. Ea a fost reluată ulterior de mass-media și a devenit una din ideile acceptate ale opiniei publice în ce privește învățământul superior. În concepția inițială a UB, era vorba de dezvoltarea sectorului serviciilor, care se anunța de pe atunci și care a devenit un fapt. Spre deosebire de produsele manufacturate, serviciile intră mai ușor în competiție la nivel global și se departajează după criteriul calității. Aceasta a determinat o anumită viziune a construcției sistemului de învățământ superior, în care științele sociale, limbile străine și informatica au jucat un rol de formare generală. A fost vorba mai degrabă de o lărgire a ideii de educație academică decât de o strictă specializare în vederea îndeplinirii sarcinilor de execuție de la nivelul de intrare pe piața muncii. În versiunea vulgarizată de mass-media, ideea a fost adeseori redusă la angajabilitatea imediată (în 6 luni) a absolvenților în

specialitatea urmată. Politicile actuale vizează „trasabilitatea”, adică urmărirea carierei absolvenților pe un interval de timp rezonabil, poate după modelul proiectului Alma Laurea, implementat la Universitatea din Bologna. Universitatea din București a creat în 2008 un Observator al angajării absolvenților, coordonat de un sociolog, dar fără rezultate concludente.

Strategiile universitare, avertiza rectorul Mihăilescu, trebuie să țină seama de volatilitatea pieței muncii pe termen lung, chiar dacă analizele globale au relevat că în Europa a avut loc o deplasare spre Est a industriilor considerate poluante (siderurgie, automobile, construcții metalice, prelucrarea lemnului, confecții). Ele au poposit (fiind în continuă deplasare) în România pentru o perioadă (două decenii sau mai puțin), după care investițiile se vor muta mai departe, pe măsură ce schimbările politice în Răsărit devin favorabile investiției capitaliste și dau acces la o mână de lucru mai ieftină. O forță de muncă strict specializată este deci extrem de vulnerabilă la fluctuațiile dezvoltării economice.

În strategia din 1996, masteratele interdisciplinare au fost o prioritate. Departamentele au putut să se specializeze pe cicluri de studii: licență, masterat sau doctorat. Deși doctoratul fără frecvență a subzistat în forma „cu frecvență redusă”, accentul s-a pus pe forma de studii cu frecvență, introdusă în 1996. S-a propus ameliorarea activității comisiei de evaluare și atestare la nivelul universității și înființarea unor comisii de același profil la fiecare facultate.

În august 2003 a fost dat publicității un document intitulat *Orientări strategice pentru*

învoățământul superior din România, ai cărui autori erau în mare majoritate profesori ai Universității din București: Alexandru Athanasiu, George Dincă, Ioan Dumitrache, Ioan Mihăilescu, Lazăr Vlăsceanu, Cătălin Zamfir. Acesta semnala nevoia unui document programatic adoptat de Parlamentul României, în care să se stabilească „o serie de priorități și de direcții de acțiune asumate de toate forțele politice, de sectorul public și de societatea civilă, de administrația centrală și de autoritățile locale, de toți participanții la sistemul educativ”. Documentul era inspirat de ideea de reformă și a anticipat *Pactul pentru educație* despre care s-a vorbit mai sus. Văzut din perspectiva zilei de azi, documentul are oarecum de suferit pentru că retorica lui centrală a fost demonetizată: fiecare ministru a vorbit despre propria lui reformă ca slogan politic, și nu ca transformare sistemică. În text se enunță o serie de principii care vizează un echilibru robust între orientarea europeană și cea autohtonă: prioritate obiectivelor și nu micromanagementului, acceptarea unei varietăți de soluții locale, descentralizarea și intervenția prudentă. Reforma nu e privită ca un produs de import, ci ca operă națională, întreprinsă de marile grupuri de părți interesate, sub conducerea guvernului: „Organizarea și funcționarea sistemului de învățământ reprezintă un atribut al suveranității naționale prin care se asigură păstrarea și afirmarea identității naționale”. În document s-a cerut garantarea unui minim de 6% din Produsul Intern Brut pentru educație, înlocuirea recrutării duale de studenți subvenționați și plătitori de taxe printr-un sistem de împrumuturi de stat, dezvoltarea învățării pe parcursul vieții,

opțiunea fermă pentru un învățământ superior de masă. Adaptarea ofertei educaționale a fost văzută ca un sistem de certificări intermediare și de rute opționale: ciclul de studii generale de 2 ani, integrat prin pasarele cu ciclul de specializare, tot de 2 ani, și un an de studii vocaționale cuprinzând stagii de practică. S-a propus adoptarea unei Legi a serviciului social, inspirată de aceea introdusă de sociologul Dimitrie Gusti în 1938, conform căreia absolvenții să facă un stagiu practic în zonele rurale și defavorizate timp de un an, înaintea obținerii diplomei de licență. O altă idee lansată atunci la noi pentru prima dată a fost concentrarea universităților în mari unități teritoriale.

În ansamblu, deși pot stârni mirare prin neașteptata opțiune de transformare graduală a sistemului, emisă de autori altminteri considerați ca având o sensibilitate radical-europeană, orientările strategice propun un model pragmatist și structural de reformă, mai apropiat de genul de sugestii pe care le-ar fi făcut un consultant britanic ori american. Este, pe de altă parte, un fapt de adâncă semnificație că pragmatismul nu găsește, în general, ecou în România. Mixtura de gradualism, realism și viziune proiectivă pe care o propuneau autorii a fost înlocuită de viraje și derapaje între naționalism și imitația modelelor străine. Reactivitatea pe termen scurt și sloganurile sonore difuzate prin campanii de presă au fost un tipar mult mai stabil al acțiunii în domeniul politicilor educaționale.

Concepțiile de organizare exprimate în anii 1990 de marile universități din România, în varii instanțe, prezentau o oarecare diversitate, ceea ce a permis ministerului opțiunea între a consfinți autonomia

universităților privind structura și strategia, sau de a introduce un standard general. Deși se știa că Asociația Universităților Europene (EUA), jucător major al procesului de la Bologna, favoriza ideea universităților-unicat, care concurează pe piața educațională într-o dinamică antreprenorială de competiție monopolistă³⁰, unde costul reglementării este mai mare decât beneficiul ei, ministerul a preferat ideea că „cine plătește comandă muzica” și a impus același model de universitate tuturor instituțiilor. Astfel pictori cunoscuți la nivel mondial au trebuit să obțină un doctorat în istoria artei pentru a putea preda la universitatea de profil. Tentativa de diferențiere a universităților în trei clase, inițiată de ministrul Daniel Funeriu prin Legea Educației Naționale nr. 1/2011 și prin clasificarea universităților din 2011, a fost respinsă de majoritatea instituțiilor de învățământ superior (publice și private) și apoi și de factorul politic după schimbarea de guvern din 2012.

În condițiile în care mediul politico-instituțional național a devenit tot mai conservator, Universitatea din București s-a focalizat pe dezvoltarea propriei capacități de analiză și de acțiune strategică, precum și pe consolidarea propriilor atuuri competiționale.

Un moment important a fost înființarea Consiliului de Orientare și Analiză Strategică (denumit în continuare COAS) al Universității din București. Existența COAS ca structură consultativă a Universității a fost prevăzută în art. 144, litera (c) din Carta Universității adoptată în 2016. Statutul COAS al Universității din București, reglementat prin

aplicarea prevederilor art.145 din Cartă, a fost aprobat în Senatul Universității din București în data de 17.04.2019. În mod efectiv, aprobarea funcționării COAS (componenta și președinția acestuia) s-a realizat în ședința Senatului Universității din București din data de 22 ianuarie 2020. Este de menționat că înființarea COAS este o inovație în evoluția guvernantei academice la nivel național, fiind prima structură de acest gen înființată într-o universitate românească. Corespondentul internațional al acestei instituții este Board of Trustees.

Potrivit Statutului, COAS este alcătuit din 9-12 membri, personalități din România și din străinătate cu vastă experiență națională și internațională în domeniul managementului, cu referire specială la managementul și guvernanta academice, precum și cu autoritate morală desăvârșită. Trei dintre membrii COAS sunt personalități care au exercitat funcția de rector al Universității din București, cel puțin o treime dintre membri provin de la instituții academice de prestigiu din străinătate, iar membrii din România sunt de regulă personalități ale societății civile și ale mediului de afaceri.

Misiunea COAS este aceea de a oferi conducerii executive și Senatului Universității asistență în elaborarea și implementarea strategiilor Universității, prin elaborarea de analize și recomandări privind direcțiile și obiectivele de dezvoltare strategică, precum și a unei evaluări a documentelor și acțiunilor strategice anterioare ale Universității. COAS elaborează un raport anual privind poziționarea strategică a Universității în anul calendaristic anterior în context național și internațional pe

³⁰ Edward Chamberlin, *Theory of Monopolistic Competition*, Cambridge, Harvard University Press, 1933; Joan Robinson, *The Economics of Imperfect Competition*, London, Macmillan, 1933; Steven Brakman, Ben J. Heijdra eds., *The Monopolistic Competition Revolution in Retrospect*, Cambridge, Cambridge University Press, 2004.

care îl prezintă Rectorului în luna martie a fiecărui an, anterior prezentării de către Rector în Senat a Raportului anual; de asemenea, elaborează, la sfârșitul mandatului Rectorului și al Senatului și înainte de alegerea noului Rector, un raport de evaluare

privind implementarea strategiei pe patru ani a Universității, pe care îl înaintează Rectorului și Președintelui Senatului și pe care, la solicitarea acestora, Președintele COAS îl poate prezenta în Consiliul de Administrație sau în Senatul Universității.

O opțiune strategică pentru secolul XXI - CIVIS

Universitatea din București s-a angajat ferm încă din 1990 pe calea întăririi legăturilor europene ale învățământului superior din România. Relațiile bilaterale au

fost urmate rapid de participarea la diverse programe europene comune, la procesul Bologna și la Aria Europeană a Învățământului Superior.

Civis

Întâlnire CIVIS

Un moment de cotitură în istoria învățământului superior din Europa a fost lansarea în 2018 de către Uniunea Europeană a Strategiei Europene privitoare la Universitățile Europene, proces politic prefigurat prin discursul președintelui Emmanuel Macron de la Sorbona din 26 septembrie 2017. Pe lângă decizia concretă de a susține formarea a 20 de alianțe între universități europene, această Strategie cuprinde câteva ținte foarte precise, asumate la nivelul structurilor de decizie ale Uniunii Europene: întărirea identității europene în educație și cercetare, transformarea instituțiilor de învățământ superior în modele pentru un stil de viață european, creșterea competitivității instituțiilor de învățământ europene, care sunt membre ale Alianțelor Europene de universități, împuternicirea universităților ca actori ai schimbării în ecologie și ai tranziției digitale și chiar

întărirea universităților ca promotori ai rolului global al Uniunii Europene.

Rectorul Mircea Dumitru și prorectorii Sorin Costreie, Romița Iucu și Liviu Papadima au urmărit cu intensă atenție conturarea acestei inițiative europene și oportunitățile pe care le deschidea pentru Universitatea din București. Într-un moment când multe universități de prestigiu din România sau din alte țări europene încă ezitau sau nu asimilaseră ideea, conducerea Universității din București a decis rapid să participe la procesul de constituire a alianțelor universităților europene. Decizia de principiu trebuia însă să fie concretizată prin alegerea unor parteneri și prin modelarea unei alianțe care să corespundă potențialului și obiectivelor instituției proprii. Au fost sondate mai multe variante, și finalmente s-a răspuns pozitiv unei solicitări din partea Universității Aix-Marseille

în numele unui grup de universități care se coagula deja. Această alianță, numită Universitatea Civică Europeană (abreviată CIVIS), a cuprins la înființare (octombrie 2018) un număr de opt universități – Universitatea Aix-Marseille (Franța), Universitatea Națională și Kapodistriană din Atena (Grecia), Universitatea din București (România), Universitatea Liberă din Bruxelles (Belgia), Universitatea Autonomă din Madrid (Spania), Universitatea Sapienza din Roma (Italia), Universitatea din Stockholm (Suedia) și Universitatea Eberhard Karls din Tübingen (Germania) – la care s-au adăugat ulterior Universitatea din Glasgow (Regatul Unit), Universitatea Paris Lodron din Salzburg (Austria) și Universitatea din Lausanne (Elveția). Participarea Universității din București a fost activă încă de la început, acordul de asociere în noua alianță fiind semnat chiar la București de către reprezentanții universităților partenere, astfel încât în octombrie 2019 să fie puse bazele primului proiect european în această direcție.

Într-un context încă incert, Universitatea din București s-a alăturat astfel unuia dintre primele proiecte pentru universități europene, urmând ca în anul 2019 CIVIS să devină una dintre primele 17 alianțe europene de universități care au primit finanțare din partea Comisiei Europene pentru 3 ani de la acel moment, în ceea ce avea să poarte denumirea de „etapă de construcție”.

Etapa de construcție (2019–2022) a reprezentat un important moment de întărire

a relațiilor de cooperare și încredere între partenerii din alianță, dar și de creștere a vizibilității alianței în spațiul european și nu numai, prin acțiuni cu impact în toate ariile de activitate, în acord cu cele trei misiuni ale universității: educație, cercetare, implicare civică, prin cele cinci HUB-uri (Climă, Mediu, Energie; Cultură, Societate, Patrimoniu; Sănătate; Orașe, Teritorii, Mobilități; Transformare Digitală și Tehnologică) și Laboratoarele Deschise CIVIS din fiecare universitate parteneră, printr-o implicare tot mai accentuată a membrilor comunității academice: profesori, cercetători, personal administrativ și studenți. Având inițial opt universități partenere, la finalul perioadei de construcție Alianța însuma 11 universități partenere și șase universități asociate din spațiul african³¹, ajungând la aproape jumătate de milion de studenți și peste 80.000 de membri ai personalului. Cu responsabilitate directă în inovarea și transformarea componentei educaționale în Alianță, prin coordonarea pachetului de lucru VII „Teaching Excellence” din prima etapă a proiectului și continuată prin coordonarea pachetului de lucru VIII „Embedded Joint Educational Offer” din cea de-a doua etapă a proiectului (2022–2026), Universitatea din București a jucat un rol crucial în definirea direcțiilor strategice din zona educațională la nivelul alianței, în cooperare cu universitățile partenere.

COAS a derulat în această perioadă activități specifice la nivel strategic,

³¹ Universitatea Makerere (Uganda), Universitatea Eduardo Mondlane (Mozambic), Universitatea Hassan II din Casablanca (Maroc), Universitatea din Sfax (Tunisia), Universitatea Cheikh Anta Diop din Dakar (Senegal) și Universitatea Witwatersrand din Johannesburg (Africa de Sud).

asumându-și una dintre cele mai importante misiuni, aceea de a pregăti și susține procesul de aderare și de integrare în Alianța Europeană CIVIS, la a cărei dezvoltare a contribuit, în prima aplicație CIVIS1, în calitate de Consiliu Consultativ³², iar la a doua ca furnizor de expertiză pe domeniul extrem de provocator al European Degrees (președintele COAS fiind și co-chair al European Degrees Subgroup din cadrul FOREU³³). În această calitate, la nivel strategic, Universitatea din București a participat direct la procesul de validare și de testare a criteriilor pentru lansarea procesului de „labeling” (etichetare) a programelor comune de tip „European Degrees” (diplomă europeană). Toate aceste deziderate au constituit preocupări strategice imediate ale conducerii Universității din București, încă de la momentele de început ale publicării mesajelor de politică publică ale Comisiei Europene, prin DGEAC (Directorate-General for Education and Culture, European Commission). Astfel, în ședința COAS (Consiliul de Orientare și Analiză Strategică al Universității din București) din februarie 2021, a fost aprobat un document de poziție privitor la participarea/contribuția UB la implementarea acestei strategii, la nivel național și european. Din acel moment, viziunea și misiunea instituționale s-au împletit realist, stabilind, pentru viitorul apropiat și mai distanțat, ținte convergente cu această strategie, luând în calcul contextele atât de incerte și de greu predictibile cu care

se va confrunta societatea românească, dar și cea europeană (și chiar și aceea globală) și cărora Universitatea din București va trebui să le facă față cu succes.

Dar poate cel mai important demers în această arie de preocupări îl constituie susținerea totală în angajamentul instituțional pentru integrarea în CIVIS și pentru performanța și recunoaștere depline în acest sens.

În cea de-a doua etapă a Alianței (2022–2026), denumită „etapa de consolidare”, au fost implementate orientările strategice ale Universităților Europene către noile forme de cooperare internațională, care s-au concretizat în câteva linii directoare, la nivel strategic, pe care și universitatea noastră le-a operaționalizat. Perspectiva „transformațională”, a evidențiat schimbările asupra structurilor instituționale, de guvernanță și academice, deschizând noi oportunități pentru crearea unor noi forme de parteneriat cu celelalte universități membre. Perspectiva transnațională a fost complementul strategic care a pus în valoare ideea transformării instituționale (menționată anterior), ca rezultat al unei colaborări cu o altă universitate parteneră. Perspectiva europeană a extins prezența Universității din București pe scena dezvoltărilor de politici publice prin care prioritățile strategice pe termen mediu și lung, corelate cu axa 2030–2035–2050, au condus către dezvoltarea cadrelor conceptuale și procesuale proiectate și implementate în prima etapă, urmând ca accentul să cadă pe

³² Consiliul Consultativ (Consultative Council) din prima etapă a dezvoltării Alianței CIVIS (CIVIS1) a reprezentat organismul consultativ care reunește reprezentanții partenerilor sociali și civili ai universităților membre ale Alianței. În actuala etapă, cea de consolidare (CIVIS2), acest consiliu a fost transformat în Consiliul Partenerilor (Partners Council).

³³ FOREU este structura de Coordonare a Alianțelor Europene de universități care au fost admise în primul val.

dezvoltarea ofertei educaționale transnaționale (programe comune de studii, micro-credentials, cursuri și activități educaționale de scurtă durată, traininguri etc.), derularea de proiecte de cercetare inovativă în toate zonele de interes ale alianței (proiecte Horizon, ERC etc.), dar și intensificarea prezenței Alianței în societatea civilă prin proiecte de implicare civică și de conectare a comunității academice cu problemele cu care societatea se confruntă (laboratoare deschise, proiecte inițiate și implementate de către studenți, proiecte ale partenerilor sociali etc.).

Este foarte important de menționat faptul că legislația românească, alături de celelalte legislații naționale, se adaptează la noile cerințe europene, unul dintre elementele semnificative fiind diminuarea și chiar eliminarea piedicilor naționale, întâlnite în multe țări membre, în calea proiectării și derulării unor autentice „joint degrees” (este de menționat contribuția noii legislații educaționale prin deschiderile oferite de Legea Învățământului Superior nr. 199/2023, la consolidarea cooperării transnaționale).

Cu o organizare mult dezvoltată față de prima etapă, prin structuri de guvernare și organisme consultative (așa cum arătam mai sus cu privire la Consiliul Consultativ), prin echipe administrative transnaționale la nivelul Alianței (Unități administrative și Ofițeri), printr-o echipă extinsă și noi oportunități de implicare a membrilor comunității academice, demersurile recente și curente din alianță se concentrează pe consolidarea participării tuturor universităților la demersurile dezvoltate pe toate cele trei dimensiuni menționate, dar și pe transformarea alianței într-o organizație transnațională stabilă, sustenabilă, cu putere

de reprezentare și cu impact (printr-o entitate legală cu sediul la Bruxelles fondată și condusă de către toate cele 11 universități membre). Mai mult, sunt vizate elementele de consolidare financiară pe care Comisia Europeană și statele membre le vizează pentru alianțe, în sensul finanțărilor pe termen lung (șapte ani) pentru alianțe, cu elemente de combinare între programele de finanțare (Erasmus+, Horizon etc.), cu un orizont de timp 2026–2030–2050.

Mediul concurențial academic, național, regional și european deopotrivă, a solicitat, începând chiar de la acea vreme, o viziune competitivă adaptată filosofiei lansate de EUA, „universitățile fără ziduri”, orientate către dimensiunile civice ale vieții sociale, prin accentuarea și consolidarea triumphiului strategic cercetare-inovare-dezvoltare și prin exploatarea apelurilor la resursele deschise/competitive provenite din fonduri europene sau de altă natură. Într-un astfel de climat competitiv, chiar și la nivelul CIVIS, temele de interes s-au transformat și au devenit tot mai conectate cu provocările societale globale și locale din toate ariile științifice, în zone precum sănătatea, digitalizarea și noile tehnologii, provocările climatice și de mediu, atât de importante pentru viitorul societății noastre, elementele de cultură și societate în ansamblul ei, cu moștenirea sa culturală și de patrimoniu, dar și noile educații, corelate cu schimbările profilurilor de învățare și ale cerințelor unei piețe profesionale în continuă dinamică și transformare, constituie câteva dintre prioritățile substanțiale pe care Universitatea din București, dar și ceilalți actori din spațiul academic european, distinși membri ai rețelei CIVIS, trebuiau să le transforme în axe strategice, cheie, pe termen mediu și lung.

Roman Mobilities CIVIS Blended Intensive Program

Considerăm că este oportun, astfel, să arătăm cum, în acest context al universităților fără ziduri, Universitatea din București s-a angajat puternic deja într-un proces de reconsiderare a curriculumului academic, în sensul unui „curriculum academic fără ziduri”, în care rutele flexibile de învățare, bazate pe filosofia micro-credentials (lansată de către Universitatea din București ca un concept strategic la nivel european și o prioritate-cheie pentru România încă de la momentul incipient al acestui proces transformativ european), mobilitățile digitale (la nivelul cărora UB, prin alianța CIVIS, a fost selecționată de către UNESCO ca bună practică globală în domeniul mobilităților virtuale), pedagogiile inovative (zonă puternic accentuată la nivelul Universității din București și în contextul european prin practicile și

competența dovedite în sensul formării continue a cadrelor didactice din mediul universitar și preuniversitar în sensul formării unor competențe moderne de predare), dar și în multe alte zone de prioritate academică de la nivel european. Desigur, nu putem să nu menționăm rolul crucial pe care Universitatea din București îl are în construirea noilor Diplome Europene, alături de cei mai importanți decidenți europeni și naționali, elemente puternic asociate unei punți între acest scenariu și cel următor, în care educația europeană devine nu doar un bun în sine și pentru societatea europeană, dar mai ales un produs atractiv de educație și formare de calitate, în spiritul academic cultivat de atâta timp și de către universitatea noastră.

Proiecție restaurare Palatul Universității din București

Înapoi în viitorul Universității din București...

Expresie foarte cunoscută și populară, *înapoi în viitor...* reconstituie titlul unui renumit film american de science fiction din 1985, regizat de Robert Zemeckis, bazat pe un scenariu de Zemeckis și Bob Gale³⁴. Una peste alta, franciza *Back to the Future* lansată la acel moment a devenit una dintre cele mai de succes, pelicula în sine fiind considerată unul dintre cele mai bune science-fiction din toate

timpurile, iar ultima producție sub acest generic a fost un musical lansat în februarie 2020 la Manchester Opera House, cu aprecieri pozitive din partea criticii muzicale a vremii.

Deloc surprinzător, franciza nu s-a oprit numai la domeniul cinematografiei sau al musicalului, ci a penetrat cu forță și spațiul educațional, cea mai cunoscută extensie, sub forma unui transfer metaforic, fiind denumirea Raportului *Back to the future of*

³⁴ Zemeckis, R. (Director). (1985). *Back to the Future* [Film]. Amblin Entertainment.

*Education*³⁵, publicat sub prestigioasă egidă a OCDE în anul 2020, care prezintă patru scenarii posibile pentru viitorul educației până în 2040. Ideea de viitor anticipat, de scenarii de evoluție și de dezvoltare a lumii educației într-un orizont de timp de douăzeci de ani a făcut ca Raportul să devină unul dintre cele mai semnificative și reverberate documente de politici educaționale din perioada pandemică, pe care a anticipat-o, într-un fel și pentru cea postpandemică, pe care a întărit-o cu soluții sustenabile de dezvoltare. La rândul său, Jacques Attali a proiectat trei scenarii de viitor pentru educație, dintre care două sunt „coșmarești”, marcând fie prăbușirea sistemelor educaționale din lipsă de resurse pentru majoritatea populației lumii, fie trecerea la transmiterea cunoașterii exclusiv prin mijloace digitale și apoi genetice care vor transforma ființa umană într-un „artefact ghiftuit de artefacte”, și doar al treilea evocă posibilitatea de a merge pe calea înțelepciunii în direcția unui *homo hypersapiens*³⁶.

Care ar fi aceste posibile direcții de evoluție ale Universității din București, desprinse din analiza corelativă a viitorului cu realitățile distribuite la nivel național, european și global? La această întrebare credem că se poate răspunde în mod solid și argumentat pe trei potențiale axe strategice, fiecare dintre acestea conducând, de altfel, către concretizarea unor autentice scenarii proiective pentru evoluția universității noastre, puternic interconectate într-o dinamică secvențială coerentă (evoluțiile pot să le

includă pe cele de dinainte, în sens cumulativ, dar pot să opereze și într-un sens independent). Prima dintre aceste direcții: Universitatea din București își păstrează un statut de lider național în zona strategică asumată, acela de a fi instituție academică de cercetare avansată, educație înaltă și de dedicare socială profundă, într-o competiție pentru resurse limitate și inegal distribuite la nivel național. A doua, Universitatea din București își cultivă prioritar angajamentul pe calea europeană deschisă de Strategia Europeană pentru universități și își consolidează rolul de leader european pe anumite areale de politici publice asociate spațiului academic european, prin promovarea acțiunilor sale într-o entitate legală reprezentată de interesele comune agregate cu partenerii din alianța europeană CIVIS. A treia, dar nu cea din urmă, Universitatea din București își extinde aria de influență transnațională globală, urmând deschideri transcontinentale, în special către zona continentului african, dar și în alte spații culturale, devenind un furnizor de soluții academice și de autentică diplomație universitară la nivel global (exploatând instrumente din zona soft diplomacy: science diplomacy, educational diplomacy, cultural diplomacy).

Acestea ar fi numai trei dintre multele opțiuni posibile pe care Universitatea din București ar putea să și le asume la nivel strategic și programatic. Și pentru că și la acest nivel al analizei, multivarianța și plurivalența sunt cheile de interpretare ale realităților care vor putea defini un viitor, totuși posibil de prevăzut și de cartografiat (într-un context marcat de disonanțe, de

³⁵ OECD. (2020). *Back to the Future of Education: Four OECD Scenarios for Schooling*. Educational Research and Innovation, OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/178ef527-en>.

³⁶ Jacques Attali, *Istoriile și scenariile de viitor ale educației*, Polirom, 2023, pp. 16-17.

crize), vom recurge la parcurgerea descriptivă a acestor scenarii care pot configura un joc articulat și agregat (*plurivalent și multivariant*) al viitorului. Tocmai de aceea, UNESCO³⁷, într-una dintre cele mai interesante și tulburătoare analize proiective de politici educaționale: *Reimagining our futures together: a new social contract for education*, vorbește despre „viitoruri” ale educației, asumându-și nu numai o viziune ci și o misiune, „multi-/pluri... asumată”, asemenea aceleia pe care ne propunem să o supunem reflecțiilor, acum la ceas aniversar, de ce nu, și pentru „viitorurile” *Universității din București*.

Opțiunea pentru una sau alta dintre direcțiile enunțate mai sus nu este scutită de constrângeri. Unele dintre aceste constrângeri sunt valabile în cazul tuturor celor trei opțiuni, altele sunt specifice fiecăreia. Din prima categorie amintim, fără pretenția exhaustivității: contracția demografică, ce reduce, în România ca și în cam toată Europa și în cele mai multe dintre țările dezvoltate de pe alte continente, numărul tinerilor eligibili pentru a deveni studenți; discrepanța dintre modurile dominante în activitatea de predare-învățare și abilitățile tinerilor din ziua de azi sau din cea de mâine; relevanța tot mai scăzută a studiilor universitare pentru o economie din ce în ce mai dinamică, în cadrul căreia tot mai multe dintre întreprinderi sunt mai puțin interesate de diplomele oficiale și mai mult de ceea ce potențialii angajați pot cu adevărat să facă, precum și de adaptabilitatea lor la sfidări tot mai puțin predictibile; complexitatea instituțională și umană a Universității din București, care îi conferă

valoare și reziliență, dar și inerție în adaptările la schimbare.

Opțiunea 1, în care Universitatea din București prioritizează menținerea și consolidarea statutului său de lider la nivel național, are avantajul de a se înscrie într-o clară continuitate istorică. Nu vom detalia aici rolul Academiei Domnești de la București pentru întreaga creștinătate ortodoxă din Imperiul Otoman, deoarece acest rol premerge constituirea națiunilor moderne. Este însă neîndoios că Universitatea din București, a cărei înființare în 1864 a fost parte integrantă a constituirii statului modern România, și-a surclasat rapid surata de la Iași, care fusese întemeiată patru ani mai devreme, și a ocupat prima poziție în peisajul universitar românesc. Concordant cu modelul humboldtian de universitate, acest primat, manifestat prin prestigiul Universității și al profesorilor săi, prin rezultatele cercetării, prin numărul studenților, prin rolurile asumate de absolvenții săi și prin implicarea în destinele societății, a fost necontestat până la instaurarea regimului comunist. Regimul comunist a amputat rolul Universității, pe de o parte, prin separarea studiilor medicale și înființarea unei instituții diferite pentru acestea, pe de altă parte, prin privilegierea studiilor ingineresti și a instituțiilor de învățământ superior specializate pentru acestea; s-au adăugat mutarea unei părți importante din cercetare în institute extrauniversitare și interzicerea *de facto* a implicării sociale neautorizate oficial. Vitregită de autorități, Universitatea din București și-a menținut o parte semnificativă din recunoașterea socială prin contribuțiile

³⁷ UNESCO. (2021). *Reimagining our futures together: a new social contract for education*. UNESCO Publishing. <https://doi.org/10.54675/ASRB4722>.

științifice și culturale ale membrilor săi, ca și prin faptul că specialitățile sale au atras la admitere un număr mai mare de candidați/loc decât alte universități din București și din țară. În 1989 și în anii ce au urmat, Universitatea din București s-a plasat în primul rând al luptei pentru răsturnarea regimului comunist și pentru democratizarea societății. Prestigiul Universității a fost consolidat prin calitatea programelor de studii, prin numărul mare de candidați la calitatea de student, prin contribuția profesorilor săi la cercetarea științifică și prin rolul său în procesul de integrare europeană a României.

Universitatea din București și-a asumat rolul de autentică universitate națională, aflată în serviciul societății românești, deschizându-și porțile pentru studenții de la toate formele de educație și din toate zonele României, aflați în căutarea excelenței academice. Și este de notat faptul că UB a fost, prin anvergura sa instituțională, „contemporană și sincronă” cu vremurile sale, fiind un reper al valorilor sociale, de la vremurile tulburi ale mineriadelor, până la momentul primirii „refugiaților academici” din zonele de conflict, cum ar fi Ucraina, Afganistan și altele. La fel de importante au fost inițiativele Universității în domeniul modernizării educației, dintre care menționăm acum doar măsurile de prevenție a încălcărilor eticii și integrității academice la nivelul studiilor doctorale sau promovarea microprogramelor însoțite de microcertificări pentru mărirea flexibilității și adaptabilității studiilor universitare.

În schimb, ambiția de a fi *nava amiral a învățământului superior din România*³⁸ și

recunoașterea rolului de lider al Universității din București de către societate în general nu își au corespondentul în politicile naționale privind învățământul superior. Constelațiile de putere și de interese vizând menținerea statu-quoului au prevalat atât în funcționarea Ministerului Educației și a principalelor organisme consultative din domeniu, cât și în alocarea resurselor limitate și inegal distribuite. Conservatorismul multor reglementări referitoare la învățământul superior, ca și criza gravă a învățământului primar și secundar, reprezintă însă factori de risc nu numai pentru Universitatea din București, ci pentru întreg sistemul universitar din România. Este afectată sever capacitatea de înnoire a conținuturilor și a formelor de predare, în ultimă instanță de adaptare la particularitățile noilor generații de studenți și la cerințele dinamice ale societății secolului XXI; această subminare a relevanței sociale a studiilor universitare din România poate, la un moment dat, determina societatea să deprioritizeze sprijinirea funcționării universităților, cu atât mai mult cu cât tot mai mulți dintre membrii elitei își trimit copiii la studii universitare în străinătate. Dar, mai presus de toate, declinul demografic amenință funcționarea multor instituții și specializări; Universitatea din București, prin capacitatea ei de a atrage noi studenți, este mai bine plasată decât majoritatea celorlalte universități din țară, dar nu este nici ea ferită de pericol pe termen mediu și lung.

Opțiunea 2, în care Universitatea din București se angajează ferm pe calea integrării și formării unei entități legale comune împreună cu celelalte universități din CIVIS,

³⁸ Sintagmă folosită de rectorul Ioan Mihăilescu în discursul la deschiderea anului universitar 2003–2004.

are la bază, pe de o parte, evoluțiile de la nivel european din ultimii ani și, pe de altă, parte deschiderea europeană mai veche a instituției noastre.

Istoric vorbind, Universitatea din București a fost unul dintre cei mai importanți promotori instituționali ai europeanizării educației românești. De la începutul anilor 2000, ea a adus o contribuție solidă și cu puternice reverberații peste timpul academic la implementarea Procesului Bologna în sistemul educațional din România și la nivelul spațiului european al educației, prin susținerea proiectelor de politică publică asociate acestui proces, dar mai ales prin proiectarea și îmbunătățirea instrumentelor sale specifice (așa-numitele „instrumente Bologna/*Bologna tools*”³⁹), devenind chiar un ambasador al inovării întregului sistem academic în acele momente-cheie. Dacă luăm în calcul contribuțiile indubitabile la validarea celor trei cicluri de studii (licență, masterat, doctorat) la definirea calificărilor, la aplicarea sistemului de credite transferabile, la instituirea sistemului național de asigurare a calității învățământului superior, la proiectarea primelor instrumente de centrare a învățării și predării academice pe nevoile studentului, pe principii de incluziune și de acces la servicii educaționale de calitate, putem să constatăm cât de puternice sunt legăturile organice pe drumul către armonizare

europeană, continuat mai apoi cu noile procese de inovare a spațiului academic, în care, și de această dată, Universitatea din București rămâne un partener solid și un contributor veritabil pentru extinderea și adâncirea spațiului european al învățământului superior și al cercetării.

Așa cum am arătat deja în subcapitolul anterior, discursul vizionar de la Sorbona al președintelui Emmanuel Macron a fost urmat de conturarea unei politici coerente a Uniunii Europene vizând dezvoltarea unor universități puternice, cu un impact semnificativ la nivel continental și global. Această politică are ținte strategice foarte ambițioase, asumate la nivelul structurilor de decizie ale Uniunii Europene: *întărirea identității europene în educație și cercetare, transformarea instituțiilor de învățământ superior în modele pentru un stil de viață european, creșterea competitivității instituțiilor de învățământ european, care sunt membre ale Alianțelor Europene de Universități, împuternicirea universităților ca actori ai schimbării în ecologie și ai tranziției digitale și chiar, întărirea universităților ca promotori ai rolului global al UE*⁴⁰.

Politica Uniunii Europene este convergentă cu viziunea transformatoare dezvoltată de EUA, care promovează „universitățile fără ziduri”⁴¹, orientate către dimensiunile civice ale vieții sociale, prin accentuarea și consolidarea triumfului

³⁹ Comisia Europeană. (f.a.). *The Bologna Process and the European Higher Education Area*. Comisia Europeană, <https://education.ec.europa.eu/education-levels/higher-education/inclusive-and-connected-higher-education/bologna-process>.

⁴⁰ Comisia Europeană. (2022). *Comunicarea Comisiei privind o Strategie europeană pentru universități*. Comisia Europeană, <https://education.ec.europa.eu/ro/document/commission-communication-on-a-european-strategy-for-universities>.

⁴¹ Asociația Europeană a Universităților (EUA). (2021). *Universities without walls – A vision for 2030*. EUA Publications, <https://eua.eu/resources/publications/957:universities-without-walls-%E2%80%93-eua%E2%80%99s-vision-for-europe%E2%80%99s-universities-in-2030.html>.

strategic cercetare-inovare-dezvoltare și prin exploatarea apelurilor la resursele deschise/competitive provenite din fonduri europene sau de altă natură. Conștientizând oportunitățile și mizele acestui proces transformator, conducerea Universității din București a angajat rapid și ferm instituția pe calea participării la una dintre cele mai puternice și active alianțe europene, CIVIS. La rândul său, Consiliul de Orientare și Analiză Strategică a susținut prin analize proprii consolidarea CIVIS și a elaborat un document de poziție privitor la participarea/contribuția Universității din București la implementarea acestei strategii, la nivel național și european. Astfel, viziunea și misiunea instituționale s-au împletit realist, stabilind, pentru viitorul apropiat și mai distanțat, ținte convergente cu strategia europeană, luând în calcul contextele atât de incerte și de greu predictibile cu care se va confrunta societatea românească, dar și cea europeană (și chiar și aceea globală) și cărora Universitatea din București va trebui să le facă față cu succes.

Dincolo însă de riscuri și de incertitudini, într-un astfel de climat competitiv teme de interes se transformă și devin tot mai conectate cu provocările societale globale și locale din toate ariile științifice, în zone precum sănătatea, digitalizarea și noile tehnologii, provocările climatice și de mediu, atât de importante

pentru viitorul societății noastre, elementele de cultură și societate în ansamblul ei, cu moștenirea sa culturală și de patrimoniu, dar și noile educații, corelate cu schimbările profilurilor de învățare și ale cerințelor unei piețe profesionale în continuă dinamică și transformare, constituie câteva dintre prioritățile substanțiale pe care Universitatea din București, dar și ceilalți actori din spațiul academic european trebuie să le transforme în axe strategice, cheie, pe termen mediu și lung. Considerăm că este oportun, astfel, să arătăm cum în acest context Universitatea din București este puternic angajată deja într-un proces de reconsiderare a curriculumului academic, în sensul unui „curriculum academic fără ziduri”, în care rutele flexibile de învățare, bazate pe filosofia micro-credentials (lansată de către Universitatea din București ca un concept strategic la nivel european și o prioritate cheie pentru România încă de la momentul incipient al acestui proces transformativ european⁴²), mobilitățile digitale (la nivelul cărora UB, prin alianța CIVIS, a fost selecționată de către UNESCO⁴³ ca bună practică globală în domeniul mobilităților virtuale), pedagogiile inovative (zonă puternic accentuată la nivelul Universității din București și în contextul european prin practicile și competența dovedite în sensul formării continue a cadrelor didactice din mediul universitar și preuniversitar în sensul formării unor competențe moderne de predare⁴⁴), dar și în

⁴² Universitatea din București. (2021, 11 Februarie). *Micro-creditele academice, „macro-politici” educaționale necesare pentru racordarea universităților românești la dinamica societății viitorului*. Universitatea din București, <https://unibuc.ro/micro-creditele-academice-macro-politici-educationale-necesare-pentru-racordarea-universitatilor-romanesti-la-dinamica-societatii-viitorului/>.

⁴³ UNESCO. (2022). *Moving minds: opportunities and challenges for virtual student mobility in a post-pandemic world*. UNESCO Publishing, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000380988.locale=en>.

⁴⁴ CIVIS. (2021). *Innovative Pedagogies: Ways into the Process of Learning Transformation*. CIVIS, Europe's Civic University Alliance. <https://civis.eu/storage/files/innovative-pedagogies-ways-into-the-process-of-learning-transformation.pdf>.

multe alte zone de prioritate academică de la nivel european. Desigur, nu putem să nu menționăm rolul crucial pe care Universitatea din București îl are în construirea noilor Diplome Europene⁴⁴, alături de cei mai importanți decidenți europeni și naționali, elemente puternic asociate unei punți între acest scenariu și cel următor, în care educația europeană devine nu doar un bun în sine și pentru societatea europeană, dar mai ales un produs atractiv de educație și formare de calitate, în spiritul academic cultivat de atâta timp și de către universitatea noastră.

În această orientare, în care Universitatea din București continuă să contribuie activ la transformările europene, ca motor al progresului și inovării, alianțele europene de universități joacă un rol-cheie, atât pentru universitatea noastră, cât și pentru întregul context academic european. Mai mult, așa cum vom menționa în următorul scenariu, alianțele europene de universități sunt singurele capabile să țină piept unei piețe globale tot mai competitive și provocatoare, iar participarea universității noastre în acest proces este imperios necesară pentru ca ea să-și mențină relevanța în lumea tot mai integrată a secolului XXI. Vedem astfel că, pornind de la o „inițiativă pentru Europa” și de la noile realități academice menționate în acest scenariu (micro-credentials, diplomele europene, inovarea predării și învățării și mobilitățile integrate), destinul Universității din București, printre celelalte instituții europene, va fi supus unui exercițiu critic, autoreflexiv înainte de toate, în care doar continuitatea prezenței active la nivel

european poate să reprezinte o certitudine pentru viitor. Mai ales că acest viitor va fi marcat de o profundă transformare, pe care factorii politici europeni o încurajează și o motivează printr-o sintagmă provocatoare, aceea de „experimentare de politici publice/policy experimentation”. Luând în considerare toate aceste dimensiuni și continuitatea unei priorități strategice europene la nivelul Universității din București, instrumentele și transformările europene vor fi folosite de către universitatea noastră pentru a urmări acest obiectiv de anvergură. Însă cheia succesului acestei schimbări va depinde în mare parte de menținerea guvernantei academice în zona transformare-reconceptualizare și, de ce nu, cu deschidere către experimentare.

Nu totul este facil în această orientare. Pe de o parte, prioritizarea integrării europene este limitată de faptul că în Uniunea Europeană învățământul superior continuă să fie un domeniu de competență a statelor membre, ceea ce face ca cea mai mare parte a finanțării și reglementărilor relevante să fie decise la nivel național. Pe de altă parte, contracția demografică afectează cea mai mare parte a Uniunii Europene, ceea ce înseamnă că sporește competiția pentru studenții buni. În fine, dar nu în cele din urmă, disponibilitatea de a trece la derularea unor programe de studii comune cu alte universități partenere, preferabil în limba engleză, este încă limitată la nivelul corpului didactic și a facultăților Universității din București. Însă opțiunea pentru adâncirea integrării europene nu înseamnă neglijarea

⁴⁵ Comisia Europeană. (2024, 27 Martie). *Commission presents a blueprint for a European degree*. Comisia Europeană, <https://education.ec.europa.eu/news/commission-presents-a-blueprint-for-a-european-degree>.

rolului în societatea românească. Dimpotrivă, relevanța europeană a Universității din București este dependentă de ancorarea sa puternică în societatea românească, iar găsirea unui echilibru între dimensiunea națională și cea europeană este un aspect ce va rămâne crucial în următoarele decenii.

Opțiunea 3, în care Universitatea din București se deschide la nivel global și devine un furnizor de soluții academice spre spațiile extraeuropene, pornește de la constatarea că nici măcar Uniunea Europeană nu poate continua să prospere dacă nu își asumă deschiderea spre zonele mai dinamice ale economiei și societății din alte continente. De altfel, renumitul grup de reflecție academică *The Guild* a recomandat ca demersurile viitoare de dezvoltare a alianțelor europene de universități să se orienteze către spațiul global, din afara aceluia acoperit de Erasmus+, astfel încât viitorul să fie „în sinergie cu ambițiile globale ale universităților, alături de obiectivul inițial de a îmbunătăți cooperarea europeană”⁴⁵. Și alți experți ai unor organizații influente la nivel internațional au acreditat ideea că viitorul universităților de top va fi unul transnațional, cocreativ și puternic globalizat, iar Universitatea din București va trebui și ea să facă față provocărilor asociate acestei mișcări, orientată către o puternică globalizare. Capacitatea de iradiere globală este însă puternic corelată cu procesul de consolidare a alianțelor europene. Premisa de la care pornește reflecția curentă este că Universitatea din București este angrenată profund în

concertul european mai amplu, este membră cu drepturi depline și cu un statut respectat în Alianța CIVIS și cu o voce puternică la nivelul FOREU (organismul care asigură coordonarea procesului strategic la nivel european), în special prin dominanta academică și educațională a preocupărilor în care instituția noastră a excelat și până acum.

Exploatând această postură privilegiată, în care Universitatea din București este un actor cu notorietate în concertul academic european, cu o competență puternică în toate cele trei dimensiuni ale misiunii universitare – educație, cercetare, și implicare civică –, ea va putea continua procesele de modernizare și internaționalizare a excelenței în educație și cercetare către noi arii geografice extraeuropene: Africa, America, Asia. Cu o cooperare deja întărită cu universități din spațiul african, prin dimensiunea strategică pe care Alianța CIVIS a construit-o încă de la început în această direcție, universitatea noastră va promova și valoriza deschiderile transcontinentale către ariile geografice menționate, valorificând instrumente strategice care vor acoperi dimensiunile noilor diplomații, recunoscute în varianta lor soft diplomacy: science diplomacy, educational diplomacy și cultural diplomacy. Desigur, observăm faptul că deschiderea spre un spațiu educațional transcontinental nu poate fi realizată în lipsa instrumentelor și experiențelor deja consolidate la nivel european, atât prin produsele educaționale dezvoltate (programe de studii inovative, dezvoltate în comun cu partenerii din alianță

⁴⁶ The Guild of European Research-Intensive Universities. (2024). *The Guild's recommendations for the Investment Pathway of European Universities alliances*. *The Guild Publications*, https://www.the-guild.eu/publications/statements/the-guild_statement-on-investment-pathway-of-eui_feb24.pdf.

și adresate unor categorii diverse de beneficiari, studenți tradiționali și nontradiționali), cât și prin rezultatele de impact din cercetare avansată (în proiecte transnaționale de cercetare pe teme-cheie ale societății) și prin prezența activă a universității în societate, în relație cu ceilalți actori sociali, prin laboratoare deschise puternice și cu relevanță în comunitate (open-labs, civic-engagement etc.).

Așa cum se poate observa în această orientare, accentul se mută de pe o perspectivă instituțională către una la nivel de alianță, accentuând faptul că această abordare poate fi realizabilă doar în maniera în care prezența universității în alianță și la nivel european este securizată, prin consolidarea principiilor enunțate în scenariul anterior. Astfel, în sensul pe care și analiza realizată de către *The Guild* îl remarcă, Universitatea din București continuă demersurile de consolidare a unei filosofii strategice și de guvernare academică de tip „bottom-up”, de jos în sus, în care parteneriatele globale viitoare sunt dezvoltate gradual, strategic către spații academice transcontinentale și către o prezență tot mai activă pe o piață globală educațională cu programe de studii atractive și de impact, cercetare avansată „cutting-edge” și o voce cu rezonanță în comunitatea globală, prin elementele de diplomatie soft amintite mai sus, precum diplomația educațională, științifică și cea culturală.

Viitorul academic este unul în care dinamica profesională, avansurile tehnologice și schimbarea de paradigmă a învățării vor reconfigura nevoile de reprezentare ale instituțiilor de învățământ superior, iar poziționarea Universității din București în acest context, ca furnizor prestigios de soluții

educaționale și de cercetare cu impact, va garanta o dezvoltare de lungă durată, sustenabilă și în lumina pe care istoria instituției noastre a validat-o de-a lungul timpului, prin oameni- și momente-cheie, focalizate mereu către viitor.

Evoluția universităților către internaționalizarea bazată pe instrumente ale diplomației soft se bazează pe efectele optime ale noilor alianțe europene de universități, de a transforma oportunitățile și practicile deja dezvoltate la nivel european într-un pachet atractiv, competitiv, flexibil pentru o piață educațională globală. Într-un astfel de context academic, în care cooperarea transnațională europeană devine o practică deja permanentizată, concretizată prin noua voce europeană a alianțelor, configurate în entități legale viabile, funcționale, viitorul Universității din București poate doar să continue accentuarea caracterului transnațional, într-o manieră în care noile forme de colaborare academică vor fi cocreate și puternic globalizate.

Datoria oricărei proiecții strategice este să ajute la conturarea politicilor de adaptare la nevoile viitoare. Dacă este să ne întoarcem la întrebarea cu care a început acest subcapitol, trebuie mai întâi să definim la ce orizont de timp se referă „întoarcerea în viitorul Universității din București”. Aici avem mai multe opțiuni, de la o perspectivă pe termen relativ scurt (anul 2030) la una pe termen mediu (anul 2050) și la alta pe termen lung (anul 2100 sau dincolo de el). Cu butada „In the long run we are all dead”, economistul britanic John Maynard Keynes ne-a avertizat că, în judecățile asupra prezentului, nu este de prea mare folos să speculăm asupra evoluțiilor viitoare pe termen lung. De aceea, în cele ce urmează ne

vom referi doar la primele două perspective temporale.

În anul 2030 CIVIS va fi deja o entitate legală înregistrată, care își va fi rodat mecanismele instituționale de coordonare a activității universităților componente, care însă își păstrează principalele atribute de autoguvernare. Reglementările naționale au fost degrevate de posibilitățile de cenzurare a cooperărilor transnaționale, iar programele comune în limba engleză (joint degrees) au început să funcționeze la nivelul tuturor facultăților, deși numărul absolvenților lor este încă modest (sub 5% din numărul total al absolvenților). Digitalizarea a făcut progrese semnificative, și peste jumătate dintre cadrele didactice titulare au dobândit experiența de a preda în limba engleză. Participarea la proiecte de cercetare internaționale a făcut ca tot mai mulți profesori să publice (și) în străinătate și să-și consolideze reputația științifică. Regulile de promovare în cariera universitară au fost redefinite pentru a lua în considerare atât performanța în cercetare, cât și pe cea în activitatea didactică. A crescut atractivitatea programelor de studii ale Universității, mai ales a celor comune cu alți parteneri CIVIS, și unii dintre absolvenții de liceu cu mijloace financiare, care doriseră să plece să învețe în străinătate, aleg să-și înceapă studiile de licență la Universitatea din București. Numărul studenților proveniți din afara Uniunii Europene a depășit pragul de 2000, dar ponderea lor este încă mult sub 10% din total și rata lor de finalizare a studiilor lasă încă mult de dorit. Ponderea finanțărilor europene a crescut, dar rămâne încă puternic minoritară în raport cu finanțarea de la bugetul național.

Dacă ne plasăm la orizontul anului 2050, peisajul va fi cu totul altul. Schimbările generaționale s-au îmbinat cu cele politice, care au extins competențele Uniunii Europene, inclusiv la nivelul educației. CIVIS este acum o universitate pe deplin integrată, care se plasează undeva în zona primelor 20-30 de universități în principalele rankinguri mondiale și care caută căi pentru a își întări încă și mai mult competitivitatea la nivel global. Metodele de predare și învățare au evoluat foarte mult, devenind din nou atractive pentru tineri. Programele de studii în limba engleză sunt dominante și aproape toți studenții care au absolvit liceele din România preferă programele comune CIVIS în raport cu cele care se mai predau în limba română. Deși vârsta de pensionare a crescut la 70 de ani, corpul didactic s-a înnoit masiv, a acumulat o experiență bogată de predare și cercetare în colaborare cu partenerii din alte țări (printre altele profitând și de generalizarea practicii de a beneficia de anul sabatic) și este motivat prin venituri comparabile cu cele ale profesorilor din celelalte universități CIVIS. Numărul studenților tineri originari în România a scăzut la sub 20.000, dar această scădere a fost în mare măsură compensată de creșterea numărului de studenți internaționali, atât din Africa, Asia sudică și centrală, cât și din alte țări ale Uniunii Europene (la care a aderat și Republica Moldova), precum și de studenții neconvenționali, care optează pentru diverse programe postuniversitare. Componenta de învățare pe tot parcursul vieții a devenit sectorul cel mai dinamic în cadrul universității, cuprinzând atât programe de conversie și de dobândire a unor noi competențe profesionale, cât și multe

programe de scurtă durată, orientate spre dezvoltarea personală a multor cetățeni de diverse vârste.

Vi se pare de dorit acest viitor? Dacă da, trebuie să acționăm de azi pentru a ne îndrepta într-acolo.

Universitatea din București

